Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.35 Sida 849

Bundna mandat i förbundsstyrelsen?

Nu börjar året närma sig slutet. Vi är nog många som tycker att helgerna ligger mycket bra i år så att vi kan få extra ledighet att pusta ut på. Samtidigt finns det säkert många som får det extra stressigt i det allmänna julhetsandet av detta, eftersom så mycket ska vara klart innan nyårsklockan ringer in 2002. Alla gamla dåliga samveten ska rensas bort så att man kan få börja det nya året med tomt skrivbord och blanka ark. Mitt första år som ledamot av förbundsstyrelsen är också snart slut. Det har varit ett mycket intressant och lärorikt år.

En viktig funktion styrelseledamöter har är att vara kontaktperson gentemot delföreningar. Det finns en uppdelning inom styrelsen som faller sig naturlig mot bakgrund av våra respektive föreningstillhörigheter. Som kontaktperson ska man föra ut information till föreningarna. Denna information kommer då som regel som en avrapportering av frågor som diskuterats i styrelsen. Större frågor av principiell vikt bör gå en runda ut till föreningarna för att kunna diskuteras igenom ordentligt.

Ledare

Nästa år är det dags för möte för veterinärförbundets fullmäktige igen. Inför mötet 2002 vill jag väcka tanken på styrelsens sammansättning. Till föregående fullmäktige togs en motion från SVS kollegium upp om en stadgeförändring som möjliggör bundna mandat i styrelsen för de tre största delföreningarna. Ledamöterna skulle utgöras av ordinarie styrelseledamöter i respektive förening. Bundna mandat skulle ge ett representantskap i förhållande till antalet medlemmar. Som påpekades i motionen gör valberedningen en selektion bland tilltänkta styrelsekandidater efter hur den totala sammansättningen av styrelsen ser ut, så att så många delföreningar som möjligt är representerade. Å andra sidan kan oberoendet ha sina fördelar. Nuvarande ordning innebär att styrelsen kan agera mer fritt. Motionen drogs tillbaka den gången, men den kanske återkommer.

Genom att påbörja diskussioner om motioner till kommande fullmäktige redan nu kan ordentligt genomtänkta och i delföreningar och sektioner förberedda motioner tas upp på mötet. Det skulle underlätta och förbättra fullmäktiges ställningstagande avsevärt om fullmäktigerepresentanterna kom med väl förankrade ståndpunkter till mötet. Själv råkade jag ut för att i tredje hand med en dags varsel åka till ett fullmäktigemöte för några år sedan. Självklart kan sådant inträffa när olyckan är framme, men det kändes inte bra att komma dit utan att vara påläst.

Det allra viktigaste med fullmäktige är att vid dessa möten läggs riktlinjerna upp för nästkommande två år och många arbetsuppgifter för styrelse, kanslipersonal och arbetsgrupper kommer fram.

Jag önskar alla en fridfull jul med mycken avkoppling, så att vi är väl rustade för nästa års arbetsuppgifter!

Åsa Bergquist
Vice ordförande i SVF

Sveriges Veterinärförbund

Box 12 709, 112 94 Stockholm

Besöksadress: Kungsholms Hamnplan 7. e-post: office@svf.se hemsida: www.svf.se

Kansli
Telefon: 08-545 558 20
Telefax: 08-545 558 39

Kanslichef:
DAG HULTEFORS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 21
(Bost.tel. 035-17 35 88)
(Mobiltel. 070-566 08 36)
e-post: dag.hultefors@svf.se

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, jur kand.
Dir.tel. 08-545 558 25
(Bost.tel. 08-765 91 19)
(Mobiltel. 070-418 07 99)
e-post: anders.lefrell@svf.se

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 24
(Bost.tel. 018-24 24 61)
(Mobiltel. 070-717 73 19)
e-post: christina.arosenius@svf.se

Informationschef:
JOHAN BECK-FRIIS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 33
(Bost.tel. 018-54 11 71)
(Mobiltel. 070-717 73 25)
e-post: johan.beck-friis@svf.se

Ombudsman:
AMELIE LOTHIGIUS, jur. kand.
Dir.tel. 08-545 558 26
(Bost.tel. 08-26 25 39)
(Mobiltel. 070-788 70 47)
e-post: amelie.lothigius@svf.se

Kamrer:
RUNE KOSKINEN
Dir.tel. 08-545 558 22
e-post: rune.koskinen@svf.se

Sekreterare:
BIRGITTA LARSSON
Dir.tel. 08-545 558 23
e-post: birgitta.larsson@svf.se

MARIANNE LUNDQUIST, SVS, AEA
Dir.tel. 08-545 558 27
e-post: marianne.lundquist@svf.se

AGNETA SVENSSON, SVF
Dir.tel. 08-545 558 28
e-post: agneta.svensson@svf.se

Telefontid:
9.00–11.30, 12.30–16.30

Postgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

Styrelse
Sveriges Veterinärförbund

Ordförande:	**Bost.tel**
DAG HULTEFORS	035-17 35 88
Vice ordförande.	
ÅSA BERGQVIST	0418-66 21 62
ILMARS DREIMANIS	035-509 84
TORKEL EKMAN	018-38 44 11
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
KARIN PETTERSSON	0525-102 13
PER SAHLANDER	0171-44 20 93
SUSANNA STERNBERG	018-30 39 33

Kollegium
Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

Ordförande
ANDERS FORSLID

Vice ordförande
ANNE PEDERSEN MÖRNER

PETER FRANZÉN
KRISTER MARTIN
ANDERS SANDBERG
SUZANNE SANDQVIST
LENA STENGÄRDE

Svensk Veterinärtidning
Telefon: 08-545 558 30
Telefax: 08-545 558 29

Ansvarig utgivare och chefredaktör:
JOHAN BECK-FRIIS
Dir.tel. 08-545 558 33
(Bost.tel. 018-54 11 71)
(Mobiltel. 070-717 73 25)
e-post: johan.beck-friis@svf.se

Journalist:
KARIN ÅSTRÖM BENGTSSON (tjänstl)
KATARINA HÖRLIN BARNEKOW
Dir.tel. 08-545 558 32
e-post: katarina.horlin.barnekow@svf.se

Redaktionssekreterare, annonser:
BIRGITTA AHLKVIST
Dir.tel. 08-545 558 31
e-post: birgitta.ahlkvist@svf.se

Prenumerationspris 2001
Sverige: 765 kronor + moms.
Norden: 1020 kronor + moms.
Europa utanför Norden: 1090 kronor + moms.
Utanför Europa: 1235 kronor

Utgivningsdagar 2001

1	23 jan	10	15 aug
2	13 feb	11	5 sep
3	6 mar	12	26 sep
4	27 mar	13	17 okt
5	18 apr	14	7 nov
6	10 maj	15	28 nov
7	7 jun	16	19 dec
8–9	28 jun		

Manusdagar: 4 veckor före utgivningsdag. Korta repliker införes i nästkommande tidning om de är redaktionen tillhanda senast 2 veckor efter manusdag.

Annonsmaterialdagar: 3 veckor före utgivningsdag.

TS Fackpressupplaga 2000 = 2.800 ex.

Riksföreningar inom Sveriges Veterinärförbund

SVENSKA DISTRIKTSVETERINÄRFÖRENINGEN – DVF
Ordförande: Ilmars Dreimanis
Sekreterare: Kristina Olsson

SVENSKA BESIKTNINGSVETERINÄRFÖRENINGEN – BVF
Ordförande: Leif Skarhed
Sekreterare: Tone Lindvåg

SVERIGES YNGRE VETERINÄRERS FÖRENING – SYVF
Ordförande: Anette Karlsson
Sekreterare: Susanne Åkerblom

FÖRENINGEN VETERINÄRER I ENSKILD TJÄNST – FVET
Ordförande: Johan Hellander
Sekreterare: Christer Gyllerup

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER I ADMINISTRATIV TJÄNST – VIAT
Ordförande: Torsten Jakobsson
Sekreterare: Anna Waldensten

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER VID VETENSKAPLIGA INSTITUTIONER – FVVI
Ordförande: Ingrid Hansson
Sekreterare: Ursula Nord-Bjerselius

PRIVATPRAKTISERANDE VETERINÄRERS FÖRENING – PVF
Ordförande: Per Arvidsson
Sekreterare: Anneli Björsdorff

DJURSJUKHUSANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – DaVF
Ordförande: Fredrike Ritter
Sekreterare: Eva Hjortstad

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Krister Martin
Sekreterare: Patricia Hedenqvist

HUSDJURSSEKTIONEN:
Ordförande: Lena Stengärde
Sekreterare: Gösta Nyberg

HÄSTSEKTIONEN
Ordförande: Peter Franzén
Sekreterare: Bengt Johansson

LIVSMEDELSSEKTIONEN
Ordförande: Anders Sandberg
Sekreterare: Karin Granath

SMÅDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Suzanne Sandqvist
Sekreterare: Helene Hansson

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.35 Sida 851

Svensk Veterinärtidning

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND VOLYM 53 DECEMBER 2001 NR 16

Centraltryckeriet AB, Borås 2001 ISSN 0346-2250

INNEHÅLL

Granskade artiklar

853 **L Englund: Herpesvirus hos hund – en litteraturgenomgång**
Utländska studier visar att herpesvirussmittan är spridd i länder med vilkas hundpopulationer våra svenska hundar har en ökande kontakt.

861 **M Stéen, G Hedin, I Hökeberg, E Eriksson, B Walldén, Ö Nagelhus: EHEC från getmjölk orsak till allvarlig diarrésjukdom hos ung kvinna**
Detta är första gången som VTEC påvisats hos getter i Sverige.

849 **Ledare**
Å Bergquist: Bundna mandat i förbundsstyrelsen?

865 **SVS-kurs: Hältdiagnostik hos hund**

867 **Från fältet**
U Björnehammar: Ett alternativ för behandling av Cushings sjukdom hos hund

868 **Kollegialt Nätverk – veterinärer stödjer veterinärer**

869 **Månadens Epiztel**
Veterinärmötet 2001
871 Internationell klass på det vetenskapliga programmet
874 Varm stämning i kylslaget Uppsala
877 Studenter fick stöd och stödda studenter presenterade resultat
878 Aktuella inslag – vid sidan om symposierna
878 Grattis till priset för bästa populärvetenskapliga artikel i SVT, Kalle!
879 Fina priser i årets tipspromenad

879 **Goda skribenter belönas av veterinärförbundet och SVS**

881 **Svenska studenter blir veterinärer i Budapest**

887 **Szent István University, Budapest**

889 **Fem röster från Budapest**

890 **”Man har fått en gedigen teoretisk utbildning”**

891 **Karin for från Budapest till Bagarmossen**

893 **M Fälth: Halmstadgruppen på studieresa i Danmark**

895 **Vilken är din diagnos? – Radiologi**

Insänt
897 I Ekesbo: Sverige behöver kraftfull och fristående myndighet för djurskydd och djurhälsa

900 **Vilken är din diagnos? – Svar**

903 **H Mårtensson: Nytt statligt pensionsavtal kan vara klart före årsskiftet**

905 **R Andersson, N-E Björklund: Rolf Fagerberg till minne**

906 **Disputationer**

907 **Kongresser och kurser**

Noterat
908 Stor risk att danska galtar för in salmonella
908 Ny djurskyddsmyndighet bör ligga i Uppsala
909 Framgång för Internet-sänd veterinärkonferens
909 Dansk veterinär riskerar uteslutning ur DDD
909 Etisk prövning innan djur visas i TV
909 Tyskt förbud mot alla hönsburar
911 Annerstedts upphör med kalvkött från Holland
911 Riksdagen kräver att djurhanteringen förbättras på slakterier

Förhandlingsnytt
911 Arbetstider vid djursjukhusen

Remiss
911 Remisser under behandling

912 **Litteraturtjänst**

912 **Svensk veterinärlegitimation**

912 **Stängt på förbundskansliet**

SVT nr	Utkommer	Senaste manusdag	Senaste annonsdag
1/02	23 jan	20 dec	3 jan
2/02	13 feb	16 jan	23 jan

Omslagsfoto: Johan Beck-Friis.

Tjurstatyn som vaktar ingången till veterinärhögskolan i Budapest. Veterinärförbundet och Svensk Veterinärtidning har besökt skolan och de svenska veterinärstudenter som läser där. I en serie artiklar med början på sidan 881 beskrivs hur det är att som svensk studera i Östeuropa.

Parvoruvax® vet.

Svinvacciner från Merial...

....med anor från M. Mériux och L. Pasteur

Parvoruvax vet. är ett vaccin mot parvovirusinfektion och rödsjuka hos svin. Grundvaccinering görs med 2 injektioner med 3-4 veckors intervall, 2:a injektionen ges minst 1 vecka före betäckning. Revaccinering av suggor görs i veckan före avvänjning.

Ruvax vet. är ett vaccin mot rödsjuka hos svin. Vaccinet skyddar mot serotyperna 1a, 1b och 2.

Neocolipor vet. är ett vaccin mot spädgrisdiarré orsakad av E. coli. Vaccinet innehåller E. colistammar som uttrycker fimbrieantigenen F4ab, F4ac, F4ad, F5, F6 och F41.

Hyoresp vet. är ett vaccin mot mycoplasmainfektion hos svin. Vaccination kan göras antingen med 1 eller med 2 injektioner beroende på förväntad infektionstidpunkt i besättningen.

Parvoruvax: Injektionsvätska, 10 ml, 50 ml eller 10 x 50 ml.
Neocolipor: Injektionsvätska, 10 ml, 50 ml.
Ruvax: Injektionsvätska, 50 ml.
Hyoresp: Injektionsvätska, 10 x 20 ml, 100 ml, 10 x 100 ml.

För ytterligare information se FASS VET eller kontakta Veter AB.

VETER AB
Klockarvägen 114
151 61 SÖDERTÄLJE
Telefon 08-554 203 60
Fax 08-554 203 61
E-mail: office@veter.se
www.veter.se

Veter AB marknadsför idag bland annat följande produkter: Ivomec, Eprinex, Frontline, Enacard, Eurican, Equiffa, Hyoresp, Neocolipor, Parvoruvax, Primodog, Romefen, Ronaxan och Ruvax.

®Registrerat varumärke för Merial Ltd.

Reklamproducenten AB 2001-12

Herpesvirus hos hund – en litteraturgenomgång

*LENA ENGLUND, leg veterinär, VMD och BODIL STRÖM HOLST, leg veterinär, VMD.**

Herpesvirusinfektioner har då och då orsakat tidig valpdödlighet och troligen också aborter hos hund i Sverige. Diagnosen har emellertid inte varit vanlig och infektionen har bedömts vara relativt ovanlig i Sverige. På senare tid har dock allt fler veterinärer och hunduppfödare varit i kontakt med SVA för att diskutera misstänkta och diagnostiserade fall av herpesvirusinfektion hos valpar och äldre hundar. Utländska studier visar att smittan är mycket spridd i länder med vilkas hundpopulationer våra svenska hundar har en ökande kontakt. Mot denna bakgrund presenteras här en aktuell litteraturgenomgång av en infektion som vi måste lära oss att hantera även i Sverige.

Bakgrund

Hundens herpesvirus (canine herpesvirus, CHV) hör till subfamiljen *Alphaherpesvirinae* inom familjen *Herpesviridae*. Viruset smittar inte andra husdjur eller människa (1). Andra viktiga virus i samma subfamilj är bland andra felint herpesvirus 1 (felin rhinotrakeit), ekvint herpesvirus 1, 3 och 4 (virusabort, coitalt exanthem respektive rhinopneumoni), porcint herpesvirus 1 (pseudorabies) samt bovint herpesvirus 1, 2 och 5 (IBR, mammilit/pseudo-lumpyskin respektive encefalit) (23). CHV beskrevs för första gången i mitten av 1960-talet och kunde redan från början kopplas till en akut fatal sjukdom hos nyfödda hundvalpar (7, 36, 30, 8). Herpesviruspartiklar är ca 150 nm i diameter, försedda med hölje, har en ikosaedral nukleokapsid och genomet består av en linjär molekyl dubbelsträngat DNA. Herpesvirus replikeras i kärnan hos infekterade celler vilket ger upphov till typiska intranukleära inklusionskroppar (23). Typiskt för alfaherpesvirus är att virusinfektionen oftast persisterar och att herpesvirus utsöndras intermittent eller i vissa fall kontinuerligt, jämför exempelvis med munsår, herpes simplex, hos människa.

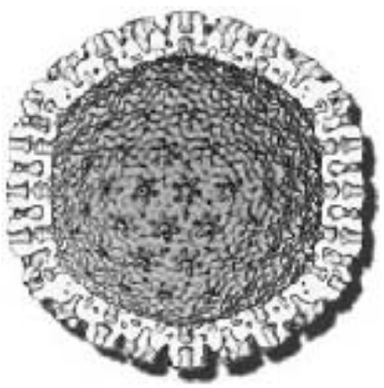

Figur 1. Schematisk bild av ett herpesvirus. Bilden visar viruskapsiden med främre halvan avlägsnad, för att visa virusytan innanför höljet. Partikelns storlek är 125–150 nm i diameter.

Relativt ofarligt för vuxna hundar och äldre valpar

Vuxna hundar infekteras vanligtvis via luftvägarna men det råder delade meningar om huruvida CHV är en primär orsak till respirationssjukdom (6). Herpesvirus har t ex påvisats i lungvävnad hos hundar med valpsjuka (6) men det skulle kunna vara ett tecken på reaktivering till följd av försämrat immunförsvar. I fyra experimentella studier uppvisade flera, men inte alla, tikar som infekterades med relativt höga doser herpesvirus intravenöst under dräktigheten konjunktivit och näsflöde två till fem dagar efter infektionen. En tik fick en lätt temperaturhöjning men hos de övriga elva tikarna registrerades ingen feber (12, 14).

Experimentell infektion av sex veckor gamla valpar med CHV intraperitonealt, intranasalt, intrakonjunktivalt och oralt har genomförts och gav inga påtagliga kliniska symtom, även om lindriga inflammatoriska reaktioner kunde påvisas histopatologiskt i vissa organ hos vissa valpar (40, 41). Herpesvirus är ett av de smittämnen som tidigare ansågs ingå i kennelhoste-komplexet, men numera anses parainfluensa, adenovirus (CAV-2), *Bordetella bronchiseptica* och möjligen *Mycoplasma* spp ha större betydelse (10).

Koital smittöverföring möjlig

I vissa fall kan smitta mellan vuxna hundar ske via virusutsöndring i könsvägarna i samband med parning, men sådan smittöverföring anses i praktiken vara mindre vanlig (6). Herpesvirus har dock isolerats från blåsor i vagina och från liknande blåsor på preputialslemhinnan och penis hos hundar i en kennel med fertilitetsproblem i form av uteblivna dräktigheter och aborter (29). Hos en av hanhundarna noterades blåsorna efter det att hanhunden parat en tik som hade blåsbildningar i vulva vid parningen. Hos tikarna i denna kennel observerades att blåsorna återkom med oregelbundna intervall men liknande reaktivering sågs inte hos hanhundarna. Kvarstående follikulär hyperplasi i vaginalslemhinnan har också

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.36 Sida 854

Figur 2. Herpesvirus har isolerats från blåsor i vagina hos tikar respektive preputium och penis hos hanhundar i tidigare studier.

iakttagits månader till år efter naturlig herpesvirusinfektion (29, 13, 16). Virusnukleinsyra, men inte infektiöst virus, har påvisats i lumbosakralgangliet (5, 22), trigeminusgangliet, tonsiller och retrofaryngeala lymfknutor (22) hos naturligt och experimentellt infekterade, men kliniskt friska, hundar. Virusnukleinsyra återfanns i lumbosakralgangliet även om hunden infekterats enbart intranasalt och i trigeminusgangliet och retrofaryngeala lymfknutor även om hundarna infekterats enbart intravaginalt (22). Lokalisationen i lymfknutor och ganglier har sannolikt stor betydelse för latens och reaktivering av virus (22).

Virusutsöndring och reaktivering av latent virusinfektion

Efter intranasal och intravenös infektion av vuxna tikar kunde virus isoleras endast från nässlemhinnan, men hos tikar som infekterats intravaginalt påvisades däremot virus både från vaginalslemhinnan och från nässlemhinnan upp till sex dagar efter infektion (22). Fynden av virusnukleinsyra i lumbosakrala ganglier även vid enbart intranasal smitta visar dock att CHV trots allt hade replikerats i vaginalepitel och därifrån transporterats till ganglierna (22). Andra studier har påvisat virusutsöndring upp till två veckor efter experimentell intranasal och intravenös infektion hos vuxna hundar och två- till tremånaders valpar (26). Typiskt för alfaherpesvirus är förmågan att ge upphov till latenta infektioner, vilket innebär att virusgenomet finns kvar, vanligen i neuroner i ganglierna, i inaktiv form under lång tid (24). Virusreplikationen kan reaktiveras i samband med olika typer av stresstillstånd, varvid infektiöst virus på nytt kan produceras och utsöndras. Någon virusreplikation eller virusutsöndring sker inte under latensperioden, och virusgenomet skadar troligen inte sina värdceller (24). Även hundens herpesvirus har visats kvarstå i latent form hos både vuxna och yngre hundar. Kliniskt friska tikar, som drygt sex månader tidigare aborterat herpesvirusinfekterade valpar, kan på nytt börja utsöndra infektiöst virus en till två veckor efter behandling med höga doser prednisolon (600 mg dagligen i fem dagar till beagle) trots att virus inte kunnat isoleras från slemhinnorna under minst sex månader före behandlingen (27). Virus kunde, efter reaktivering, påvisas i nässlemhinnan och i enstaka fall även i vaginalslemhinnan. Hos några av de tikar som reaktiverade infektionen sågs även en ökning av serumneutraliserande antikroppstitrar med start två veckor efter det att virusutsöndringen påvisats. Man har också visat att det på samma sätt går att upprepa reaktiveringen minst två gånger med en till tre månaders intervall, såväl hos valpar som var två till tre månader vid smittillfället som hos vuxna tikar (26).

Allvarlig risk för nyfödda valpar

Herpesinfektion hos valpar under tre veckors ålder leder oftast till döden inom ett par dygn från det att kliniska symtom observerats

Figur 3. Herpesvirusinfektion hos valpar under tre veckors ålder leder oftast till döden inom ett par dygn efter att symtom har iakttagits. Observera att bilden är tagen innan kuperingsförbudet trädde i kraft i Sverige.

(7), även om vissa valpar kan överleva även en tidig infektion (19). Antikroppar i mjölken kan skydda mot klinisk sjukdom (15, 31). Orsaken till åldersdispositionen är bland annat att herpesvirus tillväxer optimalt i temperaturer kring 33°C, vilket hos en vuxen hund enbart uppkommer på nässlemhinnan och i viss mån i yttre könsvägar. Hundvalpar har däremot inte någon fullt fungerande termoreglering och är helt beroende av värme från omgivningen och tiken under de tre–fyra första veckorna (3, 17). Hos en nedkyld valp kan herpesvirus därför spridas till blod och inre organ. Inkubationstiden för valpar vid oronasal smitta är tre till sju dagar (7). I typiska fall slutar valparna att dia, förlorar i vikt, gnäller och visar tecken på smärta vid bukpalpation (7). Ibland ses också gulgrön lös avföring, tecken på en rhinit samt petekiella blödningar på slemhinnor och hud (7, 19). I slutstadiet får valpen centralnervösa symtom och ”paddlar” med benen eller får kramper (6, 40). Vid obduktion ses tecken på generella kärlskador med blödningar samt gråvita foci i många organ, bland annat i hjärta, njurar, tarm, lever, mjälte, binjurar och lungor (7, 40). Vid experimentell infektion av daggamla valpar kunde typiska histologiska förändringar i inre organ påvisas från två dagar efter infektionen. De tidigaste förändringarna sågs i lever och hjärtmuskel och virus kunde påvisas med immunfluorescens i och kring cellkärnan i infekterade celler i flera organ tre till nio dagar efter infektionen (40).

Histopatologiskt utgörs förändringarna av perivaskulära nekroser med viss infiltration av inflammatoriska celler. I hjärnan ses en akut nonsuppurativ encefalit/meningoencefalit som är mest markerad i cerebellum och karaktäriseras av degeneration och nekros av gliaceller och neuroner, främst Purkinjeceller. Fokal glios och perivaskulära manschetter av lymfocyter och makrofager ses också (19, 20, 25, 40). CHV har påvisats med hjälp av såväl immunhistokemi som in situ hybridisering i degenererade neuroner och gliaceller. Distributionen talar för att virus förts till hjärnan via trigeminus- och olfaktorienerver (25). Herpesvirusinfektion hos unga valpar kan också leda till cerebellär hypoplasi (18) och retinal dysplasi (19, 39). Intranukleära inklusioner är sparsamma men kan oftast ses i anslutning till nekroser i lunga, lever och njurendotel eller i infekterade slemhinnor. Placentan kan vara underutvecklad, och i den fetala placentan kan ibland gråvita foci ses makroskopiskt och mikroskopiskt kan fokala nekroser, intranukleära inklusioner och sparsamt med inflammatoriska infiltrat förekomma (11, 12).

Smitta under dräktigheten risk för valparna

Experimentell infektion av dräktiga tikar under dräktighetens två sista tredjedelar ger en transplacental överföring av herpesvirus till de flesta av fostren (12, 14). Vid intravenös infektion dag 30 av dräktigheten sågs mumifiering av flera foster, abort eller en blandning av mumifierade foster, levande och dödfödda valpar i en och samma kull. I den senare kullen tolkades resultatet som att fostren i kullen hade smittats och dött vid olika tillfällen under infektionen. De valpar som föddes levande avlivades två veckor efter födseln och uppvisade då inga histopatologiska tecken på herpesvirusinfektion (14). Vid intravenös infektion dag 40 av dräktigheten föddes valparna en knapp vecka för tidigt och de levande födda valparna dog alla strax efter födseln. Samtliga dessa valpar uppvisade patologiska förändringar typiska för herpesvirusinfektion, och herpesvirus odlades från flera inre organ (14).

Vid experimentell infektion senare under dräktigheten (dag 48–53) föddes två valpar döda och 31 valpar levande men 26 valpar dog inom 14 dagar med typiska tecken på herpesvirusinfektion. Hos de överlevande fem valparna från två kullar sågs inga tecken på herpesvirusinfektion när de avlivades vid 40–54 dagars ålder (12). Det är alltså

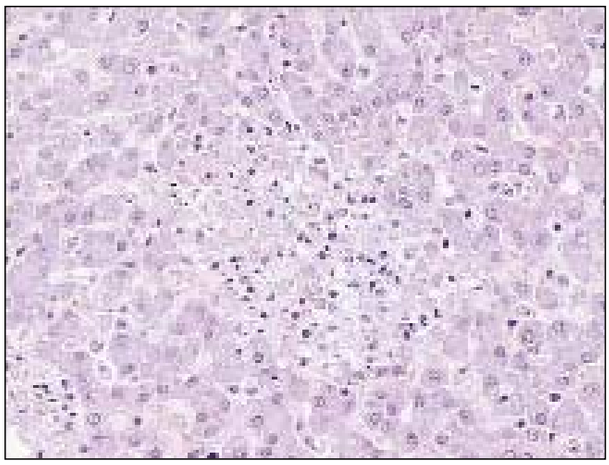

Figur 4. Histologiskt snitt av lever från en två veckor gammal herpesvirusinfekterad valp. I mitten av bilden ses en koagulationsnekros. Färgning HE, förstoring ca 400 gånger. Foto: Katinka Belak.

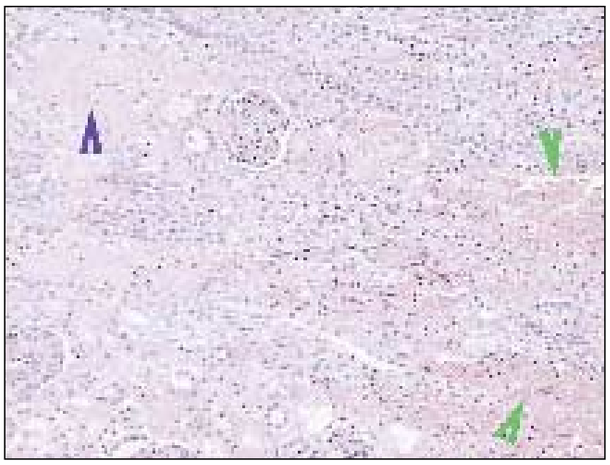

Figur 5. Histologisk bild av njure från en två veckors valp med herpesvirusinfektion. På bilden ses tubulära koagulationsnekroser (blå pil) samt massiva blödningar (gröna pilar). Färgning HE, förstoring ca 200 gånger. Foto: Katinka Belak.

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.36 Sida 856

Figur 6. Det är fullt möjligt att vissa valpar kan klara sig trots att tiken har haft en akut herpesvirusinfektion under dräktigheten. Foto: H Rota.

fullt möjligt att vissa valpar kan klara sig trots att tiken haft en akut herpesvirusinfektion under dräktigheten, vilket i sin tur innebär att det kan finnas anledning för utredande veterinär att misstänka herpesvirusinfektion när vissa valpar i en kull föds döda eller mumifierade trots att andra valpar mår bra.

Diagnostik

När små valpar misstänks ha dött till följd av herpesvirusinfektion är obduktion eller påvisande av herpesvirus i organmaterial från valparna den säkraste vägen till diagnos. Vid obduktionen kan den histopatologiska bilden i typiska fall vara patognomonisk, men obduktionen kan kombineras med odling av virus från organmaterial. Odling i cellkultur och identifiering av herpesvirus kan utföras på ofixerat organmaterial från t ex lunga, lever, njure eller mjälte från döda valpar. Vid odling ympas cellkulturer, vanligen från hundnjure, med organmaterial eller svabbprover från slemhinnor eller från blåsor. De ympade cellerna förvaras i temperaturer som är något lägre än kroppstemperatur, för att underlätta växten av just herpesvirus. Om cellerna blir infekterade ses karaktäristiska cellskador till följd av att infekterade celler svullnar upp och släpper från underlaget (plaque).

Det är inte tillrådligt att försöka ställa diagnosen genom serologisk undersökning av nyligen insjuknade en- till treveckorsvalpar, eftersom förloppet är snabbt och sådana valpar har visats sakna detekterbara neutraliserande antikroppar (19). Valpar som överlever en infektion kan dock utveckla detekterbara neutraliserande antikroppar (19). Hos vuxna hundar och äldre valpar kan påvisande av antikroppar användas för att konstatera att hunden träffat på herpesvirus och därmed med stor sannolikhet är latent infekterad. Detekterbara antikroppstitrar (beroende på analysmetod) ses vanligen inom två till tre veckor efter infektion (37).

Kartläggning genom serologisk inventering

Olika tester kan användas vid serologiska inventeringar. Serumneutralisationstest har vanligen setts som den gyllene standarden för att påvisa och kvantifiera antikroppar. Testen är mycket specifik. En serumneutralisationstest som används för CHV mäter om, och i vilken koncentration, ett patientserum neutraliserar herpesvirus som tillsätts en mottaglig cellkultur och därmed förhindrar att virus orsakar synliga skador på cellerna (plaque). Avläsningen sker genom inspektion av cellkulturen i provet. Halterna av neutraliserande antikroppar är höga endast under de första månaderna efter herpesvirusinfektion men låga titrar kvarstår minst två år (6, 21).

En antikropps-ELISA (enzyme-linked immunosorbent assay) är mindre specifik än serumneutralisationstest. Speciellt i tidigt stadium av infektionen har dock denna test ofta en högre sensitivitet (32, 37). Antikropps-ELISA bygger på att bindning mellan antikroppar i provet och specificerade antigen, som här fästs i en mikrotiterplatta, detekteras med enzymatiska reaktioner som ger färg. Avläsningen sker objektivt med hjälp av en spektrofotometer som registrerar intensiteten av den färg som används som markör i testsystemet. Tolkningen av resultaten måste emellertid anpassas till vilka antigen som används, vilka typer av antikroppar som påvisas (t ex IgM eller IgG) och hur testen är standardiserad.

Immunperoxidastest (IPX) bygger på att brunnar i en 96-hålsplatta täcks med en matta av fixerade celler innehållande odlat virus. Patientserum tillsätts och bindning till virus påvisas med hjälp av enzymmärkta antikroppar mot immunglobuliner hos det testade djurslaget. Färgomslaget avläses okulärt (Klingeborn, personligt meddelande 2001).

Skillnader mellan olika serologiska metoder

Vid jämförelse av smittämnens prevalens genom serologiska tester är det viktigt att hålla i åtanke att specificitet och sensitivitet skiljer sig mellan olika serologiska metoder. Det kan därför vara svårt att jämföra resultaten av olika serologiska inventeringar.

Hundens herpesvirus förekommer i Sverige, men är troligtvis inte lika vanligt här som i vissa av våra grannländer. Ett begränsat antal serologiska inventeringar av CHV-1 finns publicerade från våra grannländer på senare år. I Nederländerna (35) var 40 procent av 224 testade hundar positiva i en IgG-ELISA. I England (32) testades 285 sällskapshundar varvid 88 procent var positiva i en IgG-ELISA och 76 procent var positiva i serumneutralisationstest. Sammantaget bedömdes 94 procent av de testade engelska hundarna vara positiva mot CHV-1 i minst en av testerna. Senare undersöktes

hundar från tre engelska kennlar med problem som misstänktes vara kopplade till herpesvirusinfektion. Av 28 undersökta hundar över ett års ålder var samtliga positiva mot CHV i endera serumneutralisationstest eller IgG-ELISA (33). I en artikel från Frankrike refereras till en opublicerad studie från 1996–97 som sägs visa att seroprevalensen avseende CHV låg kring 40 procent, hos såväl kennelhundar som enskilda sällskapshundar, och att närmare hälften av alla fall av tidig valpdödlighet och infertilitet ansågs bero på herpesvirus (28).

Äldre studier av 632 sällskapshundar i Schweiz (9) och 125 sällskapshundar i dåvarande Västtyskland (2) visade att sex procent respektive tolv procent av hundarna var positiva i serumneutralisationstest. I båda studierna påvisades högre prevalens, mellan 16 och 66 procent i Schweiz och 39 procent i Västtyskland, hos vuxna hundar från kennlar med kända reproduktionsproblem.

Preliminära resultat från våra egna studier talar för att prevalensen av antikroppar hos vuxna svenska hundar, analyserade med en antikropps-ELISA, ligger under tio procent (Englund, opublicerade resultat).

Profylax och eventuell behandling

Förebyggande åtgärder är absolut viktigast. En dräktig tik ska inte utsättas för onödiga smittrisker. Det innebär att hon exempelvis inte bör vistas i främmande kennel-, eller hundgårdsmiljö eller ställas ut. Hon bör heller inte vara i kontakt med kennelns utställnings- eller tävlingshundar eller träffa eventuella nyinköpta hundar. Hundar som har eller nyligen haft övre luftvägssymtom kan vara smittförande med herpesvirus och utgör alltså en risk för tiken. Nyfödda valpar bör heller inte ha kontakt med några andra vuxna hundar än sin mamma de första tre till fyra veckorna.

Om risk för herpesvirusinfektion bedöms föreligga bör uppfödaren försöka se till att valparnas kroppstemperatur inte sjunker under 38,5 grader under de första kritiska veckorna. Detta kan exempelvis göras med hjälp av värmelampa, varmt liggunderlag och liknande. Det är naturligtvis inte bra om miljön blir för varm, så termostater och noggrann temperaturkontroll är nödvändig för att inte utsätta valparna för onödiga risker.

Tikar som har antikroppar mot herpesvirus kan skydda sina valpar mot klinisk sjukdom genom överföring av maternal immunitet via mjölken (15). Vaccination av den dräktiga tiken mot CHV har visats ge valparna skydd mot klinisk sjukdom efter att de experimentellt har exponerats för CHV (31). I uppfödningar med endemiskt förekommande CHV-infektion har vaccination lett till lägre valpdödlighet och högre födelsevikt hos valparna, samt en tendens till högre dräktighetsprocent (31). Ett herpesvaccin för hund, som ges till dräktiga tikar, har nyligen godkänts av den europeiska läkemedelsmyndigheten, men marknadsförs ännu inte i Sverige.

Behandling av redan sjuka valpar är sällan meningsfull. Det finns muntliga uppgifter från hunduppfödare att man med relativt gott resultat behandlat insjuknade valpar med aciklovir (Zovirax, Glaxo Wellcome) i doser som bland annat används mot allvarlig infektion med herpes simplex-virus (också ett alfaherpesvirus) hos barn. Risken för bestående neurologiska problem kan dock vara påtaglig hos en insjuknad valp som överlever. Aciklovir kan orsaka toxiska skador med blödningar i mag-tarmkanalen och påverkan på lever och njurar hos vuxna hundar vid dagliga doser över 20 mg/kg intravenöst (38). Förgiftningsfall i form av kräkningar, diarré och neurologiska symtom hos vuxna hundar efter förtäring av engångsdoser på 40 mg/kg eller mer finns rapporterade (34). Om behandling av herpessjuka valpar övervägs måste därför behandlande veterinär och djurägare noggrant sätta sig in i riskerna. Behandling i förebyggande syfte, innan symtom uppstått, bör av samma anledning inte ske.

Figur 7. Om tiken infekteras under dräktigheten kan det leda till abort, mumifierade foster och dödfödda valpar. Foto: H Rota.

Herpesvirus i kennelmiljö

Introduktion av herpesvirussmitta i en kennelmiljö behöver inte betyda att valpdödlighet och andra problem blir bestående. Vid ett publicerat (21) utbrott i en SPF-anläggning för hundar (specific pathogen free) bestående av 74 tikar och 15 hanhundar, infördes smittan med fyra valpar

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.36 Sida 858

som kejsarsnittats från en tik utanför den slutna SPF-avdelningen. Smittan spreds och orsakade sjukdom och död i valpkullen hos fostermodern samt i två nyfödda valpkullar som fanns i direkt angränsande burar. Vid serologisk undersökning av alla hundar i den smittade avdelningen visade det sig att en månad efter utbrottet hade hälften av hundarna påvisbara antikroppar mot det aktuella herpesviruset och sex månader efter utbrottet hade 84 procent serokonverterat. Åtgärderna som vidtogs var att man efter utbrottet injicerade unga valpar som gick ned i vikt med 2 ml antiserum från sin mamma och med kloromycetin. Antiserum injiceras intraperitonealt, och kan också erhållas från andra tikar som nyligen förlorat valpar i CHV-infektion (6). I SPF-avdelningen föddes sex till sju valpkullar per månad och under de första 19 månaderna efter utbrottet, som varade i ca tre veckor, sågs ingen nedsatt fertilitet eller ökad valpdödlighet jämfört med perioden före utbrottet (21). Liknande förlopp beskrivs från en större svensk kennel som hade kring 60 procent dödlighet hos åtta födda kullar i januari – februari 1974 men där dödligheten inom övriga 19 kullar födda mars – juni låg kring fem procent utan att några speciella åtgärder hade vidtagits (4).

Den absolut vanligaste smittvägen är via luftvägarna. Om man emellertid misstänker att tiken har en aktiv herpesvirusinfektion i könsvägarna (dvs blåsor) kan inseminering eliminera risken för smittöverföring till hanhunden vid parning. Om hanhunden är smittad och har blåsor på penis kan troligtvis virus föras över vid spermasamling. I det fallet utgör inte insemination någon bruten smittkedja. Det råder idag delade meningar om vilka åtgärder som bör vidtas med hundar som har antikroppar eller som förlorat kullar till följd av herpesinfektion. I länder där smittan är vanlig anses inte herpesvirus vara en sjukdom som man kan eller bör begränsa, medan veterinärer och hunduppfödare i länder där smittan är mer ovanlig är mer benägna att försöka förhindra smittspridning. I Sverige finns ingen generell policy i frågan, men man har anledning att misstänka att det ökade resandet och den ökande importen av avelshundar kan leda till att infektionen blir vanligare även här. Kanske är herpesvirus ett ämne som rasklubbar/SKK och veterinärer bör diskutera i syfte att ta fram gemensamma rekommendationer till drabbade uppfödare?

Figur 8. Vuxna hundar infekteras vanligtvis via luftvägarna. I länder där smittan är vanlig anses inte herpesvirus vara en sjukdom som man kan eller bör begränsa, medan man i länder där smittan är mer ovanlig vill förhindra smittspridning.

Summary

Canine herpesvirus – a review

Canine herpesvirus (CHV) was first described in the 1960s. Adult dogs are usually infected oronasally, but it is not clear if CHV is a primary cause of respiratory illness. In certain instances coital infection is possible, but this route is less common. CHV has been isolated from papulovesicular lesions in the genital tract of both female and male dogs in a kennel with fertility problems manifested as infertility and abortions. Latent lifelong infections are typical in both adult and younger dogs, and virus reactivation and shedding follow periods of stress.

CHV infection in pups younger than three weeks is usually associated with an acute fatal disease. Infected pups stop nursing, lose weight, cry persistently and show discomfort during abdominal palpation. At necropsy, hemorrhages and focal areas of gray discoloration are seen in many internal organs. Grayish-white foci in the placentas have also been described, and microscopically focal necrosis and intranuclear inclusion bodies can be seen. If bitches are infected during pregnancy, abortion, mummification, or birth of live or dead pups may occur.

For the diagnosis of CHV in young pups, necropsy or the detection of virus from parenchymal organs is the best choice. In adult dogs and older pups, the detection of antibodies can be used to determine if the dog has encountered CHV and thus most probably has a latent infection. Preliminary results show that the prevalence of antibodies in adult Swedish dogs is less than 10%, which is considerably lower than published results from other European countries.

Preventive measures are important, as the treatment of clinically ill pups usually is unrewarding. Pregnant bitches should be protected from infections. If there is a risk of CHV infection, care should be taken to keep the environmental temperature of the pups warm so that their rec-

tal temperature the first weeks is maintained at or above 38.5 °C.

The introduction of CHV into a kennel does not necessarily mean that pup mortality and other problems become permanent. There are different opinions today of which measures that should be taken with dogs that have antibodies to CHV or that have given birth to pups that have died of infection with CHV.

Referenser

3. Blunden TS. The neonate: Congenital defects and fading puppies. I: Simpson GM, England GCW, Harvey M, eds. BSAVA Manual of small animal reproduction and neonatality. Cheltenham, BSAVA, 1998, pp 143–152.
4. Bornstein S, Jonson G & Kvarnfors E. Neonatal virusinfektion på hund, en fallstudie. Svensk VetTidn, 1977, 29, 173–179.
5. Burr PD, Campbell MEM, Nicolson L & Onions DE. Detection of canine herpesvirus 1 in a wide range of tissues using the polymerase chain reaction. Vet Microbiol, 1996, 53, 227–237.
6. Carmichael LE & Greene CE. Canine herpesvirus infection. I: Greene CE, ed. Infectious diseases of the dog and cat, 2nd ed. Philadelphia, WB Saunders, 1998, pp 28–32.
7. Carmichael LE, Squire RA & Krook L. Clinical and pathological features of a fatal viral disease of newborn pups. Am J Vet Res, 1965, 26, 803–814.
8. Cornwell HJC, Wright NG, Campbell RSF, Roberts, RJ & Reid A. Neonatal disease in the dog associated with a herpes-like virus. Vet Rec, 1966, 79, 661–662.
10. Ford RB & Vaden SL. Canine infectious tracheobronchitis. I: Greene CE, ed. Infectious diseases of the dog and cat, 2nd ed. Philadelphia, WB Saunders, 1998, pp 33–38.
11. Hashimoto A, Hirai K, Okada K & Fujimoto Y. Pathology of the placenta and newborn pups with suspected intrauterine infection of canine herpesvirus. Am J Vet Res, 1979, 40, 1236–1240.
12. Hashimoto A, Hirai K, Yamaguchi T & Fujimoto Y. Experimental transplacental infection of pregnant dogs with canine herpesvirus. Am J Vet Res, 1982, 43, 844–850.
13. Hashimoto A, Hirai K, Fukushi H & Fujimoto Y. The vaginal lesions of a bitch with a history of canine herpesvirus infection. Jpn J Vet Sci, 1983a, 45, 123–126.
14. Hashimoto A, Hirai K, Suzuki Y & Fujimoto Y. Experimental transplacental transmission of canine herpesvirus in pregnant bitches during the second trimester of gestation. Am J Vet Res, 1983b, 44, 610–614.
16. Ishii Y. Study on canine herpesvirus infection – on papular lesions observed on vestibulum vaginae. Jpn J Vet Res, 1998, 46, 156.
17. Jensen C & Ederstrom HE. Development of temperature regulation in the dog. Am J Physiol, 1955, 183, 340–344.
19. Kakuk TJ & Conner GH. Experimental canine herpesvirus in the gnotobiotic dog. Lab Animal Care, 1970, 20, 69–79.
21. Kojima A, Fujinami F, Takeshita M, Minato Y, Yamamura T, Imaizumi K & Okaniwa A. Outbreak of neonatal canine herpesvirus infection in a specific pathogen free beagle colony. Jpn J Vet Sci, 1990, 52, 145–154.
22. Miyoshi M, Ishii Y, Takiguchi M, Takada A, Yasuda J, Hashimoto A, Okazaki K & Kida H. Detection of canine herpesvirus DNA in the ganglionic neurons and the lymph node lymphocytes of latently infected dogs. J Vet Med Sci, 1999, 61, 375–379.
26. Okuda Y, Hashimoto A, Yamaguchi T, Fukushi H, Mori S, Tani, M, Hirai, K & Carmichael L. Repeated canine herpesvirus (CHV) reactivation in dogs by an immunosuppressive drug. Cornell vet, 1993a, 83, 291–302.
27. Okuda Y, Ishida K, Hashimoto A, Yamaguchi T, Fukushi H, Hirati K & Carmichael LE. Virus reactivation in bitches with a medical history of herpesvirus infection. Am J Vet Res, 1993b, 54, 551–554.
29. Poste G, King N. Isolation of a herpesvirus from the canine genital tract: Association with infertility, abortion and stillbirths. Vet Rec, 1971, 88, 229–233.
30. Prydie J, Harrison, MJ & Graham J. Isolation of a canine herpes virus. Vet Rec, 1966, 79, 660–661.
31. Poulet H, Guigal PM, Soulier M, Leroy V, Fayet G, Minke J & Chappuis Merial G. Protection of puppies against canine herpesvirus by vaccination of the dams. Vet Rec 2001, 148, 691–695.
35. Rijsewijk FAM, Luiten EJ, Daus FJ, van der Heiden, RW & van Oirschot JT. Prevalence of antibodies against canine herpesvirus 1 in dogs in The Netherlands in 1997–98. Vet Microbiol, 1999, 65, 1–7.
37. Takumi A, Kusanagi K, Tuchiya K, Xuan X, Azetaka M & Takahashi E. Serodiagnosis of canine herpesvirus infection –- development of an enzyme-linked immunosorbent assay and its comparison with two improved metods of serum neutralisation test. Jpn J Vet Sci, 1990, 52, 241–250.
40. Wright NG & Cornwell HJC. Experimental herpes virus infection in young puppies. Res Vet Sci, 1968, 9, 295–299.
41. Wright NG & Conwell HJC. The susceptibility of six-week old puppies to canine herpes virus. J Small Anim Pract, 1970, 10, 669–674.

Fullständig referenslista kan rekvireras från författarna.

*Leg veterinär, VMD Lena Englund, Smådjursavdelningen, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, 751 89 Uppsala.
Leg veterinär, VMD Bodil Ström Holst, Smådjursavdelningen, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, 751 89 Uppsala.

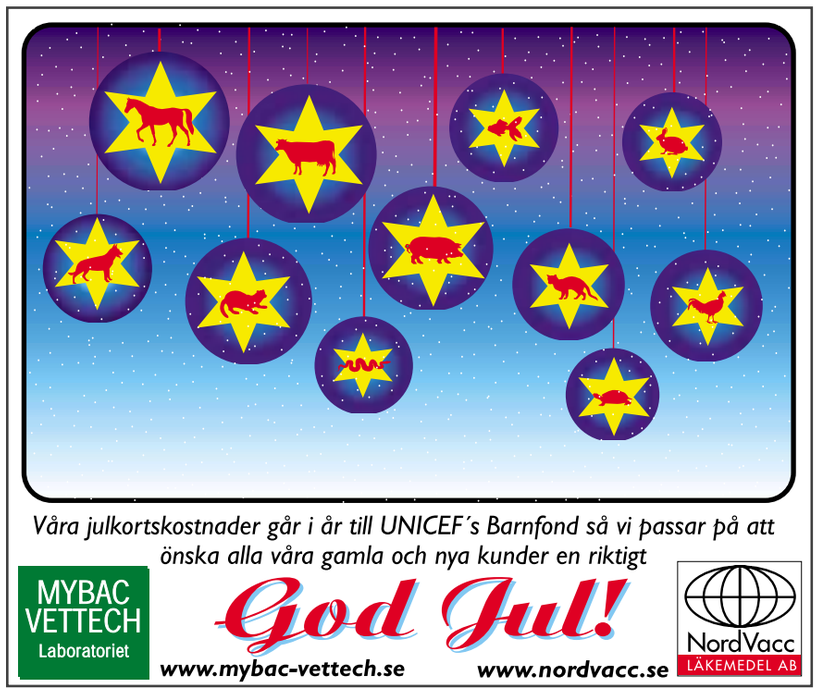
Våra julkortskostnader går i år till UNICEF´s Barnfond så vi passar på att önska alla våra gamla och nya kunder en riktigt
God Jul!
MYBAC VETTECH Laboratoriet
www.mybac-vettech.se
www.nordvacc.se
NordVacc LÄKEMEDEL AB

NYHET!

Duvaxyn® T vet.

vaccin mot stelkramp hos häst

I sortimentet finns också

Duvaxyn® vet.

vaccin mot influensa hos häst

Duvaxyn® Plus vet.

vaccin mot influensa och stelkramp hos häst

Vaccinationsintyg och stämplar kan beställas på
tel. 042- 28 80 00 eller
via e-post: animalhealth.marknad@pharmacia.com

PHARMACIA Animal Health

Box 921, 251 09 Helsingborg. www.pah.nu

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.36 Sida 861

EHEC från getmjölk orsak till allvarlig diarrésjukdom hos ung kvinna

*MARGARETA STÉEN, docent, länsveterinär, GÖRAN HEDIN, smittskyddsläkare, INGEGERD HÖKEBERG, smittskyddsläkare, ERIK ERIKSSON, laboratorieveterinär, BJÖRN WALLDÉN, miljö- och hälsoskyddsinspektör, och ÖYVIND NAGELHUS, leg veterinär, distriktsveterinär.**

Det första kända inhemskt smittade fallet i Gävleborgs län med human infektion av hemorragisk enterit (EHEC), orsakad av verotoxinproducerande Escherichia coli *(VTEC), inträffade i juli 2000. Bakterier med identisk uppsättning av virulensgener påvisades både från en patient och från en lokal ostproducents getter. Patienten hade innan insjuknandet konsumerat ost från denna producent. Detta är första gången som VTEC påvisas hos getter i Sverige. Det är dessutom första gången ett EHEC-fall med stor sannolikhet kan knytas till getter i Sverige och tillika att insjuknandet i EHEC skett efter förtäring av förmodad kontaminerad getost.*

Inledning

Vid misstänkta zoonotiska och livsmedelsburna sjukdomsfall hos människor sker ett nära och ofta intensivt samarbete mellan landstingets smittskyddsläkare, länsstyrelsens länsveterinär och den kommunala smittskydds- och livsmedelstillsynen. Kommunen rapporterar misstänkta sjukdomsfall till smittskyddsläkaren som i sin tur kontaktar länsveterinären. Länsveterinären rapporterar vidare till Statens jordbruksverk (SJV), Statens livsmedelsverk (SLV) och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA).

Kommunen har som uppgift med sitt lokala tillsynsansvar att provta misstänkta livsmedel och miljön. Då djur eller animala produkter misstänks som smittspridare förordnar SJV läns- och/eller distriktsveterinär att undersöka och provta misstänkta djur. I praktiken fungerar det ofta så att länsveterinären är samordnande och rådgivande, utan att gå in i kommunens handfasta tillsyn, och att länsveterinär, distriktsveterinär och kommunal inspektör samordnar sina provtagningar. Kommunerna har i regel avtal med något laboratorium för sina analyser, medan djurprovsanalyserna görs på SVA och/eller vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).

Smittskyddsläkaren kontaktar Smittskyddsinstitutet (SMI) och informerar länets vårdcentraler och sjukhus. Provtagning på sjuka och misstänkt smittade människor sköts på vårdcentraler och sjukhus och analyseras vid Länssjukhus eller där expertis finns att tillgå.

I de fall som smitta härrör från lokaltillverkade livsmedel eller vid utskänkningsställen händer det att kommunen stänger tillverkning eller utskänkning under smittskyddsutredningen, en avstängning som kan förlängas eller permanentas. Statens jordbruksverk spärrar med läns- och distriktsveterinärs hjälp besättningar vid t ex salmonellamiss-

Figur 1. Artikeln beskriver det första fallet där VTEC påvisas hos getter i Sverige. Det är dessutom första gången ett EHEC-fall med stor sannolikhet kan knytas till svenska getter, efter förtäring av förmodad kontaminerad getost.

tanke eller utbrott. Vid något enstaka tillfälle har även SJV spärrat förflyttning av djur från gård med misstänkt EHEC.

Som står att läsa i Svensk Veterinärtidning 12/01 identifierades EHEC som humanpatogen först på 1980-talet (1). De troligaste smittvägarna är förorenade livsmedel såsom opastöriserad mjölk, smitta via djur, smitta via vatten och smitta via personer. Reservoaren för toxinbildande *Escherichia coli* tycks generellt vara träck från nöt (2).

I föreliggande artikel redogörs för ett fall av EHEC hos en tonårig flicka. Fallet inträffade i Bollnästrakten i Gävleborgs län under 2000.

Fallbeskrivning

En tonårig flicka från Bollnästrakten insjuknade med magknip och lös avföring den 22 juli 2000, efter en fest. Dagen efter festen hade hon lättare magbesvär men reste trots detta till en släkting i Roslagen. Efter ytterligare ett dygn tillstötte magsmärtor och blodig diarré. På sjätte sjukdomsdagen sökte hon kirurgakutmottagning men remitterades till infektionsklinik. Då EHEC misstänktes odlades faeces. Gävleborgs landsting informerades och utredning om misstänkt EHEC-smitta påbörjades. Redan efter ett dygns vård skrevs patienten ut spontant förbättrad. Initialt var fler sjukdomsfall än indexfallet inte kända. Senare har framkommit att ytterligare två små barn som varit på festen hade övergående diarréer. Så vitt är känt har ingen av övriga festdeltagare sökt sjukvård.

Intervjuer och lokala förutsättningar

Utredning startade med intervjuer av familjen: den sjuka flickan, fadern, modern och ytterligare barn. Kommunens miljö- och hälsoskydd samt länsveterinären kopplades in, då det framkommit att vattenförsörjningen kunde vara påverkad och djurbesättningar fanns i närheten. Familjen bor på lantgård utan djur och jorden är utarrenderad till en lantbrukare med djur. Familjen har dock inte regelbunden kontakt med kreaturen. Patienten besökte ett häststall sju till tio dagar före insjuknandet men hade inte direkt kontakt med hästarna.

I slutet av juli 2000 föll stora mängder regn i södra Norrland, varvid älvar och vattendrag svämmade över. Därför var uppmärksamheten skärpt för vattenburen smitta. Familjens vattenförsörjning skedde via två brunnar. Kallvatten togs från en brunn på en gödslad åker och vattnet till varmvattenberedaren från en brunn vid bostadshuset. Tre dagar före patientens insjuknade var kallvattenbrunnens vatten brunt och kokades.

Dagen innan patienten insjuknade hade familjen en större fest, vid vilken serverades grillat fläskkött, tjälknöl och marinerad älgfilé med grönsaker sköljda i okokt vatten. Vidare serverades getost, som far och två tonårsdöttrar samt sannolikt några av gästerna åt av. Mamman och yngre barn åt inte av osten.

Bakteriologiska undersökningar

Getosten, gjord av opastöriserad mjölk, var lokalt producerad och införskaffad via en mellanhand. Ingen familjemedlem hade besökt getgården. När dottern insjuknade slängde modern getosten då hon var tveksam till kvaliteten.

Familjemedlemmarna och två boende på getostproducentgården undersöktes för EHEC. Vidare kontrollerades det aktuella getostysteriet. Det framkom att leverantören hade mer än 30 års erfarenhet av tillverkning av opastöriserad ost. Producentens fastighet var ansluten till kommunalt klorerat dricksvatten. Prover togs på producentgårdens vatten och tillika på den kommunala vattentäktens råvatten.

För att utröna eventuell vattenburen smitta hos den smittade familjen kontrollerades kvaliteten bakteriologiskt på vatten från brunnen, på den gödslade åkermarken och på vatten från gårdsbrunnen för varmvatten.

Djurutredning

Kommunens miljö- och hälsoskyddsinspektör, distriktsveterinären och länsveterinären samlades till en miljö- och djurutredning. Det framkom att getgårdens närmaste granne med nötkreatur låg 100 m bort, utan att närliggande beten nyttjades. Förekomst av vilda idisslare på gårdens beten var enligt djurägaren liten. Bäckvatten fanns att

Figur 2. I ett källarutrymme under boningshuset låg den enligt livsmedelslagstiftningen primitiva osttillverkningslokalen. Lägg märke till ostformarna, enligt gamla förlagor i trä och med dekor. Foto: Björn Walldén.

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.36 Sida 863

dricka på getternas bete, men i stallet gavs kommunalt vatten i hink. Utgödslingen skedde manuellt genom en lucka i väggen ut på grusbädd. Gårdens beten gödslas inte, enligt uppgift, utan gödseln plöjdes ner. Tre getter hade inköpts under det senaste året, men i övrigt hade inga getter införskaffats på flera år och ingen försäljning av djur skedde. Övriga djur på gården bestod av tio eller fler katter.

Figur 4. För att fastställa om getterna var bärare av toxinbildande E coli *som kunde ha orsakat flickans EHEC, togs träckprover från getternas ampulla. Distriktsveterinär Öyvind Nagelhus är här provtagare. Foto: Björn Walldén.*

Inspektion av ysteriet

Under gårdsbesöket visade det sig att ysteriet låg i producentens bostadskällare, ca 20 meter från getstallet. Vid den första inspektionen och provtagningen noterades att ysteriet var dammigt och ostädat. Vidare framgick att getterna mjölkades två gånger/dag med maskin och att mjölken bars i spann med lock till ysteriet. Spenvarm mjölk ystades omgående, med två ystningar per dag. Efter två timmar var färskosten klar och upplagd i formar av trä eller rostfritt stål. Färskosten låg i sina formar under ca tre timmar, varpå den vändes och torrsaltades. Fyra ostar á 0,5 kg tillverkades per dag. De förpackades i smörpapper och såldes i regel direkt till stamkunder. En ystad ost togs ut för analys.

I ystlokalen togs miljöprover med kompresser och bomullspinnar indränkta i saltlösning. Prover togs från element, golv, durkslag, mjölksil, ostform, torktrall och träbänk. Damm och mejerilöpe inkluderades i proverna, som sändes för analys av VTEC O157 till SVA.

I protokollet beskrevs osttillverkningen som undermålig, då ostmassesilen var otillräckligt rengjord, osten tillverkades av opastöriserad mjölk, tillverkningsutrymmet hade spruckna ytor, otäta dörrar, dammig inredning och kalkavgivande väggar. Distriktsveterinären skrev att en icke obefintlig risk fanns för kontaminering av osten.

Figur 3. Närbild av ostlokalens betonggolv, som är slitet efter många års användning. Reglerna föreskriver att ytor i livsmedelslokal skall vara släta och lätt rengörbara. Foto: Björn Walldén.

Ytterligare provtagning

Getbesättningen kontrollerades genom att träckprov togs från 20 djur och mjölk från 14 djur. Provtagningen komplicerades av att djuren inte var märkta med öronbrickor. Distriktsveterinären bedömde stallavdelningens hygien som godtagbar med rena och trevliga djur.

Faeces-, miljö- och mjölkproverna analyserades för VTEC O157 på SVA enligt en ackrediterad metod, vilken innebär anrikning med magnetiska kulor och PCR-metodik för påvisande av verotoxingener. Av individuella träckprov analyserades 10 g och av mjölkproverna de 3–5 ml som skickats in. Från miljöproverna, kompresser och bomullspinnar analyserades allt insänt material.

Resultat

Humanproverna som Smittskyddsinstitutet (SMI) analyserade visade att tonårsflickan var positiv för verotoxinbildande *E coli* O157 (VT1-, VT2- och eaeA-positiva). Pappan och systern som också ätit ost visade sig vara asymtomatiska bärare av VTEC O157. Mamman och yngre familjemedlem var symtomfria och negativa vid odling för VTEC

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.36 Sida 864

O157, vilket även ostproducentens familj var.

Bakterieanalys av provtagen getost vid av Bollnäs kommun anlitat laboratorium, visade att osten var positiv avseende *E coli* O157. Kommunen beslutade då i samråd med smittskyddsläkaren att ge getostproducenten saluförbud. Den isolerade *E coli* O157-stammen visade sig sedan vid undersökning med PCR-teknik (utförd av SMI och SVA) inte bilda verotoxin och kunde därför inte klassas som en VTEC-bakterie. Den allmänna bakteriologiska undersökningen av osten gav följande resultat: aeroba mikroorganismer 9,4, *Enterobacteriaceae* 5,5, koagulagpositiva stafylokocker <2,0, *Bacillus cereus,* <2,0, *Clostridium perfringens* <2,0, *E coli* <2,0 och enterokocker 5,7. Värdena är angivna som tiologaritmer per gram undersökt ost.

Osten bedömdes som tjänlig med anmärkning på grund av för höga halter av *Enterobacteriaceae.* Dessutom ansågs halterna av enterokocker vara höga.

Ingen EHEC i vattnet

Smittskyddsinstitutet undersökte även vattnet i brunnarna hos den utsatta familjen, men kunde där inte påvisa enterotoxinbildande *E coli.* En av brunnarna hade dock vatten som var tjänligt med anmärkning på grund av förhöjda halter av koliforma bakterier (360/100 ml), och den andra brunnen hade otjänligt vatten med förhöjda halter av *E coli* (14/100 ml).

Enterotoxinbildande *E coli* påvisades inte heller i getgårdens vatten, som bedömdes tjänligt. Det kommunala vattnet på getgården uppfyllde kravet på dricksvatten för allmän anläggning.

Samma bakteriestammar

Vid de av SVA utförda analyserna av getträckprover påvisades verotoxinbildande *E coli* O157 (VT1-, VT2- och eaeA-positiva) hos två getter. Miljö- och mjölkproverna var dock negativa för *E coli* O157.

De två getstammarna tillsammans med isolaten från den sjuka flickan, hennes syster och pappa typades ytterligare av SMI och SVA. De visade, oberoende av varandra, genom den molekylärbiologiska subtypningsmetodiken pulsfältgelelektrofores (PFGE) att get- och två av humanstammarna (från den sjuka flickan och pappan) hade samma PFGE-mönster. Stammen isolerad från systern var mycket lik de övriga stammarna, dock inte helt identisk.

En samlad bedömning ger vid handen att tonårsflickans ursprungliga smitta med stor sannolikhet kan härledas till de positiva getterna. Verotoxinproducerande stammar av *E coli* O157 innehållande eaeA-genen påträffades hos getterna likväl som hos de tre familjemedlemmarna, vilka ätit getost dagen före flickans insjuknande. Då den enda länken mellan getterna på gården och familjen är getosten, bör den betraktas som smittkällan. För definitivt samband krävs dock påvisande av samma bakterie hos sjuk person som i livsmedlet.

Åtgärder och konsekvenser

Med anledning av EHEC-fallet i Gävleborg har SJV gjort samtliga distrikts- och länsveterinärer uppmärksamma på att det finns gårdar som producerar mjölk för vidareförädling med gårdsförsäljning. Då dessa gårdar faller utanför riktlinjerna för dem som levererar till mejerier påpekar SJV att även dessa gårdar omfattas av SJV:s föreskrifter om mjölkdirektivet (K 15) (SJVFS 1994:33) och skall kontrolleras. Detta gäller även fäbodar.

Bollnäs kommun har skärpt kraven och tillsynen vad avser gårdsproduktion av t ex ost. Kommunen poängterar i brev till producenterna att de skall uppfylla kraven vad avser bland annat mjölkdirektivet. Mjölken skall kontrolleras enligt 18 § SLVFS 1994:13, vilken omfattar hantering av mjölk från ko, får och get och dess produkter. Det totala bakterieantalet vid +30ºC skall var mindre eller lika med 500 000 bakterier/ml hos mjölk som inte pastöriserats. Kommunen poängterar dessutom att mjölkbaserade produkter som framställts av icke värmebehandlad mjölk skall märkas som opastöriserad (27§ SLVFS 1994: 13). Då oförpackade produkter säljs skall upplysningen om opastörisering tydligt framgå vid försäljningsstället. Ett egenkontrollprogram för verksamheten skall dessutom upprättas och lokal för framställan av ost skall vara godkänd av kommunen.

Figur 5. Ostlokalen hade porösa rappade väggar, gammaldags flänsad radiator med flagnande färg, öppna träytor och svårrengörbara ytor. Bollnäs kommun har nu skärpt kraven och tillsynen vad avser gårdsproduktion av t ex ost. Foto: Björn Walldén.

Bollnäs kommun har tillsammans med Länsstyrelsen gjort övriga kommuner i länet uppmärksamma på omständigheterna kring gårdsproduktion. Dessutom kan konsumenter som drabbas av livsmedelsburen sjukdom väcka civilt åtal mot tillverkaren.

Det är dock viktigt att påpeka att för att få behålla gammal matkultur och för att kunna stödja lokal matproduktion måste alla samverka, myndigheter som intresseföreningar och enskilda brukare. Regelverk skall följas, men upplysning och undervisning behöver komma alla producenter av mejeriprodukter eller annan gårdsproduktion av livsmedel till del. Detta för att medverka till att säkerheten upprätthålls och för att vi även i fortsättningen skall kunna njuta av lokalproducerad mat.

Konklusion

För första gången i Sverige torde smittvägen med stor sannolikhet vara påvisad för enterohemorragisk enterit (EHEC) från getters avföring via kontaminerad ost till konsument.

Summary

EHEC from goat milk as the cause of severe diarrhoea in a young woman

Escherichia coli is an essential bacterium in the intestinal flora. Certain strains of *E coli* harbour genes of virulent attributes causing enterohemorrhagic enteritis (EHEC), haemolytic uraemic syndrome (HUS) and trombotic trombocytopenia purpurea (TTP). These diseases are distributed world wide. For the first time in Sweden an EHEC case due to transmission of vertoxin producing *E coli* O157:H7 from goat faeces via farm cheese is documented.

*Länsveterinär Margareta Stéen, Lantbruks- och veterinäravdelningen, Länsstyrelsen i Gävleborg län, 801 70 Gävle.
Smittskyddsläkare Göran Hedin, Smittskyddsenheten, Landstinget Gävleborg, Länssjukhuset, 801 87 Gävle.
Smittskyddsläkare Ingegerd Hökeberg, Smittskyddsenheten, Landstinget Gävleborg, Länssjukhuset, 801 87 Gävle.
Laboratorieveterinär Erik Eriksson, Avdelningen för bakteriologi, Statens veterinärmedicinska anstalt, 751 89 Uppsala.
Miljö- och hälsoskyddsinspektör Björn Walldén, Samhällsbyggnadskontoret, Bollnäs Kommun, 821 80 Bollnäs.
Distriktsveterinär Öyvind Nagelhus, distriktsveterinärstationen, Åke Wassings väg 11, 821 30 Bollnäs.

Referenser

1. Hegrestad A-L. EHEC – ett livsmedelshygieniskt gissel. SvenskVetTidn, 2001, 53, 12, 619–625.
2. Jonsson M, Eriksso, E, Aspán A, Vågsholm I, Wahlström H & Engvall A. Förekomst av verotoxinproducerande *Escherichia coli* serotyp O157 i två svenska mjölkbesättningar. Svensk VetTidn, 2001, 53, 12, 627–630.

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
och Hallands djursjukhus
arrangerar kurs i

Hältdiagnostik hos hund
torsdag den 14–lördag 16 mars 2002

Kursledare: Lars Gustafson
Föreläsare: Anna Bergh, inst.för anatomi och histologi, SLU
Lars Gustafson, Hallands Djursjukhus
Håkan Kasström, Gästrike Djursjukhus
Lennart Sjöström, Regiondjursjukhuset Strömsholm
Lars Thorén, Halmstads Djurklinik
Plats: Kursen är i form av ett internat på Hotell Strandbaden i Falkenberg
Tid: Kursen börjar kl 09 torsdagen 14 mars och avslutas kl 13 lördagen 16 mars
Målgrupp: Veterinärer som ingår i specialistutbildning i hundens och kattens sjukdomar samt övriga smådjurspraktiserande veterinärer
Program: Undersökningsgång, -teknik och diagnostiska hjälpmedel vid hältdiagnostik. Beskrivning av den unga hundens, den vuxne hundens och den åldrande hundens hältor samt behandling av desamma.
Kursavgift: 6 750 kronor inkl moms för medlem i SVS smådjurssektion och 7 125 kronor inkl moms för icke medlem. I kursavgiften ingår dagpension med kaffe och lunch torsdag och fredag samt middag torsdag och fredag (med vinprovning) kväll. Dessutom tillkommer logi med 1.095-1.295 kronor (inkl moms) för enkelrum. Kursdeltagarna bokar själva rum **senast 4 februari 2002** på Hotell Strandbaden, tel 0346-71 49 00, fax 0346-161 11 (vid bokning ange hältkurs SVS/Hallands Djursjukhus)
Anmälan: Skriftlig bindande anmälan skall vara inkommen **senast 4 februari 2002** till Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap, Box 12 709, 112 94 Stockholm.
Upplysningar: Lars Gustafson, tel 0346-488 80, fax 0346-401 91 eller SVS kansli Marianne Lundquist tel 08-545 558 27, fax 08-545 558 39 (e-post marianne.lundquist@svf.se)

- Alltid en dos per dag – bekvämt
- Inget behov av intitrering – enkelt
- 50/50 - eliminering via lever och njure – njurvänligt
- Stor förpackning för stora och små hundar som räcker 140 - 280 dagar – ekonomiskt

FORTEKOR® VET.
Benazepril

Det enkla sättet att pumpa nyt
i ett gammalt hjärta.

För övrig information se FASS VET

NOVARTIS

Novartis Sverige AB, Veterinärmedicin • Lyngbyvej 172 • DK-2100 Köpenhamn
® Registrerat varumärke för Novartis AG, Basel, Schweiz

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.37 Sida 867

Ett alternativ för behandling av Cushings sjukdom hos hund

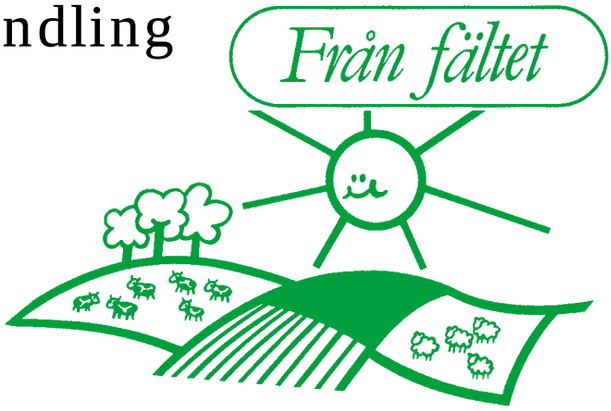

*ULLA BJÖRNEHAMMAR, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar.**

I USA används allt mer behandling med selegilin, en selektiv monoaminoxidashämmare, som alternativ till cytostatikabehandling med Lysodren vid Cushings sjukdom hos hund. Författaren redogör för forskningen bakom selegilinbehandling, och även för praktiska behandlingsrekommendationer.

På AAHA-mötet (American Animal Hospital Association) 1998 i Chicago deltog jag i en så kallad ”interactive lecture” med David Bruyette, DVM, DACVIM, på temat ”Anipryl in the treatment of canine Cushing's disease”. Sedan dess har jag med framgång behandlat flera hundar med selegilin hydroklorid, ett humanpreparat som används vid behandling av Parkinsons sjukdom. Selegilin ingår i de i Sverige registrerade humanläkemedlen Eldepryl, Selegilin Alpharma, Selegilin Madartuum och Selegilin NM Pharma.

Teorin bakom denna behandling är att man sett att dopaminbrist i hypotalamus spelar en roll i patogenesen av PDH (Pituitary-dependent hyperadrenocorticism), alltså hypofysberoende Cushings sjukdom. Dopaminkoncentrationen har visat sig vara klart lägre hos hundar med Cushings sjukdom jämfört med normala hundar och hundar behandlade med dexametason.

Statistiskt fungerande behandling

Bruyette och hans grupp påvisade effekten av selegilin hydroklorid (i amerikansk litteratur benämnd L-deprenyl) som behandling av sju hundar med PDH. Dessa behandlades med 2,0 mg/kg per oralt dagligen. Dosen var vald baserad på MAO-B (monoamin oxidas B) inhibitionsdata från normala hundar. Fem av dessa hundar blev bättre eller helt fria från kliniska symtom. Två av hundarna behandlades i mer än tre år.

För att konfirmera och ytterligare vidga dessa resultat genomfördes en stor studie med 90 privatägda hundar med PDH. Var och en av hundarna utgjorde sin egen kontroll och de studerades under sex månader. Hundarna valdes ut genom att de kliniska symtomen gav misstanke om sjukdomen och att diagnosen kunde fastställas genom LDDS (lågdosdexametasonscreening) och HDDS (högdosdexametasonscreening) och/eller ACTH-koncentration i plasma. Alla hundarna kontrollerades också för eventuella andra endokrina sjukdomar eller systemsjukdom som kunde störa resultaten.

Selegilin doserades antingen med 1 mg/kg (52 hundar) eller 2 mg/kg (38 hundar) en gång per dag per oralt. Såväl effekten som toxiciteten bedömdes på basis av kliniskt, hormonellt och biokemiskt svar på behandlingen. Ägarna fyllde i ett dagligt rapportformulär och de ansvariga veterinärerna kontrollerade hundarna en gång var 30:e dag. Vid månadskontrollerna gjordes en allmänundersökning, ett rutinblodprov (klinisk kemi och hematologi) samt en lågdosscreeningtest.

Typiska hudsymtom hos en hund med Cushings sjukdom. Foto: Britta Öhlén.

Cushingdrabbade hundar har framgångsrikt behandlats med selegilin. Foto: Britta Öhlén.

Efter sex månaders behandling med selegilin upplevde 88 procent av ägarna att deras hundar hade fått bättre livskvalitet. 60 procent av dem rapporterade att förbättringen kommit redan efter första månaden.

Sammanställningen av veterinärernas rapporter visade att 83 procent blivit bättre. Sammanfattningsvis sågs en statistiskt signifikant klinisk och endokrin förbättring. Biverkningsgraden var mycket låg, mindre än tre procent jämfört med 25–35 procent hos hundar behandlade med mitotan (Lysodren, licensläkemedel och cytostatikum) eller ketokonazol.

Vad gör selegilin?

Selegilin är en selektiv och irreversibel monoaminoxidashämmare. Den hjälper till att återställa centrala dopaminnivåer och underlättar dopaminerg transmission genom flera mekanismer, framför allt hämning av MAO-B. Selegilin ökar också syntesen och frisättningen av dopamin till synapsen och minskar återupptaget. Selegilin eller dess metaboliter kan också öka frisättningen av andra neurotransmittorer som t ex norepinefrin. Selegilin har också visat sig ha neuroprotektiva effekter, troligen genom minskning av fria radikaler.

Indikationer och försiktighet

Bruyette anser, baserat på sina studier, att selegilin är indikerat att använda vid okomplicerade fall av hypofysberoende Cushings sjukdom, dvs utan andra samtidiga sjukdomar som t ex pankreatit, diabetes mellitus, njur- eller hjärtsjukdom. Selegilin skall inte användas till hundar med Cushings sjukdom på grund av binjuretumör. Därför skall alltid en test göras för att fastställa diagnosen.

Dosering

Den rekommenderade initialdosen är 1 mg/kg dagligen per os. Under de två första månaderna skall hunden kontrolleras med jämna mellanrum för klinisk förbättring. Om ingen klinisk förbättring skett på två månader kan dosen successivt höjas till ett maximum av 2 mg/kg och dag. Om den fortfarande en månad efter den högsta dosen satts in inte blivit bättre bör man kontrollera igen efter eventuella andra sjukdomar som kan föreligga samtidigt. Om inga andra sjukdomar kan påvisas men hundens kliniska symtom kvarstår bör man överväga annan behandling, t ex Lysodren eller ketokonazol.

Jag har alltså själv under de senaste två och ett halvt åren behandlat ett flertal hundar med mycket gott resultat och vill därför gärna tipsa om detta alternativ till Lysodren, som ju inte är helt roligt att handskas med.

För den som vill läsa mer hänvisas till Bruyettes abstract i AAHA Scientific Proceedings 1998 och den referenslista som där anges och som jag återger i följande litteraturlista.

Litteratur

Bruyette DS, Ruehl WW & Entriken TL. Canine pituitary-dependent hyperadrenocorticism: A spontaneous animal model for neurodegenerative disorders and their traetment with selegilin. Prog Brain Research, 1995, 106, 207–215.

Bruyette DS, Ruehl WW & Smidberg TS. Treating canine pitiutary-dependent hyperadrenocorticism with selegilin. Vet Med, 1997, Aug, 711–727.

Bruyette DS & Ruehl WW. Management of canine pituitay-dependent hyperadrenocorticism with selegilin (Anipryl). In: Kintzer PP, ed. Adrenal Diseases: Veterinary Clinics of North America. Philadelphia, WB Saunders, 1997.

Bruyette DS & Ruehl WW. Update: selegilin in the treatment of canine hyperadrenocorticism. In: Kirk RW & Bonagura JD, eds. Current Veterinary Xlll. Philadelphia, WB Saunders, 1998.

Reuhl WW, Entriken TL, Muggenburg B, Bruyette DS et al. Treatment with selegilin prolongs life in elderly dogs. Life Sciences, 1977, 61, 1037–1044.

*Leg veterinär Ulla Björnehammar, Uddevalla Smådjursklinik, Bastiongatan 26, 451 50 Uddevalla.

Kollegialt Nätverk – veterinärer stödjer veterinärer

Ett självständigt nätverk bestående av veterinärer som på ideell grund står till förfogande för kolleger som behöver en samtalspartner när livet känns komplicerat. Vi lyssnar och ger stöd efter bästa förmåga till kolleger med personliga problem med anknytning till yrket eller som av annan anledning sviktar socialt, psykiskt eller fysiskt.

Syftet med det Kollegiala Nätverket är att veterinärer enkelt och snabbt ska kunna få stöd av en medmänniska som samtidigt är väl förtrogen med veterinärens livsvillkor. Anledningen till att ta kontakt kan till exempel vara ohälsa, stress, privata problem och kriser, utbrändhet, mobbing, hot eller anmälan för felbehandling.

Tveka inte att utnyttja det Kollegiala Nätverket om du behöver någon att tala med.

Nätverkets medlemmar:

Namn	*Ort*	*Telefon*	*E-post*
Sten Berggren	Trosa	0156-136 84	
Gunnar Bergsten	Vallentuna	08-512 403 50	
Karina Burlin	Umeå	090-12 06 83	karina.burlin@kommunicera.umea.se
Eva v Celsing	Eskilstuna	016-292 93, 291 03	
Anne-Marie Dalin	Knivsta	018-38 11 03	anne-marie.dalin@og.slu.se
Erik Kjellgren	Arboga	0589-169 78, 192 80	kjellgren.erik@swipnet.se
Herbert Lundström	Vänersborg	0521-660 99	herbert@gotanet.se

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.37 Sida 869

Månadens Epiztel

Ytterligare en misstanke om BSE dök upp i mitten av november. När snabbtestet genomfördes, visade det preliminära resultatet att kon inte hade BSE. Vidare rapporteras om att det ibland kan vara svårt att skilja på hundens registreringsnummer i Kennelklubben och dess ID-nummer. Ibland händer det att hunden får fel nummer registrerat på sina intyg, vilket senare kan ställa till med problem för hundägaren. Att köpa hund utomlands utan att känna till införselreglerna till Sverige kan också ställa till problem och stora kostnader för hundägaren. Det kan sluta så illa att djuret måste avlivas. Epizteln är ett samarbete mellan SVA och Jordbruksverket och är sammanställd av Gudrun Orava, SVA.

Svag misstanke om BSE

I mitten av november upptäcktes ytterligare ett misstänkt fall av BSE. En två och ett halvt år gammal ko från en köttdjursbesättning i sydöstra Sverige visade symtom på BSE. Kon avlivades och skickades till SVA för provtagning. SVA utförde ett snabbtest på den misstänkta kon och det preliminära resultatet indikerade att kon inte hade BSE. När misstanke om BSE uppkommer på grund av att ett djur visar symtom, utförs alltid ett slutgiltigt test där man gör histologiska studier av hjärnan. Det definitiva svaret väntas i slutet av november.

Hundens ID-nummer förväxlas med registreringsnumret

När veterinärer ska skriva intyg till hundar händer det då och då att de använder hundens registreringsnummer i Kennelklubben istället för ID-numret. Då blir det alldeles fel. Hunden är tatuerad eller chipsmärkt med sitt ID-nummer, som ska användas vid rabiesvaccinationsintyg och andra intyg. Registreringsnumret som står på registreringsbeviset kommer från Kennelklubben och ska inte användas vid intygsskrivning. Det går nämligen inte att identifiera hunden med hjälp av registreringsnumret.

Hund och katt från andra länder

Vid införsel av hundar och katter från andra länder är det viktigt att våra införselregler följs för att skydda svenska djur från smittsamma sjukdomar. Då måste

Det är hundens ID-nummer, inte dess registreringsnummer i Kennelklubben, som ska uppges vid intygsskrivning. Foto: Suzanne Fredriksson.

även intygen vara rätt skrivna och hundens ID-nummer stå med på intyget. Det är skillnad på införsel av djur om de kommer från ett EU/EFTA-område eller inte.

Djur utanför området måste sitta i karantän i fyra månader och sedan genomgå två månaders hemisolering. Djur från EU/EFTA-området kan däremot komma in utan karantän. Men först måste man ansöka om ett tillstånd för registrerad importör (införseltillstånd) hos Jordbruksverket. Djuret ska vaccineras mot rabies, tidigast vid tre månaders ålder och vaccinationseffekten ska därefter kontrolleras genom ett blodprov, minst 120 dagar senare.

Djuret ska också avmaskas mot rävens dvärgbandmask. Hundar ska dessutom vaccineras mot valpsjuka och leptospiros. Kravet på rabiesvaccination gäller inte från länder som klassats som fria från rabies. Mer information om allt detta finns på Jordbruksverkets webbsida www.sjv.se.

Smugglade djur

Djur som inte uppfyller införselkraven ska stoppas i tullen, men ibland upptäcks de inte där, på grund av medveten smuggling eller för att personal saknas i tullfiltret. Om djuren väl kommit in i landet utan att uppfylla införselkraven vad gäller rabiesskydd beslagtas de och placeras i karantän för observation i tio dagar. Om efter observationstidens slut fortfarande inga symtom på rabies kan ses anses risken för att smitta ska ha spridits under vistelsen i landet minimal och ingen vidare smittspårning behövs. Efter observationsperioden får djurägaren välja mellan att placera sitt djur i ordinarie karantän, återutföra det eller låta avliva det. Detta val förorsakar vanligen stor vånda och vägen fram till ett beslut är ofta besvärlig för alla inblandade. Det finns alltså goda skäl att informera sig om vilka regler som gäller för införsel till Sverige innan man bestämmer sig för att föra in ett djur.

Telefonnumret till SVA:s epizootijour är: 018-67 40 01. Detta nummer kan enbart användas då SVA:s växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

Nyhet Unik hjärtmedicin med dubbel verkningsmekanism

Vetmedin®vet. ökar hjärtmuskelns kontraktionskraft **utan extra energipåfrestning på** det försvagade **hjärtat** (ökar myofilamentens känslighet för kalcium)

Vetmedin®vet. är också en PDE (III)-hämmare med potenta vasodilaterande egenskaper **utan extra påfrestning på njuren** (hämmar vasokonstriktionen orsakat av det sympatiska nervsystemet)

Vetmedin®vet. är ett säkert val
- vältolererat, sällsynt med bieffekter

Vetmedin®vet. är ett enkelt val
- behöver inte tänka på njurfunktionen
- kan användas som monoterapi eller kombineras

Vetmedin® vet.
pimobendan

- för ett längre och bättre liv

Boehringer Ingelheim

För ytterligare information vänligen kontakta
Boehringer Ingelheim Vetmedica
Tel. 040 - 23 34 00, Fax. 040 - 97 27 50

Vetmedin® vet.(pimobendan)

Hjärtstimulerande och kärlvidgande. Deklaration. *1 kapsel à 2,5 mg innehåller:* Pimobendan 2,5 mg, citronsyra, vattenfri kolloidal kiseldioxid, mikrokristallin cellulosa, povidon, magnesiumstearat, etanol 96%, färgämne (titandioxid E 171, järnoxider E 172). Gelatinkapselskal. *1 kapsel à 5 mg innehåller:* Pimobendan 5 mg, citronsyra, vattenfri kolloidal kiseldioxid, mikrokristallin cellulosa, povidon, magnesiumstearat, etanol 96%, färgämne (paraorange E 110, titandioxid E 171). Gelatinkapselskal. **Egenskaper.** *Farmakodynamiska egenskaper:* Pimobendan – ett benzimidazol-pyridazinonderivat – är en icke-sympatomimetisk, icke-glykosid, positiv inotrop substans med vasodilaterande egenskaper. Pimobendan verkar stimulerande på myokardiet på två sätt; dels genom att öka myofilamentens känslighet för kalcium och dels genom en hämning av fosfodiesterasaktiviteten (typ III) (PDE-hämmare). Pimobendan är dessutom en potent vasodilaterare genom denna PDE-hämmande effekt. *Farmakokinetiska egenskaper*: Efter oral administrering är biotillgängligheten ca 60% för modersubstansen och den aktiva huvudmetaboliten. Biotillgängligheten reduceras väsentligt om pimobendan ges samtidigt med eller kort tid efter födointag. Distributionsvolymen är 2,6 l/kg, vilket indikerar att pimobendan snabbt fördelas ut i vävnaderna. Den genomsnittliga plasmaproteinbindningen är 93%. Pimobendan metaboliseras via oxidativ demetylering till den aktiva huvudmetaboliten. Halveringstiden i plasma för pimobendan är 0,4 + 0,1 timme, vilket är i överensstämmelse med den höga clearance 90 + 19 ml/min/kg. Den aktiva metaboliten elimineras med en plasmahalveringstid på 2,0 + 0,3 timmar. Utsöndringen sker primärt via faeces. **Indikationer.** Behandling av hjärtinsufficiens hos hund beroende på dilaterad kardiomyopati. **Kontraindikationer**. Hypertrofisk kardiomyopati eller kliniska tillstånd där en ökning av minutvolymen inte är möjlig p.g.a. funktionella eller anatomiska orsaker (t.ex. aortastenos). **Försiktighet.** Pimobendan rekommenderas ej för behandling av dräktiga och digivande tikar. **Biverkningar.** Takykardi och kräkning kan i sällsynta fall förekomma. Dessa biverkningar är dosberoende och kan undvikas med dosreduktion. **Dosering.** Dygnsdosen 0,3 - 0,6 mg pimobendan/kg kroppsvikt (vanligtvis 0,5 mg) ges på 2 dagliga doser. Kapslarna ges peroralt ca 1 timme före utfodring. **Interaktioner.** Effekten på hjärtats kontraktionskraft försvagas vid samtidig användning av verapamil och propranolol. I farmakologiska studier har ingen interaktion mellan hjärtglykosiden oubain och pimobendan påvisats. **Observera.** Djurägaren bör informeras om att pimobendan är en kraftigt verkande substans. Intag av en eller flera kapslar kan hos människa förorsaka huvudvärk och påtagligt blodtrycksfall kombinerat med blodtryckssörningar i samband med hastiga lägesförändringar. **Förvaring.** Förvaras vid högst 25°C. Förpackningen skall tillslutas väl. **Förpackningar.** Kapslar 2,5 mg (brunvita): 100 st. Kapslar 5 mg (orangevita): 100 st. Texten är baserad på produktresumé 2000-10-10.

R&M

Veterinärmötet 2001

Internationell klass på det vetenskapliga programmet

Årets veterinärmöte i Uppsala bjöd på ett späckat vetenskapligt program, med ett flertal internationella föreläsare i olika ämnen. Kanske var det därför ett rekordstort antal veterinärer besökte mötet, och de flesta verkade även nöjda med utbytet. Utbudet av vetenskaplig information höll i år i många fall högsta möjliga klass.

SVS planeringsgrupp för veterinärmötet har under de senaste åren satsat allt mer på att bjuda in internationella specialister som talare. Så skedde även för veterinärmötet 2001, som ägde rum den 8–9 november på Ultuna utanför Uppsala. En imponerande samling experter från andra länder delade med sig av sin kunskap, liksom den duktiga grupp svenska föreläsare som informerade om aktuella forskningsframsteg.

Smådjurssektionen inledde med en rivstart genom föreläsningar om epilepsi hos hund och katt av Mette Berendt från den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole i Köpenhamn. På ett mycket professionellt och logiskt genomtänkt sätt beskrev hon definitioner, etiologi och patogenes, typer av epileptiska anfall, diagnosmetoder och behandlingar. SLU:s universitetsaula var från början till slut av Mette Berendts tre timmar långa föreläsning välfylld. Efteråt var det många av åhörarna som uttryckte sin uppskattning över ett lärorikt föreläsningspass.

André Jaggy förde en spännande dialog med sina åhörare, där han fortlöpande ställde frågor som han hoppades få svar och reaktioner från publiken på.

Mette Berendt redogjorde bland annat för vanliga frågor som dyker upp från djurägare när djuret fått diagnosen epilepsi. På den klassiska frågan om man ska sätta en pinne i munnen på ett djur med epileptiskt anfall svarade hon definitivt nej, då pinnen eller delar av den kan aspireras.

Logiskt resonerande neurolog

Minst lika hög klass på föreläsningarna höll André Jaggy från universitetet i Bern, Schweiz. Han talade under torsdagens eftermiddag och hela fredagen om neurologi för hund och katt. I en grundlig genomgång beskrev han neurologiska undersökningar, lokalisering av neurologiska centra, vestibulära sjukdomar, steroidresponsiv meningit, ryggmärgs- och hjärnembolier samt komplicerade fallbeskrivningar hos katt. André Jaggy förde en spännande dialog med sina åhörare, där han fortlöpande ställde frågor som han hoppades få svar och reaktioner från publiken på. Tyvärr uteblev till stor del publikresponsen, men som den artige föreläsare han var svarade Jaggy själv på de frågor där åhörarna förblev tysta. Hans logiska resonerande kring symtombilder kopplade till olika ursprung för symtomen, gjorde att även den mest ovane klinikern snart fick en lättöverskådlig kunskapsbas att stå på för att utföra neurologiska undersökningar.

Mette Berendt från den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole fyllde SLU:s universitetsaula med sina föreläsningar om epilepsi hos hund och katt.

Immunologitema

En annan internationell kämpainsats gjordes av Michael Baily från University of Bristol, England. Han var huvudföreläsare under SVS tema om immunologi, och gav även en uppskattad föreläsning under fredagens husdjurssymposium. Baily pratade

Den som hade det minsta intresse att lära sig mekanismerna bakom olika antikroppsbaserade tester, fick sin kunskapshunger stillad av Michael Baily.

om immunsystemet som bas för diagnostiska undersökningar, och redogjorde på ett tydligt sätt för grundläggande immunologiska funktioner och begrepp. Den som hade det minsta intresse att lära sig mekanismerna bakom olika antikroppsbaserade tester, fick här chansen att lyssna till en världsauktoritet inom området. Immunologitemat återkom under husdjurssymposiet, där även Karin Persson Waller, Per Wallgren, Eva Wattrang och Lennart Melin höll initierade föredrag.

De stora epizootierna

Inte oväntat blev intresset enormt under torsdagens husdjurs- och livsmedelssymposium, när mul- och klövsjukan samt BSE-utbrotten förelästes. I en stundtals överfull sal berättade t ex John Ryan från det brittiska jordbruksdepartementet DEFRA om mul- och klövsjukan i ett globalt perspektiv. John Ryan hade just lämnat en tjänst vid FAO:s (Food and Agriculture Organisation of the United Nations) europeiska kommission för kontroll av mul- och klövsjuka, med säte i Rom. Han hade därför en unik insikt i alla aspekter av sjukdomen på europeisk nivå, och helt uppdaterad information om utbrottet i Storbritannien. De slutsatser han drog av 2001 års MK-utbrott i Europa var att det blev så allvarligt på grund av tre huvudorsaker: att den aktuella virusstammen Pan-Asian O visat nya karaktäristika, att förflyttningen av djur, djurprodukter och människor ökat markant jämfört med tidigare utbrott och att de veterinära epizootibekämpningsmyndigheterna rustats ner i de flesta länder. Europa behöver en bättre beredskap för sådana här katastrofer, för de kommer att återkomma, spådde han.

Efter Ryans insiktsfulla tal, redogjorde svenska myndighetsföreträdare för de erfarenheter och lärdomar som Sverige fick under mul- och klövsjukeutbrottet på kontinenten. Extra intressant var att lyssna till de vedermödor som Andrea Holmström och Julia Österberg genomgick när de som svenska veterinärer deltog i mul- och klövsjukebekämpningen i England.

John Ryan, med bakgrund både i FAO och i DEFRA, konstaterade att Europa behöver en bättre beredskap för katastrofala djurepizootier.

Inte mindre intresse rönte Marianne Elvander, Åsa Bergquist och Monika Grandien, när de pratade om BSE-övervakningen, praktisk hantering av riskmaterial i normalslakten och kliniska manifestationer vid variant Creutzfeldt-Jakobs sjukdom hos människa.

Övriga symposier

På hästsymposiet ägnade man årets föreläsningar åt ledsjukdomar och ledskador hos häst. Eva Skiöldebrand, SLU, Stina Ek-

Aktuella föredrag om mul- och klövsjukan och BSE-utbrotten fyllde stundtals föreläsningssalen till bredden.

Julia Österbergs egna erfarenheter från mul- och klövsjukebekämpningen i England fängslade åhörarna.

man, SLU, Carl-Otto Aly, f cheföverläkare, Karolina Törneke, SLU och Bengt Roneus, Mälaren Hästklinik, visade alla framfötterna, eller kanske snarare framhovarna, i talarstolen.

Under försöksdjurssymposiet gav den 82-årige professorn Björn Folkow från Göteborgs universitet en fascinerande historiebeskrivning av djurens betydelse i den biomedicinska forskningen. Redan i början av 1600-talet kunde William Harvey genom djurförsök förklara kroppens basfunktioner på ett vetenskapligt sätt. Fynden stred mot kyrkans världsbild, varför de var farliga att hävda på den tiden. De forskare som arbetar med försöksdjur lever fortfarande farligt i vissa länder, men idag kommer hoten från militanta djurrättsaktivister snarare än från kyrkan, sade Folkow.

Intressanta fakta om variant Creutzfeldt-Jakobs sjukdom hos människa serverades av Monika Grandien från Smittskyddsinstitutet.

Livsmedelssymposiet slutligen tog upp den immunologiska tråden från SVS-temat i några föreläsningar. Så redogjorde t ex Bo Svenungsson från Huddinge sjukhus för immunologiska följdsjukdomar efter *Campylobacter*-infektion. Varje år diagnostiseras 7 000 – 8 000 fall av *Campylobacter*-infektion i Sverige, i en stadigt uppåtgående trend, sade Svenungsson. Ökningen verkar dock mest bero på ökad utlandssmitta. En minoritet av dessa patienter drabbas av immunologiska följdsjukdomar, framför allt reaktiv artrit och akut autoimmun polyradikulit.

Varje år diagnostiseras allt fler fall av Campylobacter-*infektion hos människa, berättade Bo Svenungsson från Huddinge sjukhus.*

Välmatat kompendium

Tyvärr går det inte att här återge alla de lärorika och allmänbildande föredrag som gavs under årets veterinärmöte. De flesta av föredragen finns dock sammanfattade i det möteskompendium som ges ut av veterinärförbundet, och som fortfarande finns att köpa. Efter föregående års kritik mot många ”vita sidor” i kompendiet, har arrangörerna i år ansträngt sig extra mycket för att få in skriftliga sammanfattningar från alla föreläsare. Även om målet med abstracts från samtliga föredrag inte uppnåddes helt, är årets kompendium betydligt mer heltäckande än föregående års upplaga. Detta i kombination med en förbättrad lay-out gör att 2001 års veterinärmöteskompendium kan rekommenderas för den intresserade.

Inför nästa års veterinärmöte kan man hoppas att SVS får fram en lika kompetent samling föreläsare från världens olika hörn. Detta är uppenbarligen rätt spår, för ett möte som ska kombinera de sociala kontakterna med meningsfull kompetenspåbyggnad.

Johan Beck-Friis

Gemensam nordisk veterinär fortbildningssida på Internet

Sedan den 1 januari 2001 finns en hemsida för nordisk veterinär fortbildning på Internet. Det är de svenska, danska, finska och norska veterinärförbunden som gemensamt startat en hemsida för annonsering av veterinära fortbildningskurser. Tanken är att kurser av intresse för hela den nordiska veterinärkåren ska annonseras här fortlöpande. De fyra förbunden ansvarar för urvalet av kurser från respektive land, och också för inmatningen av nytt material till sidan. Varje förbund står därmed som en garant för att de kurser som presenteras på sidan håller en minsta godtagbar veterinärmedicinsk kvalitet. Sidan administreras rent tekniskt av SLU Kontakt Fortbildning.

Adressen till den nordiska fortbildningssidan är http://www.nordvet.slu.se

Se till att lägga in denna adress som bokmärke eller favorit i datorns web-program. Här ska det aktuella kursutbudet från hela det veterinära Norden vara samlat. När sidan väl blivit etablerad kan den förhoppningsvis bidra till att dubbleringar av fortbildningskurser i olika länder inte behöver inträffa. Detta i sin tur leder till att de kurser som ordnas kan få bättre kvalitet och ett större upptagningsområde. Glöm därför inte att titta på http://www.nordvet.slu.se varje gång du letar efter en fortbildningskurs. Synpunkter på sidans innehåll och utformning kan i Sverige lämnas till Christina Arosenius eller undertecknad vid Sveriges Veterinärförbund.

Johan Beck-Friis

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.37 Sida 874

Veterinärmötet 2001

Varm stämning i kylslaget Uppsala

Kylan kom till Uppsala den 7 november. Och in från den plötsligt vinterkalla Drottninggatan stegade fler än 200 frostnupna veterinärer till det väntande "Get togetherpartyt" på Stockholms Nation. SVT har bilderna från denna förfesternas förfest. Vi var såklart också med på Veterinärmötet dagen därpå.

I år kom så många gäster till Get-togetherkalaset att middagen fick intas i två salar. Veterinärförbundets ordförande Dag Hultefors höll därför sitt välkomsttal två gånger och gästerna i den nyrenoverade mindre salen jublade, när förbundsordföranden proklamerade att han gärna såg att gästerna under kvällens fest försökte "gå över gränserna, litegrann".

– Nu tänkte jag alltså främst på de gränser som kanske kan finnas mot andra yrkeskategorier och mot studenterna, förtydligade han, när jublet lagt sig.

Ordföranden tog även tillfället i akt att puffa för att kontakter togs med de utländska kollegerna, som nu går TUVE-utbildningen.

– Veterinärmötet är ett sätt att vidmakthålla den professionella kompetensen, men kvällens party fyller främst en viktig social funktion. Umgås med gamla vänner, med kurskamrater. Välkomna.

Lax, gratänger, vin, sallader, ostar, rostbiff och oliver intogs under stigande sorl och alla SVT mötte under kvällen tyckte att festen var lyckad.

Borden är dukade och kristallkronorna tända. I år intogs festmiddagen i två salar på Stockholms Nation.

Livsmedelsverkets veterinärråd Margareta Widell var på plats i vacker sjal.

Dag Hultefors träffade många kolleger och vänner i vimlet. I invigningstalen uppmanade han till allas förtjusning gästerna att "gå över gränserna".

In från kylan klev ett par hundra veterinärer. Två av dem var Sandra Lindeborg, Nynäshamns djurklinik, och Sara Larsdotter, doktorand.

Rebecca Berg, som utbildat sig i Budapest, mötte i vimlet Surahata Darboe, som utbildade sig i Polen och nu går TUVE-utbildningen i Skara.

VMF-tekniker såg till att allt fungerade under veterinärmötet. Här ses Emma Lindgren, årskurs två och Anna Ljung, årskurs tre.

Lite för lugnt på Loftet för SVA:s smak. Marianne Elvander och Elisabeth Sjöberg väntar på besökare.

Vinnare och tekniker

Klockan nio dagen därpå var det åter dags för Dag Hultefors att tala, denna gång för att öppna årets Veterinärmöte.

I år intogs inte bara Undervisningshuset på Ultuna, utan även det angränsande Loftet. I snö och blåst skred en strid ström av åhörare mellan symposierna. Årets tema var immunologi och SVS höll torsdagens immunologiföredrag, där den brittiske professorn Michael Bailey och SLU:s Ulf Magnusson talade, i Loftets stora hörsal. Moderator var Anne Pedersen Mörner och studenterna Emma Lindgren och Anna Ljung från VMF agerade tekniker.

– Vi ser till att ljudet är bra, att projektorerna fungerar. Vi ska helt enkelt hjälpa till med allt det tekniska.

Tekniken fungerade fint och symposiet avslutades överraskande med en prisutdelning. De två bästa artiklarna utsedda av SVS kollegium, publicerade mellan den 1 juli 2000 och 30 juni 2001 i just denna tidning, korades. Bästa granskade vetenskapliga artikel hade skrivits av Fredrik Juhlin, publicerad i SVT nr 13, 2000. Under den korta, men kärnfulla rubriken ”Kolera” avhandlar han i två delar sitt fördjupningsarbete om vibrioner som matförgiftningsagens. Dessvärre kunde inte Fredrik närvara vid prisutdelningen. Det kunde däremot vinnaren av bästa populärvetenskapliga artikel, Kalle Hammarberg (se intervju).

Lugnt på Loftet

I Loftets utställningssal stod några utställare på salens blanka trägolv och kunde genom panoramafönsterna betrakta årets första Uppsalasnö, som singlade från skyn.

– Här är lite väl lugnt, sa Elisabeth Sjöberg, SVA.

Förra året hade Statens Veterinärmedicinska Anstalt sin monter på nedre plan i Undervisningshuset.

– Där var det trångt och vi ville testa Loftets fina lokal i år. Det har alltså varit väldigt lugnt här, det brukar ju vara rusning första dagen. Men jag hoppas att tipspromenaden drar hit besökare.

Inne i Undervisningshuset var det desto trängre, i alla fall under mötets första dag. Sjukgymnasterna inom veterinärmedicin, LSVET, visade fallbeskrivningar, information om Veterinärernas Kamratgåva delades ut, sida vid sida med läkemedelsföretag och försäkringsbolag, som berättade om sina produkter. Kring Veters monter vid ingången i Undervisningshuset flockades många. Här serverades mat. Gurkstavar och morotspinnar, blandat med kycklingspett och rädisor.

– Här brukar det alltid vara mycket folk, konstaterade en glad Mariane Bäckman.

”Finessen är att träffa kolleger”

Distriktsveterinär Roland Oltner från Gävle var en av dem som provsmakade monterns läckerheter.

– Jag är sugen på att lyssna på mul- och klövsjukeföredraget i eftermiddag. Julia Österberg och

Schemafria tipspromenadsvandrare: Maria Ehrenberg och Elle Karlsson, som såg fram emot Hästsymposiet.

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.37 Sida 876

Yngst på Veterinärmötet. Annabel Jerre, 1 år, pekar ut riktningen från mamma Elisabet Ängebys mage. Elisabet arbetar på Blå Stjärnans Djursjukhus i Göteborg.

jag var samtidigt i England så det ska bli kul att höra hennes intryck.

Det var några år sedan Oltner senast besökte ett Veterinärmöte.

– Det brukar tyvärr kollidera med älgjakten, men det mesta verkar vara sig likt. En stor del av finessen är att träffa gamla vänner och kolleger, sa han innan han försvann för att vädra sina prisbelönta taxar som väntade i bilen.

Schemafria studenter

Florin Gurban-Marcu, TUVE-studerande, hade lyssnat på mul- och klövsjukeföredraget och skulle vidare till husdjurs- och livsmedelssymposiet.

– Vi ska ha prov på epizootologi nästa vecka, så det känns fint att kunna ta del av det senaste.

Alla veterinärstudenter på SLU hade i år fått schemafritt under Veterinärmötet. Maria Ehrenberg och Elle Karlsson, årskurs ett, tog tillfället i akt och passade på att gå Tipspromenaden.

– Det är första gången vi är här. Det är mycket som är nytt, men det är roligt att vara här. Vi ska gå på hästsymposiet i eftermiddag.

Garanterat nytt var hela tillställningen för årets troligtvis yngsta besökare: Annabel Jerre, 1 år. Hängande på mamma Elisabet Ängebys mage betraktade hon montrar och de förbihastande tipspromenadorienterarna.

– Det är tredje året jag är här, men i år kan jag inte gå på föreläsningar. Annabel är för liten. Istället hjälper jag min kompis att visa produkter, berättade Elisabet Ängeby, som arbetar på Blå Stjärnan i Göteborg.

Allt som allt kom fler än 800 besökare till årets Veterinärmöte.

Katarina Hörlin Barnekow

SVS
SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

Viktig information om årets kompendium från veterinärmötet

SVS beklagar att årets kompendium saknar de föreläsningar om neurologi smådjur som hölls av professor A Jaggy från Schweiz. Anledningen till detta är att professor Jaggy inte lämnade något manuskript utan endast en del anteckningar som stöd till föreläsningarna. Tack vare vänlig hjälp från Orion Pharma AB kunde dessa kopieras och distribueras till de mötesdeltagare som deltog i föreläsningarna. Enligt uppgift är anteckningarna inte till stor hjälp om man inte åhört föreläsningarna men för dem som ändå önskar erhålla anteckningarna föreslår vi kontakt för kopiering med någon av de ca 250 kolleger som innehar kopior från mötet.

Kompendiet med övriga föreläsningar finns att köpa från veterinärförbundets kansli, se vidare upplysningar nedan.

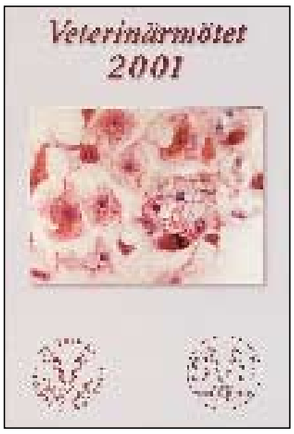

Kompendium
VETERINÄRMÖTET 2001

Kompendium med föredrag från 2001 års Veterinärmöte kan beställas från veterinärförbundets kansli. Kompendiet kostar 287 kronor (inkl porto och moms) vid insättning på Sveriges Veterinärförbunds postgiro 83 80-8. Ange på talongen ”Kompendium 2001”.

Beställning kan även ske per telefon 08-545 558 20 mot faktura

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.37 Sida 877

Veterinärmötet 2001

Studenter fick stöd och stödda studenter presenterade resultat

Veterinärstudenterna Anna Kendall och Ida Spännar är årets Bayerstipendiater. De presenterade sig kort under Veterinärmötet. Under samma möte presenterade även fjolårets stipendiater sina fördjupningsarbeten.

Årets stipendiater Anna Kendall och Ida Spännar skrattade och log.

Läkemedelsföretaget Bayer AB har lovat SLU att i fem år stötta utvalda veterinärstudenter med ett stipendium, som ska användas under fördjupningsarbetet.

– Vi gör inte detta bara för att det är skojigt att vara filantrop, utan vi har ett eget intresse i att vara ute och leta efter framtidens intressanta människor, förkunnade Bayers Lennart Måssebäck innan han presenterade årets stipendiater: Anna Kendall och Ida Spännar.

De ska tillsammans fördjupa sig i broddars inverkan på hästens distala frambensmekanism och för att kunna utforska detta område får de dela på 20 000 kronor. I sitt gemensamma tacktal, vilket de glada stipendiaterna överraskande inledde med att förklara att de ”brukar kallas Piff och Puff”, berättade de att pengarna bland annat skulle gå till en studieresa till Holland.

Fina föredrag

Fjolårets stipendiater Alexandra Vilén och Anna Selin höll därefter två mycket väl genomförda föredrag om sina fördjupningsarbeten. Alexandra har i sin kliniska hundstudie tittat på ”Effekt över tid av blodprov tagna ur permanentkanyl”. Studieunderlaget bestod av 26 hundar av olika ras och ålder. Ett imponerande antal hundar, tyckte publiken, som undrade hur hon burit sig åt för att få dem att ställa upp.

– Ja, dels var det vänner och personer från SLU som ställde upp, dels var det tack vare stipendiestödet från Bayer som jag kunde bekosta utläggen för hundägarnas resor till Uppsala där undersökningen ägde rum.

För Anna Selin som gjort en ”Ärftlighetsstudie avseende trombocytopeni hos cavalier king charles spaniel” kom stipendiepengarna väl till pass som utlägg för alla resor hon själv fick göra till Jönköping, Umeå och Danmark för att provta valpar. Undersökningen visade att trombocyter hos nämnda ras uppkom genom autosomal recessiv mendelsk nedärvning, konstaterade Anna Selin.

Stipendiaterna utses av två representanter från SLU och en från Bayer AB. Projektstödet kommer att pågå i ytterligare tre år.

Katarina Hörlin Barnekow

Föreläste på ett föredömligt sätt om trombocytopeni gjorde Anna Selin, en av fjolårets stipendiater.

Alexandra Vilén var den andra stipendiaten. Hon presenterade resultaten från sin undersökning, som behandlade blodprovstagning ur permanentkanyl.

Veterinärmötet 2001

Aktuella inslag – vid sidan om symposierna

Vid sidan av de välbesökta immunologiföredragen och försöksdjurssymposierna hölls i lilla sal J en något undanskymd föredragsstafett kring aktuella områden. Rubriken var passande nog Aktuella inslag och här presenterades lika spridda som kort hållna föredrag om allt från CAB-abstract till läkemedelsbiverkningar på nöt.

Aase Tronstad talade om de ännu inte beslutade EU-reglerna om förflyttning av sällskapsdjur. Här med moderatorn Kristina Odensvik, Apoteket.

Hans Tjälve, från institutionen för farmakologi och toxikologi, inledde med att berätta om rapporteringen av läkemedelsbiverkningar för häst, nöt, svin, hund och katt.

Sju till åtta dödsfall för häst inträffar varje år efter akuta reaktioner på bensylpenicillinprokain. Eventuellt beror detta på en allergisk reaktion, eventuellt mot prokain, eller, troligare, att prokain av misstag sprutas in i blodet.

– Det är lämpligt att spruta lite först och testa.

Vanliga läkemedelsbiverkningar rapporterades också, för nöt bensylpenicillin, för svin valnemulin.

– Ett stort antal svin i Danmark och Sverige har insjuknat.

För hund var det vaccinationsbiverkningar, främst allergiska reaktioner, som rapporterats. Inget vaccin sticker ut mer än övriga i statistiken. Även för katt var vaccinationsbiverkningar vanligast. Tjälve avslutade föredraget, som gärna hade fått pågå längre tid än de tilldelade 25 minuterna, med en önskan om att rapporteringen av biverkningar verkligen fortsätter i framtiden.

Därefter demonstrerade Johan Beck-Friis, ansvarig utgivare för Svensk Veterinärtidning, nyheterna på förbundets hemsida, som nås på adress www.svf.se. Han visade bland annat hur man utför sökningar i CAB-abstract, en gigantisk biologisk databas med artiklar från tidskrifter världen över. Under ett års försöksperiod kommer förbundets medlemmar att kunna använda sig av tjänsten.

Intervets Christian Klingspor talade om företagets forskningsstiftelse, dit enskilda veterinärer, institutioner och forskargrupper kan vända sig för att ansöka om medel. Han påminde om att sista ansökningsdag var den 13 september 2002.

Bayer AB presenterade därefter sina nya stipendiater och fjolårets stipendiater höll föredrag (se separat artikel).

Slutligen drog Aase Tronstad, departementssekreterare på jordbruksdepartementet, EU-turerna kring det pågående arbetet gällande gemensamma EG-regler vid förflyttning av sällskapsdjur. Några regler kommer inte att hinna träda i kraft den 1 januari 2002, som först var tänkt, konstaterade Tronstad.

Katarina Hörlin Barnekow

Grattis till priset för bästa populärvetenskapliga artikel i SVT, Kalle!

– Tack så mycket.

SVS kollegium belönade Kalle Hammarberg med blommor, äran och en check på 5 000 kronor.

– Jag ska köpa en digitalkamera för vinstsumman. Tidigare var jag yrkesfotograf, tjänade pengar som fotograf så att jag kunde utbilda mig till veterinär.

Underlaget till den belönade artikeln ”Tankar kring köttkonsumtion, vegetarianism, veganism och lokalt producerade livsmedel” som publicerades i Svensk Veterinärtidning nr 4 2001, var ett par år gammalt.

– Jag tog faktiskt fram det inför en paneldebatt på ett veterinärmöte som hölls för två, tre år sedan. Debatten hette ”Veterinären i framtiden” och med var en representant för Djurens Rätt. För att förbereda mig inför en eventuell diskussion om köttkonsumtion skrev jag ner några punkter. Nu gick debatten andra vägar. Som jag i och för sig också var förberedd på. Men materialet blev liggande och för ett tag sedan pratade jag med en journalist, som ville publicera texten i sin tidning. Men då tar jag hellre Svensk Veterinärtidning, sa jag. Och så blev det.

Det var ju bra. Grattis igen!

– Tack.

Katarina Hörlin Barnekow

Veterinärmötet 2001

Fina priser i årets tipspromenad

I likhet med förra året arrangerade veterinärförbundet, i samarbete med samtliga utställare på veterinärmötet, en tipspromenad för mötesbesökarna. För att klara tävlingen måste man besöka alla utställningsmontrar, och svara på den fråga som fanns i respektive monter. Promenaden omfattade sammanlagt 32 frågor, så det gällde verkligen att sätta sin etta, kryss eller tvåa i rätt ruta. De tre först dragna helt rätta svaren belönades med 8000, 5000 respektive 3000 kronor i resecheckar.

Hela 194 personer hade slutfört tipspromenaden kl 15.00 på fredagseftermiddagen, när tävlingstiden gick ut. Lycklig vinnare av förstapriset blev Ylva Hedberg, student i sjätte årskursen. På andra plats kom Suzanne Sandqvist från djursjukhuset i Kalmar, som kunde håva in 5000 kronor att resa för. Trea och 3000 kronor rikare blev Anita Jonasson, distriktsveterinär i Linköping. SVT gratulerar till de fina priserna.

Suzanne Sandqvist gratuleras av SVS-kollegan Anders Forslid till andrapriset i tipstävlingen.

Generalsekreterare Christina Arosenius överlämnar tredjepriset till Anita Jonasson från veterinärstationen i Linköping.

Goda skribenter belönas av veterinärförbundet och SVS

För första gången delade veterinärförbundet och det veterinärmedicinska sällskapet i år ut pris för bästa artiklar i SVT. Utdelningen skedde under veterinärmötet, och 5 000 kronor vardera gick till bästa granskade vetenskapliga artikel och bästa artikel av generellt slag.

På förslag av SVS kollegium beslöt veterinärförbundets styrelse förra året att sätta av 10 000 kronor till att belöna välskrivna artiklar som publicerats i Svensk Veterinärtidning. Kollegiet beslöt att använda detta till två pris på 5 000 kronor vardera, ett för bästa granskade vetenskapliga artikel och ett för bästa artikel av generellt slag: debattartikel, reportage, fallbeskrivning etc. Priserna utdelas en gång årligen i samband med veterinärmötet.

För att kunna göra detta bestämdes att artiklarna skulle väljas bland dem som publicerats från 1 juli ett år till sista juni nästa år.

Kollegiet kan då utse pristagare vid sitt första höstmöte, dessa hinner meddelas och kan sedan motta priset under veterinärmötet. Varje representant i kollegiet

→

Denna artikel om kolera som orsak till matförgiftningar gjorde sin författare 5 000 kronor rikare vid årets veterinärmöte.

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.37 Sida 880

får lämna förslag på bra artiklar under denna tidsperiod och kollegiet diskuterar sig sedan fram till ett beslut om vilka som skall belönas.

Första årets pristagare

Som avslutning på årets SVS-session på veterinärmötet annonserades det första årets pristagare ut inför en närmast fullsatt föreläsningssal på Loftet. Vinnare av det vetenskapliga priset var Fredrik Juhlin för två artiklar om kolera publicerade i SVT nummer 13/2000. Tyvärr hade Fredrik plötsligt insjuknat och kunde inte närvara, men han bad SVS överlämna den åtföljande blombuketten till Marie-Louise Danielsson-Tham som var hans handledare för det fördjupningsarbete som ledde till artiklarna.

Pristagaren i klassen för allmänna artiklar, Karl-Erik Hammarberg, var dock närvarande och kunde motta check och blommor från Anne Pedersen Mörner och dessutom publikens varma applåder. Kalles segerartikel var det mycket uppmärksammade debattinlägget ”Att äta eller ätas: Tankar kring köttkonsumtion, vegetarianism, veganism och lokalt producerade livsmedel” publicerad i SVT nummer 4 2001. (Se även intervju med Kalle Hammarberg på sid 878.)

Nya priser nästa år

SVS kollegium meddelar härmed att dessa två priser kommer att utdelas även vid nästa års veterinärmöte, så fatta pennorna och skriv! Förutom glädjen att se sitt alster i tryck i den egna medlemstidningen kan det alltså också bli ett litet ekonomiskt tillskott. Valet kommer att göras bland artiklar publicerade från 1 juli 2001 till sista juni 2002, så det finns tid ännu.

Christina Arosenius
generalsekreterare, SVS

Förbundsstyrelsen och kanslipersonalen
vill tacka för det gångna året
och tillönska alla medlemmar,
övriga läsare och medarbetare

en God Jul och ett Gott Nytt 2002

Svenska studenter blir veterinärer i Budapest

Nio svenska studenter läser just nu till veterinärer i Budapest. Undervisningen sker på engelska, studentinflytandet är minimalt och bara en sjättedel i varje kurs klarar att läsa alla elva terminerna utan uppehåll, från dag ett till examen.

– Även om det är hårt härnere, är jag ändå tacksam mot universitetet. Det ger oss en chans att bli det vi vill. Det ger oss möjlighet att bli veterinärer, säger Patrik Gewertz, en av de svenska studenterna.

Vid Szent István Egyetem, den ungerska veterinärfakulteten, i Budapest, strövar delar av Sveriges Veterinärförbund omkring. De har åkt ner till Ungern för att dels informera eleverna om förbundet, dels informera sig om hur de svenska studenterna har det i Budapest.

– Det känns bra att ni kom, man känner sig lätt lite bortglömd härnere, säger fjärdeårseleven Patrik Gewertz.

Hans kurskamrat Sandra Grönlund och sjätteårseleven Rebecca Berg guidar oss runt mellan fakultetens byggnader.

Tegelhus från 1700-talet delar plats med bunkrar à la miljonprogrammet och runt dessa arkitektoniska kontraster sträcker sig en lummig statypark, där kända ungerska forskare i sten blickar ut över skolgården. Gården är i det närmaste tom, denna septemberförmiddag. De flesta har föreläsningar och höstterminen har precis börjat.

– Vi känner ibland att vi missar i kontakterna med svenska veterinärer, men samtidigt får vi ett väldigt stort kontaktnät över världen. Vill jag praktisera i Sydafrika kan jag åka ner till min kompis som bor där. Sånt fixar sig. Men hemma i Sverige har man kanske inte de kontakterna, säger Rebecca Berg.

På skolområdet ligger förutom klinikerna och undervisningssalarna, en djuraffär och ett anatomimuseum. Ute i Üllö, en by några mil norr om Budapest ligger den nybyggda stordjurskliniken och vi ska snart resa dit. Men först stannar vi till i statyparken. Mareks stenhuvud skuggas av lövverket och Patrik säger att vare sig man vill eller inte så växer man om man sticker iväg för att plugga utomlands.

– Man kommer ner med en resväska. Det är vad man gör. Plötsligt så har du ett liv härnere, du har vänner och du har ett hem och du går en utbildning på engelska, en utbildning som dessutom är svår, det är klart att du känner att du är ganska nöjd när du går hem, även om du haft en ganska seg dag i skolan. Det stärker en, säger Patrik.

Jazmin Kenessey, som går tredje året, rusar förbi med lunchen i handen. Det är bara en kvarts paus mellan alla föreläsningar. Det gäller att äta snabbt och helst promenera mot klassrummet samtidigt. Jazmin är på väg till en obligatorisk laborationsövning. Alltmer blir obligatoriskt och rykten flyger ständigt mellan tegelbyggnaderna på Szent István. Det senaste är att man ska böta 200 dollar om man missar en labb.

– Inga lärare har sagt något om det. Men det snackas om det här på skolan. Nu pratas det också om att frivilliga föreläsningar ändå är obligatoriska, säger Patrik.

– Det är en hård press och ibland känns det som ett fängelse, tillägger Sandra och skrattar.

Pressat schema

Faila ut. Gå om. Kuggas. Vänta ett år. Köra. Orden återkommer ständigt när studenterna berättar om sina studier. Villkoren är hårda. Svenska Katja, som nu går femte året, gick om sitt första år.

– Jag var strax över 20 år när jag kom ner första gången. Jag var ung och förstod inte hur viktigt det var att lägga upp studierna rätt och börja plugga tidigt på terminen, annars hann man inte läsa in allt innan tentaperioden kom.

Rebecca Berg går sista terminen i Budapest och har när den här tidningen kommit ut redan utexaminerats.

Under tentamensperioden måste alla examina tas. Hinner man inte ta alla tentor inom de sex veckorna får man inte fortsätta. Man ”failar ut” som studenterna säger och måste vänta ett år och gå om hela kursen. Ingen tenta får släpa efter och skolan lägger stor vikt vid teoretiska kunskaper.

– Man lär sig rabbla saker, liksom skolbarnen i Sverige förr lärde sig rabbla citat ur Bibeln. På botaniken lärde vi oss 300

Skolning i veterinärmedicin gavs tack vare Sándro Tolnay, som 1787 startade utbildningen i Budapest. Sedan 1800-talet har den veterinärmedicinska fakulteten legat på Pestsidan av Donau. Byggnaderna är en blandning av rödtegelhus och fyrkantiga höghus. Under andra världskriget förstördes flera av de äldre byggnadernas dekorationer.

I anatomimuseet finns datorer och skelettdelar som förstaårseleverna studerar. Här står även ett piano, där en av skolans professorer ibland spelar för studenterna.

En lummig statypark där ungerska forskarstorheter för evigt står avbildade omger universitetet. Här är den inte helt okände Aujeszky.

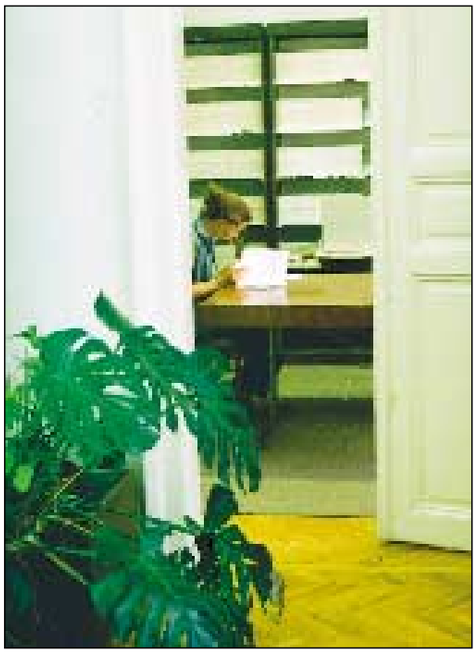

I biblioteket sitter Anna Bergenhem, som går sitt andra år, och läser inför en laboration.

plantor, både deras engelska och latinska namn, deras egenskaper och deras giftighet utantill, säger Katja.

– Här lär du dig inte att läsa en tabell, här lär du dig tabellen, säger Rebecca.

Hela världen samlad

En del av de nio svenska studenterna på skolan har tidigare sökt till SLU eller andra nordiska veterinärutbildningar, men inte kommit in. För andra var Budapest förstahandsvalet.

Utbildningen är dyr. Årsavgiften ligger på cirka 70 000 svenska kronor. I varje klass går ett trettiotal studenter och endast en sjättedel klarar att gå utbildningen utan uppehåll. De flesta tar ett eller flera sabbatsår. Undervisningen på det internationella programmet hålls på engelska. Flera av eleverna kommer från Norge och det är främst med dem och de tyska studenterna, som svenskarna umgås.

– Det som jag tycker är väldigt positivt, säger Rebecca, är att vi är 20 nationaliteter på hela skolan, alltifrån Kanada och USA till Grekland, Norge och Finland. Det blir kulturer av det, vi firade israeliska nyåret för en vecka sen. Det blir så mycket mer av det än bara studera.

Även renodlade ungerska klasser går på skolan. Undervisningen är i princip densamma som på det internationella programmet.

– Kanske har det nationella mer parasitologi. Vi lär oss EU-lagarna, medan de utgår från de ungerska bestämmelserna. Det är nog den enda skillnaden.

Medan vi strövar genom statyparken berättar studenterna om hur svårt det är att få tiden att räcka till.

– Tentaperioden ligger under de sista sex veckorna varje termin. Mellan den 27 maj och till slutet av juni ska man tentera av vårterminskurserna.

De flesta tentamina sker muntligt och ämnena läses inte i block, utan parallellt. I början av terminen får studenterna en lista

Sandra Grönlund och Patrik Gewertz bor på Budasidan av floden och är båda fjärdeårsstudenter i Budapest. Att hitta bostad i denna storstad är inte svårt, intygar båda.

med cirka 130 ämnen. Rebecca visar den lista hon haft som grund för sina studier inför tentan hon gjorde dagen innan. Under examinationen som vanligen sker inför två professorer, i sluttentamen inför sju, får studenten redogöra för fyra av ämnena. Bovine brucellosis och Avian tuberculosis är exempel på två av de ämnen Rebecca fick under sin tentamen. Det gick bra. Hon blev godkänd och har nu bara en enda tentamen kvar innan hon utexamineras.

– Förra terminen hade vi sexämnesexamen, säger Patrik.

– Och att hinna ta alla sex ämnena i tid, när det är 35 grader varmt, är ganska slitigt. När man är klar och väl kommit hem till Sverige känner man att man vill ta det lite lugnt. Samtidigt har det blivit dags att ta itu med praktiken.

– Somrarna går snabbt. Förutom praktiken måste man hinna arbeta och tjäna pengar också. Det är svårt att hinna med allting, säger Sandra Grönlund.

Praktiserar utomlands

Praktiken är förlagd till somrarna. Studenterna får själva ordna plats och handledare. Just mängden praktik är en het fråga. Den faktiska praktiktiden i Budapest är kortare än i Sverige. Rebecca säger att hon och övriga studenter är medvetna om att det är lite klinisk verksamhet.

– Men många går själva ut med veterinärer för att få mer praktik. Vi får ta tag i mycket själva. För jag tror att de av oss som väljer att åka så långt för att gå en utbildning i ett annat land, som hålls på ett annat språk, i över fem år, är aktiva. Vi vill gärna se till att komma någonstans och därför ser vi till att få det gjort. Det är många som åker utomlands och det är många som tar olika delar av världen för att göra praktik, även när det inte är obligatoriskt, säger Rebecca, som själv förlagt sin praktik till Israel och USA.

– Fast jag måste ändå säga att samtidigt som vi säger att det är så kontrollerat och hårt att pluggga här, så känner jag en stor tacksamhet mot universitetet. Det ger oss en chans att bli vad vi vill. Det ger oss möjlighet att bli veterinärer, säger Patrik, när vi satt oss i bilen för att åka och titta på den nya veterinärkliniken.

”Jag hade gjort det igen”

Rebecca Berg kör vant ut från stan. Vi har precis passerat Ferihegy, Budapests flygplats, när hon bromsar in sin röda audi och stannar bakom en trabant. Bilköerna har redan, trots att klockan bara är tre, börjat växa på vägarna till och från Budapest.

– Trafiken här är inte rolig, säger hon.

Hennes röstmelodi har en norsk klang. Den har slipats av fem års umgänge med alla norska studenter. Just nu är hon glad, bara en tentamen kvar. Hon ler och säger att om hon tänker efter hade hon inte velat läsa till veterinär någon annanstans än här, i Budapest.

– Jag hade gjort om det igen. Hade inte ni?

– Jag skulle tyckt att det bästa hade varit om man kunnat läsa två år här och sedan fortsätta med resten av utbildningen i Sverige, säger Patrik från baksätet.

– Jo, det hade varit fint, det med. Jag menar inte att skolan här skulle vara så underbar, utan mer för hela sammanhang-

Veterinärhögskolans nybyggda stordjursklinik invigdes den 15 juni i år. En dag i veckan kommer lärare och elever från veterinärfakultetens fjärde och femte år hit för undervisning.

Stordjursklinikens främste maskot, åsnan. Bakom syns en av de åtta heltidsanställda veterinärerna.

Gathundarna Lucky och Timbi har fått ett nytt hem hos Rebecca Berg. De var såklart med på utflykten.

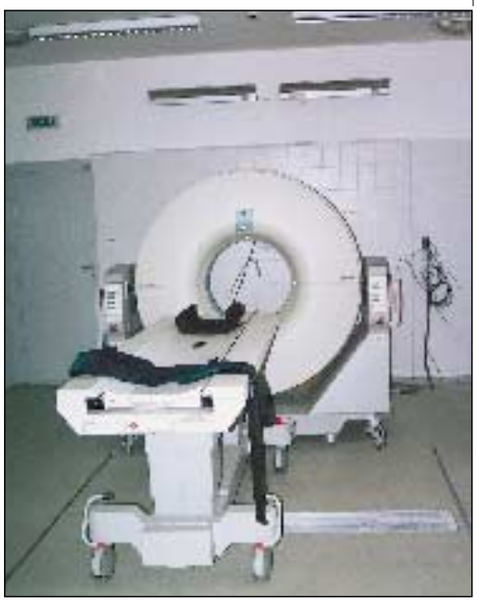

Den nya röntgenapparaten är en av flera investeringar på stordjurskliniken.

et; att vara i Budapest, att leva här, alla man lärt känna, alla kontakter man fått över hela världen.

– Jag håller helt med dig, instämmer Patrik.

Bilkön börjar röra sig. Rebecca lägger in ettan och gasar.

– Fast det är klart att jag räknar dagarna till dess jag är klar, säger hon och skrattar.

Vi är på väg mot den nybyggda stordjurskliniken, som ligger några kilometer utanför byn Üllö. Fönstren i bilen är nedvevade, det blåser och bandspelaren kan knappt fånga upp deras röster. I baksätet sitter Patrik Gewertz och Sandra Grönlund inklämda mellan Rebeccas två hundar.

– Budapest är Europas hundtätaste stad. De flesta är löshundar. Djurskyddsorganisationer tar hand om dem, skickar dem till veterinärskolan, där de blir avmaskade och steriliserade. Sen brukar någon student ta hand om dem, säger Rebecca.

Budapest försvinner allt längre bort i eftermiddagsdiset bakom oss. Att hitta bostad i denna dieseldoftande stad är inga problem. Inom en timme blir man erbjuden åtta centralt belägna lägenheter. Patrik och Sandra bor nu uppe i bergen på Budasidan. Hyran ligger på 2 000 kronor i månaden för cirka 80 kvadratmeter.

– Den första lägenheten brukar ligga nära centrum. Sen byter man efter ett år eller så, när man blivit trött på alla trabanter och diesel, till en lägenhet som ligger lite mer utanför.

På båda sidor om vägen breder fält, träddungar och gårdar ut sig. Första terminen for studenterna ut till de närbelägna gårdarna och tittade på typiskt ungerska djur.

– Mest beundrade vi mangalitzan. Det är en gris som de är så väldigt stolta över här i Ungern. Den är lockig och rödhårig, säger Patrik.

Julfirande och framtid

Två vakter stoppar oss utanför veterinärkliniken. Rebecca förklarar på ungerska att de är studenter och vi får vänta i foajén på att en veterinär ska visa oss runt. Rebecca gick en kvällskurs i ungerska under sitt första år i Budapest

– Annars har jag lärt mig det mesta genom ungerska vänner och genom att vara här. Nu är man i skolan till sju på kvällen och så har du dina labbar och sen måste du hem och läsa. Det blir lite väl tufft att plugga ungerska också.

Patrik kan förstå lite ungerska. Han gick också en kvällskurs, men enligt egen utsago ansåg läraren att Patrik var den sämste elev han någonsin haft.

– Höger. Vänster. Rakt fram. Och lite fraser. Jag kan tala om vädret. Det är väl det jag kan, säger Patrik.

– Det är väldigt noga med vad man kallar folk. Du får inte säga du utan måste nia. Du får inte säga hej, utan måste säga ”Kezet csocolom” som betyder ”Jag kysser Er hand” till äldre och män måste säga det till kvinnor, förklarar Rebecca.

– Jag brukar säga det till alla.

Den närmast kyrkorumsliknande aulan är en av de lokaler som stolt visas upp när man besöker Budapests nya stordjursklinik. Träbalkarna luktade ännu frisk skog.

Det är ett så härligt ord i munnen. Annars är detta the land of ”Jo napot”. Det betyder god dag och det hör man hela tiden, säger Patrik.

Veterinären, en av åtta heltidsanställda vid kliniken, kommer och vi stannar först till i den närmast kyrkorumsliknande aulan där träbalkarna ännu luktar frisk skog. Kliniken invigdes den 15 juni i år.

Vi förevisas stallarna, den nya röntgenapparaten, operationsrummen, väntrum för hästar, stallet för kolikhästar och klinikens maskot, den tröjätande åsnan. En dag i veckan kommer lärarna och fjärde- samt femteårseleverna från veterinärfakulteten hit och undervisas i intern medicin, kirurgi, patologi och obstetrik.

I bilen tillbaka till Budapest frågar jag Rebecca om hon saknat Sverige mycket under de fem och ett halvt år hon varit i Ungern?

– Till och från, mest vid högtider, när det blir jul och midsommar och jag varit kvar här, då har det varit lite...

Du har stannat här och firat jul?

– Firat och firat. Examensproven hänger över en. Om man åker hem över jul får man ta examen efter och då får man inget ledigt, tar man examen precis innan och precis efter julhelgen, får man tid att åka hem och stanna hemma längre.

– Har du stannat här över julen?, undrar Patrik med bestörtning i rösten.

– Ja.

– Är du helt galen?

– En gång på fem år har jag varit hemma under julen.

– Det skulle jag aldrig klara. Det betyder så himla mycket för mig att vara hemma med familjen, säger Sandra.

– Men jag känner att åka hem över jul, och vara hemma i tre, fyra dagar och sen ska jag ändå ner igen och ta examensprov, då kan jag inte slappna av. Då åker jag hellre hem efter jul och är hemma längre.

– Men alla kompisar är hemma över jul.

– Jag brukar ta någon examen innan, sen åker man hem den 23:e december, är hemma över jul och nyår och försöker läsa hemma. Sen får man ta de andra tentamina när man kommer tillbaka, säger Patrik.

Det blir i alla fall inga fler tentamenspluggande jular för Rebecca. När hon klarat sin sista tentamen väntar bara den officiella ceremonin med diplomutdelning den sista november.

– Sen kommer jag definitivt att åka hem i december. Förhoppningsvis ska jag praktisera lite grann i Sverige. Gärna på ett stort djursjukhus och förhoppningsvis med smådjur. Men vi studenter skulle gärna se att det fanns möjlighet för oss att få ett halvårs obligatorisk praktik med studielån i Sverige, efter att vi tagit vår examen. Det hade känts som en tryggare ingång i det svenska arbetslivet.

Katarina Hörlin Barnekow

Szent István University, Budapest

Rektor: Professor László Solti.
Plats: István utcá 2, Budapest.
Grundad: 1787.
Utbildningar: Veterinär, agronom, hortonom.
Veterinärmedicinska fakulteten: Består av två utbildningar, det nationella och det internationella programmet (engelska och tyska). Ansvarig för det internationella programmet är professor Ferenc Hajós.
Utbildningens längd: 5,5 år.
Antal veterinärstudenter: 1 200, varav 380 studenter på det internationella programmet.
Det engelskspråkiga programmet har funnits sedan 1992.
Terminsavgifter: Första året 8 500 dollar, cirka 78 000 svenska kronor. Andra till femte året 7 430 dollar/år, cirka 69 000 kronor.
Antagning: Antagningen sker under två dagar. Första dagen sker skriftliga prov i engelska, biologi, kemi, engelsk terminologi och anatomi. Andra dagen hålls intervjuer där lämpligheten för veterinäryrket avgörs, studenten ska motivera varför han/hon vill studera i just Ungern och en kompletterande kunskapstest görs.
Läroplan: *Första året:* Kemi, biofysik, anatomi, embryologi, biologi, zoologi, biomatematik, veterinärmedicinsk historia, histologi och botanik. *Andra året:* Anatomi och embryologi, histologi, biokemi, fysiologi, genetik, topografisk anatomi, tilllämpad anatomi och informatik. *Tredje året:* Husdjurshygien, farmakologi, patologi, mikrobiologi, immunologi, virologi, bakteriologi, patofysiologi, parasitologi, näringslära, kirurgi, klinisk metodologi, tillämpad etologi och informationssökning. *Fjärde året:* Parasitologi, näringslära, patologi, kirurgi, veterinärmedicin, toxikologi, fiskhygien och -sjukdomar, bihygien och -sjukdomar, obstetrik och gynekologi, husdjurshygien, smådjurssjukdomar, livsmedelsmikrobiologi, livsmedelshygien och agrarekonomi. *Femte året:* Kirurgi, veterinärmedicin, obstetrik och gynekologi, husdjurshygien, livsmedelshygien, ”State veterinary medicine”, livsmedelsteknologi, rättsmedicin, epizootologi och livsmedelskontroll.

Sveriges Veterinärförbund åt lunch tillsammans med de svenska studenterna i Budapest. Förstaårsstudenten Anniko Nydahl flankeras av SVS generalsekreterare Christina Arosenius och förbundsordföranden Dag Hultefors.

Sandra Grönlund, Patrik Gewertz, Katja Kimscka och Katarina Evans lyssnar uppmärksamt på den information från veterinärförbundet som följde efter lunchen.

Anikó Csöndör är sekreterare för det internationella veterinärprogrammet och ett stöd för de svenska studenterna.

Obligatorisk praktik att utföra mellan terminerna:

Husdjurshygien	Fjärde terminen	2 veckor
Näringslära för djur	Sjätte terminen	2 veckor
Klinisk terapi	Åttonde terminen	4 veckor
Livsmedelshygien	Nionde terminen	3 veckor
Klinisk kemi	Nionde terminen	3 veckor
Klinisk praktik	Tionde terminen	2 veckor
Veterinär administration	Tionde terminen	2 veckor

Katarina Hörlin Barnekow

Sensorbaserat

the Meditron **Stethoscope**

Exceptionell Ljudkvalitet

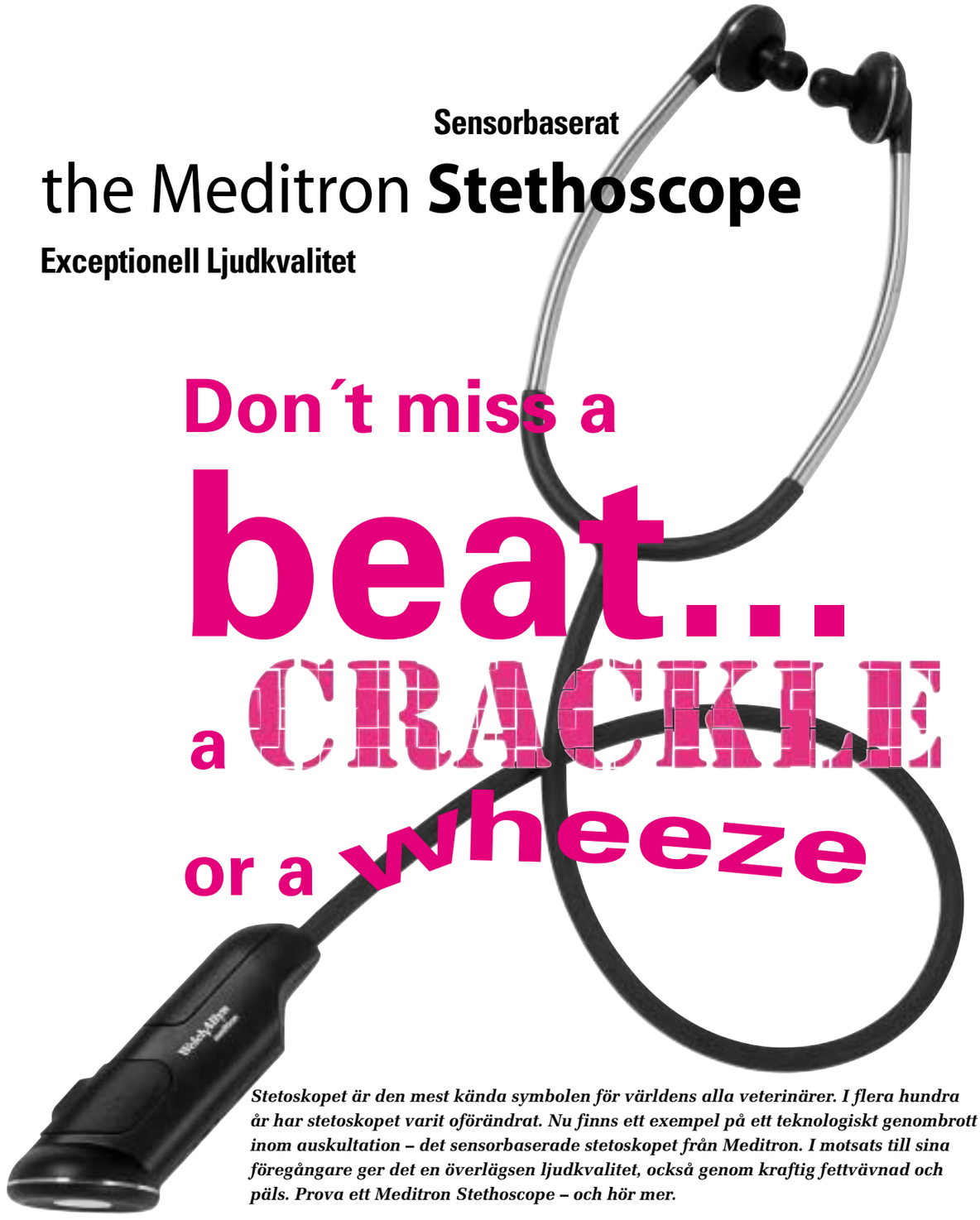

Don´t miss a **beat...** a CRACKLE or a wheeze

Stetoskopet är den mest kända symbolen för världens alla veterinärer. I flera hundra år har stetoskopet varit oförändrat. Nu finns ett exempel på ett teknologiskt genombrott inom auskultation – det sensorbaserade stetoskopet från Meditron. I motsats till sina föregångare ger det en överlägsen ljudkvalitet, också genom kraftig fettvävnad och päls. Prova ett Meditron Stethoscope – och hör mer.

www.meditron.no

Ja tack! ☐ Jag beställer 1 st the Meditron Stethoscope till 3900 kr + moms.

Namn: _____

Adress: _____

Postnr./Ort. _____

Telefon: _____

KRUUSE

Kruuse Svenska AB
Box 8013. 170 08 Solna.
Tel. 08-85 02 00. Fax. 08-85 75 17.
www.kruuse.com

FAXBESTÄLLNING: 08-85 75 17

Fem röster från Budapest

SVT träffade flera av de svenska studenterna som studerar i Ungern. Här berättar några av dem om hur de hamnade i Budapest och hur de upplever sin utbildning.

Anniko Nydahl.

Fem av de svenska studenterna kring skolans tjursymbol. Stående från vänster: Susanne Hesselgren, Katarina Evans och Patrik Gewertz. Sittande på tjuren: främst Katja Kimscka och där bakom Sandra Grönlund.

Anniko Nydahl, från Göteborg/ Uddevalla, går årskurs 1:
– Jag har precis börjat utbildningen här i Budapest. De första veckorna har varit väldigt jobbiga, ett nytt språk, nytt land, ny mat. Det enda som varit lätt är att hitta någonstans att bo. Jag har fått en jättebra lägenhet, en stor tvåa, och de svenska eleverna har presenterat mig för många andra på skolan. Nu börjar det kännas mycket bättre.

Susanne Hesselgren, från Stockholm, går årskurs 5:
– Jag är sjuksköterska i grunden och innan jag började veterinärutbildningen gick jag en ettårig förberedande premedicinsk utbildning. Utbildningen här är otroligt teoretisk med en strikt och gammeldags skolform. Jag skulle önska att det mer sammanhållet varvades praktik och teori. Sex veckor av vår praktik nu i femman läggs under sommaren på djurklinik. Det krävs att man är motiverad och organiserad för att klara sig. Kraven höjs för varje år och det gäller att börja tidigt med inläsningen inför tentamensveckorna. Jag tror att många som börjar läsa här som unga inte kan strukturera sin tid rätt från början utan failar ut när det är dags för examen. Då är det för sent. Ibland kan det kännas lite isolerat härnere, det är få ungrare som pratar engelska. Min pojkvän är ungrare, men han pluggar till veterinär i Slovakien.

Katja Kimscka, går årskurs 5:
– Jag hade inte insett vilket tempo det var, när jag började här första gången. Det är en stor psykisk påfrestning att plugga här, man lär sig att rabbla uppgifter. Studenterna har lågt inflytande. De ungerska studenterna accepterar auktoriteter på ett helt annat sätt. Här kom vi frigjorda svenskar och ställde krav på nivån på engelskan hos föreläsarna och krävde toaletter. Vi betraktades som otroligt bortskämda och ouppfostrade. Så man drar sig för att säga till. Men allt blir bättre, nu vågar allt fler ställa krav.

Katarina Evans, från Nyköping, går årskurs 3:
– Min kusin fick tag på papper om skolan och visade mig dem. Jag tycker att utbildningen är bra, tempot är hårt, men undervisningen är bra. Nästa år tänkte jag ta ett sabbatsår och åka till Australien för att se hur arbetsmarknaden där ser ut och sedan fortsätta plugga. För mig är det inte alls självklart att återvända till Sverige direkt efter examen. Jag skulle nog hellre vilja arbeta som veterinär utomlands först.

Patrik Gewertz, från Nyköping, går årskurs 4:
– Min mamma lyssnade på radioprogrammet Morgonpasset. Tomas Tengby väckte en som skulle söka till veterinärutbildningen i Budapest. Mamma ringde och berättade att det fanns en veterinärhögskola här och jag tänkte ”okej, då söker jag dit”. Jag har velat bli veterinär sedan jag var fyra år och även om det är hårt här, så är jag tacksam mot universitetet. Det ger oss en chans att bli veterinärer. På helgerna wakeboardar jag eller spelar med bandet. Nu i början av terminen passar man på att umgås med andra, för varje vecka som går blir det färre och färre tillfällen för att i november vara helt obefintligt. Då läser man jämt. När man åker buss, när man äter, innan man somnar.

Katarina Hörlin Barnekow

”Man har fått en gedigen teoretisk utbildning”

Erik Ehnvall är en av de fem svenska veterinärer som utbildat sig i Budapest.

– Det känns bra att vara tillbaka i Sverige. Nu gäller det att få inblick i så många delar som möjligt i den svenska veterinärvärlden, säger han.

”Nu verkar en kontakt mellan skolan och Sverige ha kommit igång. Det är bra, när jag gick där hade vi inte ens tillgång till Svensk Veterinärtidning”, säger Erik Ehnvall. Han vill nu få inblick i så många delar som möjligt av den svenska veterinärvärlden.

Erik Ehnvall trivdes i Budapest. De första två åren bodde han tillsammans med 30 tyskar i ett kollegium vid universitetet, därefter flyttade han in till centrum.

– Det var kanon. Bilden av Östeuropa som grått, grått, grått, stämmer inte. Budapest är en fin levande stad, där det är öppet dygnet runt.

Han utexaminerades i våras och har sedan dess arbetat på smådjurssjukhus, varit två veckor på slakteri och när vi gör denna intervju befinner han sig på veterinärstationen i Arvika, dit han rest för att gå vid sidan om kollegan och kompisen Zoltan Csaba Dubolyi, också han utbildad i Ungern.

– Jag hänger på för att få arbeta med stordjur. Nu gäller det att få inblick i så många delar som möjligt i den svenska veterinärvärlden.

Erik är nöjd med utbildningen i Ungern.

– Det är en gedigen teoretisk utbildning. I och med att den är internationell läggs lika stor vikt på undervisning om bisjukdomar som exotiska djur. Sjukdomar som är vanliga i Sydostasien ska vi kunna lika bra som andra. Däremot är det ovanligt med vaccinering av hundar till exempel i stora delar av världen, så det fick vi inte så mycket övning på.

Ovant i början

Sverige och den svenska veterinärvärlden kändes dock avlägsen under studietiden. Skolan hade utbyte med veterinärer från Guatemala och Mexico. Den norska studentorganisationen bjöd ner norska veterinärer som föreläste om fisksjukdomar.

– Det var ju väldigt bra för norrmännen som fick en skräddarsydd kurs för just det norska arbetslivet. Jag skulle gärna sett att det skedde ett större utbyte med Sverige för oss svenska studenter. När jag gick där hade vi inte ens Svensk Veterinärtidning, och det är synd. Men nu verkar en kontakt mellan skolan och Sverige ha kommit igång.

Erik förlade flera av sina praktikperioder under utbildningen till Sverige och nu när han är åter på plats, efterlyser han någon form av betald längre introduktion i det svenska arbetslivet.

– Vi hade praktik på alla områden, men sen är det ju så att var du än går, vart du än kommer så används olika maskiner för blodprov till exempel. Precis när jag kom tillbaka till Sverige kändes det lite ovant. Men man kommer in i snacket rätt fort.

Exotiska djur lockar

Han undrar hur det fungerar om en besiktningsveterinär, som jobbat på slakteri i femton år, skulle vilja gå ut och jobba som distriktare, gör Jordbruksverket något för den veterinären?

– Mycket har ju hunnit ändras och jag tycker att det skulle finnas möjlighet att byta inriktning och få hjälp med en bra introduktion. Men hur fungerar det nu? Det är en situation som man kan jämföra med vår.

Den närmsta framtiden tänker han sig i Sverige, i alla fall några år, en dröm hade varit att få arbeta hos Bengt Röken på Kolmården.

– Vi läste två timmar exotiska djur under en termin och jag skulle gärna vilja arbeta med det. Eller så kan jag tänka mig att arbeta i Asien eller Afrika. Det verkar intressant.

Erik växte upp i en veterinärfamilj. Pappa Rolf Ehnvall, nu länsveterinär i Uppsala, tjänstgjorde i Malawi, Afrika när Erik var liten.

– Pappa jobbade med tbc på nöt för FN. Det är något jag skulle kunna tänka mig att göra i framtiden. Och det är en av fördelarna med att ha gått en internationell utbildning, det känns inte främmande att arbeta utomlands.

Katarina Hörlin Barnekow

Karin for från Budapest till Bagarmossen

Studierna i Budapest har gjort Karin Nilsson stresstålig. Nu arbetar hon i Sverige och trots att arbetet också kan vara jäktigt är pressen annorlunda.

– Det var så ogreppbart i Ungern. Allt skulle man kunna utantill. Jag läste jämnt. Värst var ju att man visste att om man inte klarade sig på tentan åkte man ut och fick gå om ett helt år.

Karin Nilsson var 23 år gammal, när hon fick beskedet från SLU; sjunde reserv på veterinärutbildningen. Året var 1994 och på eftermiddagen gick hon ut med sin hund.

– Jag berättade för en annan hundägare att jag ville bli veterinär och hundägaren visade sig känna en tant, som läst i DN att man kunde plugga till veterinär i Budapest.

Karin fick tag i den aktuella upplagan av tidningen, frågade sina föräldrar om de kunde tänka sig att passa hennes hund? Hur länge? undrade de. Ja, i sex år. Det kunde de och en och en halv vecka senare befann hon sig i Budapest, inkastad på den ettåriga förberedande medicinska kursen, som redan hade pågått i några veckor.

– Det gick snabbt. Terminen hade redan börjat. Jag hade från Sverige fått kontakt med en svensk tjej som pluggade till läkare nere i Budapest och hos henne fick jag bo. Första kvällen när jag kom hem bröt jag sönder nyckeln i låset. Det var mörkt och jag högg tag i en smal kille som såg snäll ut på gatan. Han ordnade så att en stor låssmed öppnade dörren. Så jag kom in till slut. Den första veckan var konstig, säger hon och skrattar.

Karin Nilsson kände oro över att hennes kunskaper inte skulle räcka till i Sverige. ”Men jag läste kompendierna som de svenska studenterna haft och blev lugn. Det fattas ingenting i mina kunskaper”. Nu arbetar hon på Bagarmossens djursjukhus.

Psykisk press

Vi möts i fikarummet på Bagarmossens djursjukhus. Här har

TERAPI MED HÖG SÄKERHET*TILL LÄGRE KOSTNAD**!

7.8 g Ca^{2+} i en infusion på 500 ml.

*)- Infusion av, Ca 2^{+}, >10g är mindre lämpligt på grund av risken för biverkningar och nedsätter ej recidivfrekvensen.

**)- Infusionsaggregat medföljer gratis till varje behandling.

Referenser:

1. Larsson,K.A.Björsell,C.Kvart&S.Öhman. 1983. Zbl.Vet.Med.A,30,401-409.
2. Kvart,C.,K.A. Björsell&L.Larsson.1982. Acta vet.scand23,184-1963.
3. Hapke, H-J.1974. tierärtl.prax.2.257-262.

HIPRACAL

MOT KALVFÖRLAMNING OCH BETESKRAMP HOS KOR

Se FASS-text

Västertorpsvägen 135,
Box 112, 129 22 Hägersten.
Tel: +46 8 449 46 50.
Fax: +46 8 449 46 56.
Home page: www.nordvacc.se
E-mail: vet@nordvacc.se

NordVacc LÄKEMEDEL AB

Karin arbetat i ett år och när hon tänker tillbaka på de sex och ett halvt åren i Ungern minns hon det som en mycket krävande tid.

– Jag är glad att jag gick den här pre-medicinska kursen först. Där var tempot inte så hårt och man fick chans att upptäcka Budapest, se stan. Det finns så mycket att göra och det är nog svårt att komma ner direkt och börja på veterinärprogrammet.

Så snart hon började veterinärutbildningen på Szent István kände hon direkt av den psykiska pressen.

– Jag vet inte varför, men det är en annan atmosfär. Det är muntliga tentor. Det är så oerhört mycket fakta man ska plugga in. Det är hela tiden denna press att hinna läsa allt innan examensveckorna.

Hon gick i samma kurs som svenskorna Kajsa Lisa Nystrand, som nu arbetar på Blå Stjärnan i Göteborg och Mimmo Berchény, nu vid Växjö Djursjukhus. Dessa tre klarade tillsammans med endast tre andra i klassen att läsa alla terminerna i ett sträck.

– Det är så många saker man ska lära sig samtidigt. I Sverige läser man i block och tenterar av dem. Där hade vi flera ämnen parallellt och allt ska man kunna utantill. Det är som den gamla svenska folkskolan, när skolbarnen skulle rabbla svenska städer. Men i Ungern tyckte de att det var viktigt att ha faktabasen i huvudet.

Avverkade biblioteken

Karin läste jämt. Hon har avverkat Budapests samtliga bibliotek; parlamentets, slottets, läkarnas, stadsbiblioteket.

– Det var den enda omväxling man fick. När man suttit så länge på ett bibliotek att man började få dåliga vibbar bytte man till ett nytt. Jag läste alltid. När jag badade, när jag var ute med hunden.

När Du skriver till veterinärtidningen – tänk på att illustrationer underlättar läsandet

Tentorna kringgärdades av ritualer. Hon minns ”The Black Book”, som alltid skulle medtagas vid tentamen. I boken skrevs resultatet in av den examinerande professorn. En hundraårig tradition. Nu står hennes ”Black Book” inklämd i bokhyllan hemma.

– Det är såklart kul att ha kvar den som minne, men det är rätt sällan jag bläddrar i den. Men jag minns ångesten när man stod där på rad efter varandra när resultatet skulle presenteras och man fick sträcka fram sin bok. Fruktansvärt. Värst var ju att man visste att om man inte klarat sig så åkte man ut och fick gå om ett helt år.

Karin klarade sig fint. Hon utexaminerades år 2000, åkte hem och gick bredvid på smådjursklinikken vid SLU en månad. Hon beställde kompendier som de svenska studenterna vid SLU läst, mest för att få en uppfattning om vad de lärt sig.

– Precis i början kände jag en ganska stor oro över att mina kunskaper kanske inte stämmer eller räcker till i jämförelse med vad de svenska veterinärerna kan. Så jag läste kompendierna och blev faktiskt väldigt lugn. Det fattas ingenting i mina kunskaper. Då visste jag att det här kommer att gå bra.

Fick jobb direkt

På den internationella kvinnodagen, 8 mars, kom hennes svenska legitimation från Jordbruksverket och samma dag fick hon jobb på Karlskrona Djurklinik.

– Det enda svåra i början var kanske att man inte kunde namnet på medicinerna utan fick gå runt och läsa verksamma substanser. Men det lärde man sig snabbt. Jag var nog rädd för att det skulle vara jobbigare att börja jobba, än vad det faktiskt var.

Efter tiden i Karlskrona arbetade hon ett halvår på Skara djursjukhus och blev för ungefär ett år sedan fast anställd på Bagarmossens djursjukhus. Nu har hon dessutom hunnit gå ett och ett halvt år på specialistutbildningen smådjur.

Tiden i Budapest har gjort henne stresstålig.

– Det är inte alls lika jobbigt att jobba som det var att plugga. Jag har lärt mig hantera stress, därför att den psykiska pressen det innebar att läsa i Ungern var så stor.

– Det var så mycket att lära sig, det var så ogreppbart, det fanns ingen möjlighet att lära sig precis allt. Detta vet man, samtidigt som man också vet att hinner man inte lära sig tillräckligt åker man ut. Du blir tvungen att gå om ett år. Dessutom var det tufft att sitta öga mot öga med professorerna som höll i tentorna, ”the facial factor”.

Land i förvandling

Hon har flera gånger åkt ner och hälsat på kompisarna som fortfarande pluggar i Ungern.

– Jag tycker mycket om Budapest. Det som är lite märkligt är att universitet har en mycket hög status i övriga Europa, det är ansett som en av de bästa veterinärutbildningarna, men här i Sverige har det inte alls uppmärksammats särskilt mycket.

– Dessutom var det kul att ha fått uppleva stans förändring. När jag kom ner till Budapest 1994 fanns det inte en möjlighet att ens få tag i en flaska Heinzketchup. När jag for därifrån hade det byggts upp stora shoppingcentra och hamburgerkedjor. Den förändringen avspeglades även i mikroklimatet, på skolan. Elevråd bildades och eleverna fick ett allt större mod att våga trycka på och ställa krav.

Katarina Hörlin Barnekow

Ny tjänst – ny lön – nya anställningsvillkor?

Om du står i begrepp att byta arbete eller om Du skall tillträda Din första tjänst

kontakta förbundskansliet

för rådgivning innan Du träffar avtal om anställningen. Ring Anders Lefrell eller Amelie Lothigius, tel 08-545 558 20.

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.38 Sida 893

Halmstadgruppen på studieresa i Danmark

*MIKAEL FÄLTH, leg veterinär.**

En grupp privatpraktiserande veterinärer gjorde under hösten en resa till grannlandet i söder, för att studera dansk veterinärorganisation. De svenska veterinärerna blev imponerade över en väl uppbyggd och fungerande struktur på det veterinära fältarbetet för lantbrukets djur i Danmark.

Ett tjugotal veterinärer ur Halmstadgruppen, (eller PVF:s fältveterinärer), företog under hösten en studieresa till Danmark. Avsikten var att se hur danskarna byggt upp sin veterinära tillsynsverksamhet och att studera hur samarbetet mellan olika veterinärkategorier fungerar.

Danmarks största exportprodukt är livsmedel, framför allt svinkött. Man exporterar varje år jordbruksprodukter för ca 70 miljarder kronor. Av detta står svinköttsexporten för ca 35 miljarder. Exporten sker till mer än 130 länder. Med anledning av den stora betydelse denna export har för Danmarks ekonomi har man byggt upp en modern och professionell veterinär verksamhet som servar och utvecklar jordbruket.

Tillsynsverksamheten är helt och hållet inställd på att i första hand tillvarata djurens och konsumenternas intressen. Man menar att tillsynsverksamheten kan garantera att djuren behandlas väl och att inga vanvårdsskandaler uppstår. Den ger också kontroll över läkemedelsanvändningen, så konsumenterna kan känna sig trygga. Detta medför att konsumtion och export av livsmedel gynnas, vilket i sin tur gagnar jordbruksnäringen.

Tillsyn fra jord til bord

Tillsynsmyndigheten, Fødevaredirektoratet, består av en central myndighet med ca 540 anställda och elva regionala enheter där ca 1 370 personer arbetar. Myndigheten ansvarar för all kontroll inom livsmedelssektorn, dvs att man har hand om allt från ”gröda till föda”, eller som man säger i Danmark: ”fra jord til bord”. Verksamheten är uppdelad på ett logiskt och enkelt sätt där alla ansvarsområden är klart definierade. Veterinärerna intar en central roll i verksamheten och det betraktas som självklart att de veterinärer som ansvarar för djurskyddstillsyn och kontroll av de praktiserande veterinärernas verksamhet inte får bedriva någon som helst egen praktikverksamhet.

Djurägarbehandlingar under tillsyn

Resan började med middag på färjan mellan Varberg och Grenå. Efter övernattning i Grenå besöktes Foulums Forskningscenter som är danska statens centrum för jordbruksforskning. I Foulum finns ca 600 av de totalt 1 100 statligt anställda inom detta forskningsområde. Efter visning av bland annat en imponerande anläggning för forskning gällande utfodring av mjölkkor fick vi ta del av ett intressant föredrag av kvægfagdyrlæger Peter Andersen. Andersen beskrev hur den veterinära rådgivningen inom mjölkproduktionen utvecklats efter 1995. Detta år fick man författningar som noga reglerade den veterinära verksamheten inom mjölkproduktionen.

Tillkomsten av den nya författningen hade föregåtts av nästan tio års diskussioner där djurägarna önskade en liberalisering på antibiotikaområdet och där veterinärerna ville ha en rådgivningsverksamhet av den typ man tillämpar i USA och Israel. Man lyckades tillgodose alla parters önskemål och resultatet blev en lag som innebär att om djurägarna tecknar kontrakt med ett privat veterinärt företag som företar ett rådgivningsbesök i månaden så får djurägaren själv påbörja antibiotikabehandlingar på djur under tolv månaders ålder och efterbehandla äldre djur i fem dagar. Författningen innehåller också omfattande krav på dokumentation av utförda behandlingar och av besättningsgenomgångarna.

Ljus och luft är mottot i de danska lösdriftsstallarna, vilket de svenska besökarna kunde konstatera med egna ögon.

Starka band mellan djurägare och veterinär

Efter en god lunch åkte vi på besättningsbesök till en mycket vackert belägen mjölkkobesättning vid Limfjorden. Här möttes vi av gårdens ägare och besättningsveterinären Mogens Jacobsen. På denna gård, en lösdriftsbesättning med 95 mjölkkor, fick vi insikt om hur starka banden mellan djurägare och besättningsveterinär är i Danmark. Principen är: ”Går det ekonomiskt bra för djurägaren så går det också bra för veterinären.” Alla praktiserande veterinärer är privata. En mycket stor del av veterinärerna har specialistutbildning. Jacobsen, som är specialist på nöt med kreatursstallar som specialområde, hade ritat ladugården och delgav oss många intressanta synpunkter på byggnationer av stallar. Hans huvudtes var att det skulle vara ljust och välventilerat. På detta stall kunde man med ett rullgardinsliknande system öppna väggarna. Vi hade tidigare under dagen sett exempel på nätväggar i lösdriftsbesättningar för att åstadkomma maximal ventilation. Korna hade inga transpondrar utan utfodrades med ett fullfoder bestående av mixad majs och ensilage.

De danska veterinärbilarna innehåller allt och lite till. Det är dock absolut förbjudet att göra påslag för mediciner vid debitering.

Strikt tidstaxa

På detta besättningsbesök fick vi insikt om hur den nya författningen från 1995 tillämpades i verkligheten. På det privata veterinära företag som servade denne djurägare jobbade ca tio veterinärer. Djurägaren fick själv bestämma om hur ofta han ville ha rådgivningsbesök, dock minst en gång per månad. Vid besöken, som alltid utfördes av en specialist på nötkreatur, debiterades enligt strikt tidstaxa, ca 1 000 danska kr per timme plus moms.

Under besöken som minst omfattade en timme gick veterinären igenom behandlingsjournaler och diskuterade aktuella problem. Veterinären utförde också rutinjobb som inte är tillåtna för djurägaren att själv utföra, t ex bedövning av kalvar som skall avhornas m m. Djurägaren var nöjd med tidstaxesystemet som var enkelt att hantera och som gav honom bättre möjlighet att ”se vad han får för pengarna”. Inga andra avgifter tillkom. Det är absolut förbjudet att göra påslag på försäljningen av mediciner. I de journaluppgifter som ska levereras till det danska jordbruksministeriet måste utdebiterat pris för medicinen redovisas för att inga oegentligheter skall kunna ske.

Dygnstäckande beredskapsverksamhet

Det privata veterinära företaget tillhandahöll dygnstäckande beredskapsverksamhet. Man kunde dock inte vid alla tillfällen på dygnet garantera att djurägaren fick besök av en specialist på det aktuella djurslaget. Man tillhandahöll i dessa fall en bakjoursverksamhet som gjorde det möjligt för den jourhavande veterinären att konsultera en specialist.

Anmälningsplikt om vanvård eller djurplågeri

Besättningsveterinärerna har anmälningsplikt vad avser misstanke om vanvård eller djurplågeri. Om en djurägare, som har kontrakt med en veterinär, döms för något av dessa brott så får besättningsveterinären samma straff som djurägaren om det kan påvisas att veterinären underlåtit att anmäla ett känt missförhållande.

Särskilda djurskyddstillsynsbesök skall ske minst en gång vartannat år i alla danska djurbesättningar. Dessa tillsynsbesök och de av EU stipulerade mjölk- och kalvdirektiven utförs av statliga veterinärer. Dessa veterinärer utövar också tillsyn över de privatpraktiserande veterinärerna. Man kontrollerar att alla behandlingar dokumenteras och sänds in till jordbruksministeriet. Detta för att kunna följa förbrukningen av läkemedel. Samtidigt kan kontroll utföras av veterinärens debitering för mediciner. Man kontrollerar också att veterinären verkligen utför sitt månatliga besättningsbesök. Dessa statliga veterinärer är högt respekterade tjänstemän med en årslön om ca 600 000 kronor. Naturligtvis är det förbjudet för dessa tjänstemän att ha egen praktik. Eller som den danske veterinären sa: ”Man kan ju inte ha två kaskar på huvudet.” Han berättade att det dock finns ett undantag. På Grönland är det av geografiska skäl tillåtet för den där befintlige statlige veterinären att ha en viss praktik.

Tolvjour

Efter detta intressanta besättningsbesök styrde vi kosan mot Hammel där vi besökte Hammels djursjukhus. Vi möttes av kvægfagdyrlægeren Kenneth Krogh som förevisade ett ytterst modernt och trevligt djursjukhus där nio veterinärer arbetade. Man samarbetade med två andra privata kliniker och totalt delade tolv veterinärer på beredskapen. Man hade olika specialiteter och på sjukhuset fanns mottagning för både häst och smådjur. Veterinärerna tog ut ca 650 000 danska kr i årslön och man kunde erbjuda olika anställningsformer allt efter önskemål. Man erbjöd också rikliga möjligheter till efterutbildning. Det viktigaste var att alla trivdes med sitt arbete. Vi fick också klart för oss att man trivdes med det privata systemet, i vilket man själv till stor del kunde utforma sin verksamhet.

Specialistveterinärer efterfrågas

Nästa dag började med wienerbröd och Gammeldansk på Lantbrukets Veterinære Konsulenttjeneste, LVK, ett av Danmarks största veterinära företag. Företaget har ca 20 anställda veterinärer som alla är specialister på svin eller nöt. Chefveterinär Hans Møller-Jensen delgav oss i ett mycket engagerat föredrag sin syn på hur veterinär service borde bedrivas. Hans budskap var att först och främst gäller det att få djurägaren att förstå att om inte djuren är friska så går det inte att överleva som producent. För att lyckas med detta måste man anlita en veterinär som är specialist på djurslaget ifråga, som har omfattande kunskaper i lantbrukets ekonomi och som dessutom klarar att kommunicera med djurägaren.

Av Danmarks 10 000 svin-

Vilken är din diagnos? – Radiologi

Svar – se sidan 900

Radiologifrågan handlar denna gång om en elvaårig tik som under flera veckor haft problem med förstoppning. Fallet är bearbetat av Susanne Stieger och översatt av Kerstin Hansson, båda vid institutionen för klinisk radiologi, SLU.

Cavalier king charles spaniel, tik, elva år

Anamnes: Under flera veckor hade hunden haft problem med förstoppning samt visat tecken på smärta vid defekation. Ägaren hade sett små mängder blod i avföringen. Hunden ömmade vid palpation av kaudala delen av buken. Tiken hade inte haft några regelbundna löp på flera år.

Röntgenundersökning: Initialt togs en vänster lateral (Figur 1) och en ventrodorsal (inte inkluderad) bild av buken. Slätbildsundersökningen följdes av en ultraljudsundersökning. Därefter gjordes en kontrastundersökning vid vilken hunden var sederad med medetomidin (Domitor vet) och butorphanol (Torbugesic) (Figur 2).

Kan du se orsaken till hundens kliniska problem?

Vilken typ av kontrastundersökning är utförd?

Figur 1. Bilden visar en vänster lateralprojektion över centrala och kaudala delen av buken, inkluderande bäcken och bäckenhåla.

Figur 2. Vänster lateralprojektion av buken tagen efter kontrastinjicering.

Typiskt dansk sammanträde, med öl laget runt. Alla skenbara samband mellan fototillfället och bildens skärpa är rent tillfälliga.

köttsproducenter anlitar 1 050 LVK. Besättningarna är i snitt på 210 suggor. Av de likaledes 10 000 mjölkproducenterna anlitar 450 LVK. I snitt har dessa besättningar 115 kor. LVK:s kunder får erlägga en årsavgift på 500 kronor. För den veterinära servicen debiterar man 700 danska kronor för de första 30 minuterna, därefter 200 kronor per kvart plus moms. Veterinären får 70 procent i tantiemlön och LVK behåller 30 procent. Svinspecialister är de bäst betalda veterinärerna i Danmark med en snittlön på över en miljon kr per år. Varje veterinär servar 60–80 besättningar. För att detta system skall fungera måste veterinärerna vara så duktiga att djurägaren känner att han får valuta för pengarna och därför vill fortsätta att köpa LVK:s tjänster.

Møller-Jensen hade inte mycket till övers för den ”politiska” utformningen av den danska lagen om delegerad djursjukvård som säger att veterinärer måste utföra första injektionen på nötkreatur över tolv månaders ålder, då det enligt honom ”inte var svårare att behandla en mastit på ko än en sugga med MMA”.

Tillförlitlig djursjukdata

Förmiddagen fortsatte med att veterinären Ole Andersen presenterade Landskontoret för nötkreatur. Denna organisation, som närmast kan jämföras med Svensk Mjölk, servar landets mjölkproducenter bland annat med produktions- och sjukdomsdata. Dessa data har en mycket stor tillförlitlighet då alla danska veterinärer regelbundet rapporterar alla behandlingar. Andersen menade också att man med detta system har mycket god kontroll på läkemedelsförbrukningen. Med datasystemets hjälp kan också smittsamma sjukdomar bekämpas då alla inköp av djur kan spåras.

Ökande veterinärsamarbete

Eftermiddagen började på Ålborgs Zoo där vi gick på rundvandring med veterinär Henrik Strange. Av alla intressanta djur som vi fick bekanta oss med var kanske isbjörnarna i sin nybyggda anläggning det mest spännande, eller var det kanske orangutangerna, eller elefanterna eller lejonen eller... Efter zoo-besöket tog Strange med oss till den djurklinik på vilken han jobbar när han inte ägnar sig åt djurparken. På den 450 m² stora, hypermoderna, Gistrups djurklinik arbetar 14 anställda, varav sju veterinärer, med smådjur och hästar.

Strange berättade bland annat om hur systemet med försäljning av veterinärpraktiker fungerar i Danmark. Som tumregel är praktikens pris ungefär 1,2–1,5 gånger årsomsättningen. Priset på praktiker håller dock på att sjunka. Enligt Strange beror detta på att det är så många kvinnor som utexamineras till veterinärer och att dessa inte vill bli egna företagare utan hellre vill vara anställda. Detta kanske inte är så konstigt när man ser vilka förnämliga anställningsförmåner de privata arbetsgivarna kan erbjuda. Strange berättade också att trenden i Danmark nu är att ytterligare öka samarbetet mellan veterinärer. Fler och fler sjukhus, kliniker och mottagningar slår sig samman för att kunna erbjuda djurägarna ett större utbud av veterinära tjänster och för att ytterligare kunna erbjuda de anställda veterinärerna mer förmåner och mindre antal jourer.

Dansk natur på nära håll

Nästa dag bjöd på en mycket spännande upplevelse. Förmiddagen tillbringade vi på Tuens örnreservat där vi fick se hur falkenerare arbetade med att träna pilgrimsfalkar. Vi fick också på mycket nära håll se havs- och kungsörnar. En av kollegerna tyckte att det kanske var lite för nära när en örn under inflygningen rispade hennes nacke.

Nästa anhalt var Skagen där hela gruppen promenerade ut till Danmarks nordligaste udde och där med egna ögon fick uppleva det berömda ljuset i Skagen. Efter lunch och rundvandring i Skagen bordade vi svävaren och svävade (eller stävade) tillbaka till Göteborg, varifrån vi bussades tillbaka till utgångspunkten i Varberg.

Denna mycket spännande och lärorika resa gjordes möjlig tack vare ett stort engagemang från Boehringer Ingelheim Vetmedica. Ett stort tack till företaget och dess medarbetare!

*Leg veterinär Mikael Fälth, Ljungby veterinärstation, Ljungsjövägen 3, 341 34 Ljungby.

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.38 Sida 897

Sverige behöver kraftfull och fristående myndighet för djurskydd och djurhälsa

I dagarna utformar regeringen sin proposition om en ny djurskyddsmyndighet. Följande insändare hoppas att utfallet blir en stark fristående djurskyddsmyndighet, som får ansvar för inte bara djurskyddstillsynen utan också för djurhälsoövervakningen.

Den senaste tidens händelser: avslöjanden om djurtransporter och hantering på slakterier, salmonellaförekomst i europeiska djurbesättningar, BSE- och mul-

Insänt

och klövsjukekatastoferna har visat att samhället idag står inför stora utmaningar när det gäller djurskydd och djurhälsa. Det handlar inte bara om konsumenternas förtroende för maten, det handlar också om förtroende för den djurskyddslag som sägs vara världens bästa.

I dagarna skrivs propositionen om den nya djurskyddsmyndigheten. Genom att skapa en stark och fristående myndighet för djurskydd och djurhälsa har regeringen nu möjlighet att i handling visa att man menar allvar med de vackra orden som genom åren har uttalats om det svenska djurskyddet. Om inte kommer engagemanget för en djurhälsovänlig produktion av våra livsmedel att ifrågasättas av svenska konsumenter. Det skadar också Sveriges strävan att exportera produkter med hänvisning till god djurhälsa och smittfrihet. En svag myndighet, t ex en djurombudsman, skulle inte förstärka djurskydd och djurhälsa i landet.

Djurskyddsfrågorna kan inte isoleras

De radikala förändringarna i djurhållningen har medfört att djurskyddsproblemen både när det gäller lantbrukets djur och försöksdjuren har ändrat karaktär. Sjukdomspanoramat dominera numera av sjukdomar där viktiga orsaksfaktorer utgörs av miljö och skötsel.

Ett välkänt exempel: Antalet kalvar och ungnöt med lunginflammation och mag-tarmsjukdom är i kobesättningar med egen kalvuppfödning mindre än en procent. I den vanliga intensiva köttdjursuppfödningen betraktas 10–15 procent som normalt, i många besättningar är den väsentligt högre. Den höga morbiditeten är ju inbyggd i driftsformen lika väl som ”dagissjuka” hos barn.

Denna utveckling på olika områden inom djurhållningen är inte endast ett djurhälsoproblem utan också ett djurskyddsproblem. Modern djurskyddslagstiftning måste på ett helt annat sätt än tidigare beskriva inhysning, skötsel och även hur djuren behandlas. Djurskyddslagstiftningen måste alltså i praktiken fungera också som djurhälsolagstiftning. I 1988 års djurskyddslag står faktiskt: ”Djur skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande *och sjukdom*”.

För att få en fungerande och meningsfull central myndighetsutövning på djurskyddsområdet krävs därför att djurskyddsfrå-

Antalet kalvar och ungnöt med lunginflammation och mag-tarmsjukdom är i kobesättningar med egen kalvuppfödning mindre än en procent. Utvecklingen inom djurhållningen påverkar inte bara djurhälsan utan också djurskyddet.

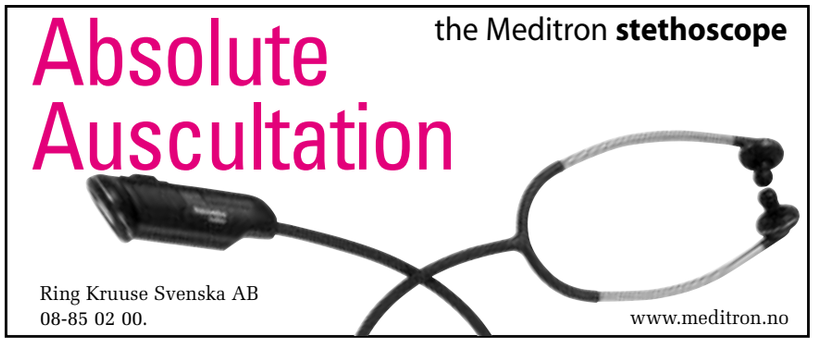

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.38 Sida 898

gorna inte separeras från djurhälsofrågorna. Det krävs gedigen kompetens inom båda områdena hos dem som har att från centralt håll stödja samhällets djurskyddsverksamhet. Finns sådan kompetens blir verksamheten en resurs både för djurhållare och för nationen.

Intressemotsättningar

Jordbruksverket (SJV) har till uppgift att främja en ekonomiskt effektiv produktion i lantbruket. Men genom rollen att även vara central myndighet för djurskyddet föreligger en inbyggd intressemotsättning som kan nedprioritera djurskyddet. Det kan t ex nämnas att när personal från SJV:s miljöenhet kontrollerat burhönsanläggningar så har man inte inskridit mot eller till kommunen anmäld lagstridig överbeläggning i burarna, uppenbarligen därför att SJV:s uppgift att främja näringens ekonomiska intressen getts högre prioritet än djurskyddet. SJV har vidare givit dispenser från att iaktta djurskyddslagstiftningen i olika avseenden. Dispenser från förbudet mot hönsburar har t ex givits trots att nya godkända inhysningssystem funnits att tillgå.

Riksdagens intentioner med 1988 års djurskyddslag har följaktligen i flera avseenden inte genomförts av den centrala myndigheten. Detta har inte bara påverkat enskilda djurskyddsärenden på ett olyckligt sätt utan även försvårat SJV:s stöd till andra myndigheter i djurskyddsärenden. Kommunerna har inte fått avsett stöd och råd för djurskyddstillsynen.

Det är allvarligt när konsumenterna blir vilseförda av att ständigt få höra att vår djurskyddslag är världens bästa, när det förekommer att myndigheternas tillämpning av lagen motverkar lagens intentioner.

För att inte djurskyddet ständigt skall riskera att nedprioriteras genom denna inbyggda intressemotsättning måste därför djurhälso- och djurskyddsfrågor lösgöras från SJV och ingå i en ny djurskyddsmyndighet. Som ledamot i Jordbruksverkets Djurskyddsråd och dess föregångare i Lantbruksstyrelsen mellan 1969 och 1998, har jag ofta upplevt intressemotsättning mellan ”veterinärsidans” djurskyddsintressen och de ofta kortsiktiga produktionsintressena i verket. Vetskapen om att djurskydd lönar sig också ekonomiskt är inte utbredd bland ekonomer.

En aldrig så professionell djurskyddsverksamhet kan inte fungera utan stöd från en stark djurskyddsmyndighet. Tillsyn av djurtransporter, slakterier, stora djurbesättningar och försöksdjursanläggningar är exempel på de ökade kraven, liksom anpassningen till EU:s regelverk.

I en ny djurskydds- och djurhälsomyndighet passar dessutom djurskydd för sällskapsdjur, sporthästar och försöksdjur bättre än i SJV. Dessa djurkategorier ökar för övrigt.

Djurskyddstillsyn ett lagarbete som kräver kompetens

Djurskyddstillsyn är ingen lätt uppgift. Djurskyddsärenden är ofta komplicerade och kan av den enskilde upplevas som intrång i det privata. Det krävs inte bara väl utbildade djurskyddsinspektörer, utan dessa måste stödjas av i djurskydd specialutbildade veterinärer, teknisk expertis på djurstallar liksom kvalificerad juridisk expertis. Den förprövning från djurhälso- och djurskyddssynpunkt av ny- och ombyggnad av djurstallar som sedan 1970 finns i Sverige, har inneburit att vi i vårt land slupit mycket av de avarter i djurmiljöerna som fortfarande finns utomlands, t ex buruppfödning av smågrisar. Men en förutsättning för detta har varit kunskap och kompetens hos de veterinärer som anförtrotts denna grannlaga uppgift.

Veterinärutbildningen ger en grundkompetens för djurskyddsarbete. Men, med endast veterinärexamen i bagaget är man ingen expert på djurskydd, lika lite som man är expert på kirurgi eller bakteriologi. Länsstyrelsernas veterinärer måste alltså återfå specialutbildning i djurskydd. På samma sätt måste de som arbetar med den direkta tillsynen ha en bra grundutbildning, men också beredas fortbildning tillsammans med här nämnda yrkeskategorier. Först med gedigen kompetens kan myndighetsutövning inom djurskyddsområdet bli en resurs för den enskilde och för samhället. Den nya myndigheten måste på ett helt annat sätt än vad som sker idag få till stånd en samsyn i hela organisationen, för att därigenom stärka djurskyddet.

Stark djurskyddsmyndighet krävs nu

En aldrig så professionell djurskyddsverksamhet kan inte fun-

gera utan stöd från en stark djurskyddsmyndighet. Tillsyn av djurtransporter, av slakterier, av stora djurbesättningar och försöksdjursanläggningar är exempel på de ökade kraven på myndigheterna, liksom anpassningen till EU:s regelverk. En stark och fristående djurskyddsmyndighet måste ha kompetens på både djurhälso- och djurskyddsområdet. Kompetensen behövs för att kunna ge ordentligt stöd till den eller de myndigheter som regionalt och lokalt skall svara för olika former av djurskyddsåtgärder, både förprövningen och själva tillsynsverksamheten. Myndigheten måste ge alla med ansvar för djur tydliga och klara spelregler med god framförhållning.

Ett annat viktigt argument för en stark myndighet för djurskydd och djurhälsa är den ökade vikt man ger åt djurhälso- och djurskyddsfrågor internationellt. Både djurtransporterna, BSE och mul- och klövsjukeutbrotten har visat att djurskydds- och djurhälsofrågor är intimt förknippade med varandra. Djurtransporterna åstadkommer ju inte bara djurskyddsproblem utan också smittskyddsproblem, vilket inte minst illustreras av mul- och klövsjukeutbrottet i England. När antibiotika får kompensera dålig djurmiljö utgör den ett hot mot både folkhälsa, djurhälsa och djurskydd.

Stöd för Sveriges position

Upprättandet av en stark, fristående myndighet med vetenskaplig förankring på djurhälso- och djurskyddsområdet och gedigen insikt i olika slags djurhållning skulle stärka samhällets djurskyddsverksamhet. De svenska konsumenterna skulle med större trygghet kunna lita på marknadsföringen av svenska produkter samtidigt som dessas trovärdighet skulle stärkas internationellt. Det skulle också visa att regeringen tar tag i den misstro inför djurskyddstillsynen, som den senaste tidens TV-reportage skapat. Gott djurskydd betyder god djurhälsa och är en resurs för var och en med ansvar för djur. Det må vara sällskapsdjur, häst, försöksdjur eller lantbrukets djur.

De goda erfarenheter vi fått av att renodla livsmedelsfrågorna från produktionsintressena i Livsmedelsverket är ett bra exempel. Vi bör på samma sätt renodla djurskydds- och djurhälsofrågorna i en stark fristående myndighet för djurskydd och djurhälsa.

En stark fristående djurskyddsmyndighet skulle för framtiden underlätta för vårt land att behålla och förstärka en ledande position när det gäller djurhälsa och djurskydd. Den skulle visa att det svenska engagemanget för djurskydd och djurhälsa, manifesterat inte minst av Margareta Winberg, är äkta och att den naturliga fortsättningen på den svenska djurskyddslagen är att ge djurskydd och djurhälsa en egen stark myndighet. Jag hoppas regeringen har kraft att ta detta steg, inrättandet av en sådan stark, fristående myndighet.

Ingvar Ekesbo
professor emeritus

VIKARIE SÖKES
(en, två eller kanske ett veterinärpar)
till bra mixed veterinärpraktik i Skåne (stordjur samt smådjursklinik) v. 8, v. 13–14, v. 24–26, v. 30–33 samt v. 44.
Bostad finns.
Svar till 070/328 01 43

DJURSJUKHUSET
JÖNKÖPING

Djursjukhuset i Jönköping AB startade sin verksamhet i stiftelseform i början av åttiotalet och är sedan 1 januari 1998 ett personalägt företag. Djursjukhuset behandlar årligen ca 12 000 patienter och är öppet dygnet runt. 7 veterinärer, varav 4 har specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar, tjänstgör tillsammans med sköterskor och övrig personal. Totalt har djursjukhuset ca 25 medarbetare. Härutöver avser styrelsen att anställa en administrativ chef på heltid (ny tjänst) med bl a totala ekonomi- och personalansvaret som huvudsaklig arbetsuppgift.

Djursjukhuset, som är inne i ett intressant utvecklingsskede, söker

CHEFVETERINÄR

Arbetsuppgifterna innebär att leda, utveckla och själv deltaga i det veterinärmedicinska arbetet på djursjukhuset i enlighet med de av styrelsen uppsatta målen för verksamheten. Du kommer även att vara djursjukhusets ansikte utåt mot djurägare och branschorganisationer.

Tjänsten är inriktad på kliniskt arbete och ledarskap, där utvecklingen och handledningen av främst veterinärer och sköterskor blir en viktig arbetsuppgift.

Djursjukhuset söker Dig som har specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar. Stor vikt sätts vid personliga egenskaper som att leda, engagera och entuiasmera Dina medarbetare samt Din förmåga till samarbete. Du rapporterar direkt till djursjukhusets styrelse.

För ytterligare upplysningar om tjänsten kontakta t f chefveterinär Nanna Åkerlund Denneberg, tel 036-34 18 80 eller Sigvard Landén, tel 036-34 18 81.

Välkommen med Dina ansökningshandlingar till oss på djursjukhuset senast den 15 januari 2002 under adress Djursjukhuset i Jönköping AB, Oskarshallsgatan 6, 553 05 Jönköping.

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.38 Sida 900

Vilken är din diagnos? – Svar

På lateralprojektionen (Figur 1) ses en diffust utlinjerad mjukdelsförtätning kaudalt om urinblåsans hals. Kolon descendens smalnar av strax kranialt om främre bäckenaperturen. På grund av ovanstående fynd utfördes en ultraljudsundersökning (Figur 3). Dorsalt om urinblåsan sågs en dilatation av livmoderns korpusdel med hypoekoisk vätska i lumen. Livmoderhornens diameter var 6–8 mm med ett flertal runda anekoiska bildningar i väggen, vilket tolkades som cystisk endometriehyperplasi. Kaudalt om livmodern samt dorsalt om urinblåsans hals fanns en hypoekoisk nybildning. Den totala storleken på nybildningen kunde inte utvärderas på grund av att den sträckte sig in i bäckenhålan. Inga förstorade sublumbala lymfknutor kunde identifieras.

Vid palpation i vagina kunde nybildningens kaudala kant kännas, men den kraniala utbredningen kunde inte utvärderas. För att få en uppfattning om nybildningens totala storlek och utbredning utfördes en kolpografi (retrograd vaginografi).

I normala fall bör man ge lavemang före den här typen av kontrastundersökning, men i det här fallet bedömdes detta inte som nödvändigt, eftersom man på slätbilderna kunde se att kolon var helt tom. Kolpografin utfördes under sedering med medetomidin (Domitor vet) och butorphanol (Torbugesic). En ballongkateter (Foley kateter) fördes varsamt in i vagina. Som en ytterligare säkerhetsåtgärd för att förhindra att kontrasten skulle rinna ut sattes en tarmklämma över vulvaläpparna. Därefter injicerades ett vattenlösligt jodkontrastmedel (Urografin, 145 mg I/ml) i en dos av 1 ml/kg kroppsvikt. Den första lateralbilden visade en stor oval fyllnadsdefekt i kaudala delen av vagina (Figur 4). På grund av ofullständig kontrastutfyllnad av vagina kunde man inte utvärdera nybildningens fulla utbredning varför mer kontrast injicerades och en ny lateralbild togs (Figur 5). På den nya lateralbilden kan nybildningens totala storlek ses men den är mindre tydlig på grund av att kontrasten inte bara ligger kaudalt och kranialt utan även lateralt om nybildningen och därmed summeras över den. Dorsalt i vagina ses en triangulär ansamling av kontrast, vilket indikerar att nybildningen antingen utgår ifrån eller är adherent till detta område. På ventrodorsalbilden (Figur 6) ses att nybildningen ligger lokaliserad över på höger sida.

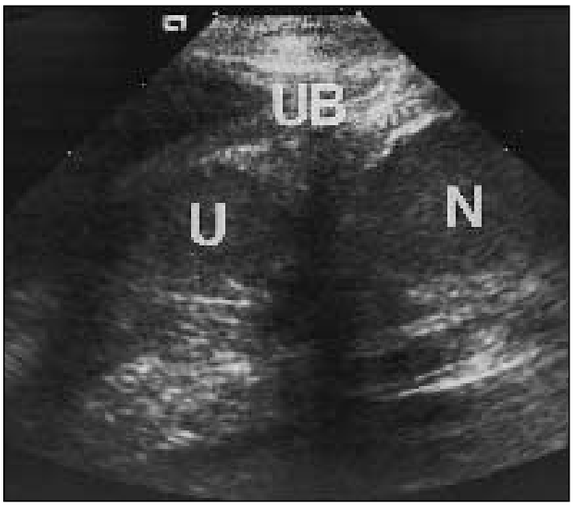

Figur 3. Ultraljudsbild av kaudala delen av buken. Dorsalt om urinblåsans hals (UB) ses en hypoekoisk nybildning (N) vilken ligger i vagina. Kranialt om nybildningen ses en lokaliserad förstoring av livmoderns korpusdel (U) vilken är fylld med ekogen vätska.

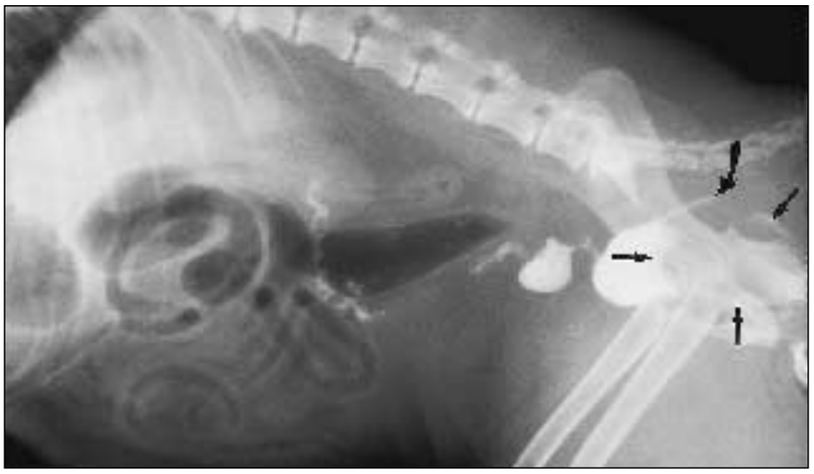

Figur 4. Bilden visar en vänster lateralprojektion efter kolpografi, samma som i Figur 2. I kaudala delen av vagina ses en stor oval fyllnadsdefekt (raka pilar). Dorsalt finns en linjär kontrastansamling vilken utlinjerar nybildningens dorsala infästning i vaginataket (böjd pil). Kontrasten är ansamlad kranialt om nybildningen samt i en fokal utvidgning av livmoderns korpusdel. Vidare ses lindrigt med kontrast i livmoderhornen.

Nybildningen opererades bort via en episiotomi. Den patologisk-anatomiska diagnosen var ett fibroleiomyom.

Diskussion

Tumörer utgående från vulva och vagina är de vanligast förekommande nybildningarna i könsvägarna hos hund. Majoriteten är benigna tumörer utgående från fibrös vävnad eller glatt muskulatur. Dessa tumörer är troligen under hormonell kontroll då de nästan uteslutande ses hos äldre okastrerade tikar. Man ser även en högre recidivfrekvens hos tikar som inte kastreras i sam-

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.38 Sida 901

Figur 5. Bilden är tagen efter att ytterligare en mängd kontrast har injicerats i vagina. Nybildningen ses nu mindre tydligt då den är helt omgiven av kontrast. Kontrast ses även i livmoderns korpusdel samt i de båda hornen. I ventrala kaudala delen av vagina ses en rund gasfylld bildning med en central linjär struktur. Detta är ballongkatetern.

Figur 6. Ventrodorsal bild tagen efter kolpografi. Bilden visar den kontrastfyllda vaginan med en stor oval fyllnadsdefekt. Kontrast ses även i livmodern. Kaudalt på vänster sida ses den metalltarmklämma som användes för att klämma ihop vulvaläpparna.

band med att nybildningarna tas bort. Vaginala tumörer undersöks bäst med palpation och endoskopi. Vid en vanlig röntgenundersökning ses ofta inga förändringar alternativt ospecifika fynd. I vissa fall ses en dorsal förskjutning av kolon samt en förstorad vagina. Om den vaginala nybildningen komprimerar uretra, kan man se en förstorad urinblåsa.

Ultraljud är användbart för att undersöka bukhålan, men på grund av att nybildningen sträckte sig in i bäckenhålan var det omöjligt att utvärdera dess fulla storlek. För att kunna få en bättre uppfattning om nybildningens storlek och därmed en bättre planering inför det kirurgiska ingreppet gjordes en kolpografi. En kolpografiundersökning gör att man kan differentiera mellan extraluminala, intraluminala och intramurala nybildningar, vilket kan vara värdefull information inför kommande operation.

Operationen förlöpte komplikationsfritt och hunden var sju månader efter kirurgi helt besvärsfri. Thoraxbilder för kontroll av eventuella metastaser uppvisade inga förändringar.

TILL SALU

Sollentuna Veterinärpraktik HB andel 50 % till salu.
Väl inarbetad klinik sedan 35 år. Utvecklingsmöjligheter finns i verksamheten. Försäljningen sker genom anbudsförfarande. Information telefon 08-35 50 10, Barbro eller Inger.
Skriftligt anbud till:

Inger Backlund
Körlinge Gård
186 91 Vallentuna

Länsstyrelsen är regeringens företrädare på den regionala nivån med huvuduppgift att verka för att de nationella målen får genomslag i länet och att bedriva en effektiv förvaltning. Verksamheten spänner över ett stort antal olika sakområde och är den enda sektorsövergripande statliga myndigheten.
Länsstyrelsen i Skåne län har ca 430 anställda och är organisatoriskt indelad i fem enheter. Lantbruksenheten och förvaltningsenheten är lokaliserade i Kristianstad, medan enheterna för samhällsbyggnads- och miljöfrågor är lokaliserade i Malmö tillsammans med den administrativa enheten.

Länsstyrelsen i Skåne län
söker
vikarierande veterinär

En av våra veterinärer skall vara barnledig och vi söker därför en vikarie för ca ett år. Anställningen beräknas tillträdas i februari/mars och är placerad inom förvaltningsenheten i Kristianstad.

Arbetsuppgifter: Handläggning av olika frågor inom sakområdet livsmedelskontroll, djurskydd, smittskydd och allmänna veterinära frågor. Deltagande i vårt utåtriktade informations- och rådgivningsarbete till kommuner, företag och allmänhet.

Kvalifikationer: Legitimerad veterinär med allsidig erfarenhet från olika veterinära arbetsområden. Administrativ kompetens, vana vid massmediakontakter, datakunskap liksom erfarenhet från arbete med livsmedelskontroll eller djurskydd är en merit.

Vi förutsätter att Du har god samarbets- och organisationsförmåga samt att Du kan göra ett bra arbete även i arbetsbelastade situationer.

Körkort är ett krav.

Övrigt: Tillträde snarast efter överenskommelse. Länsstyrelsen eftersträvar en jämn fördelning mellan kvinnor och män samt en etnisk och kulturell mångfald bland medarbetarna.

Ytterligare upplysningar lämnas av chefen för förvaltningsenheten Hans Blom, 040/044-25 20 08 eller förste länsassessorn Hans Bergström, 040/044-25 20 65. Fackliga företrädare är Ingrid Levin för ST, 040/044-25 20 74 och Ann Westerdahl för SACO, 040/044-25 25 26.

Välkommen med Din ansökan tillsammans med styrkt meritförteckning och löneanspråk till Länsstyrelsen i Skåne län, administrativa enheten, 205 15 Malmö. Ansökan ska vara inkommen **senast den 10 januari 2002.**

Ange ref.nr 052-48775-01

Mer information om Länsstyrelsen finner Du på vår hemsida http://www.m.lst.se

Nytt statligt pensionsavtal kan vara klart före årsskiftet

SACO och Arbetsgivarverket håller på att förhandla om ett nytt statligt pensionsavtal. Det är främst de förmånsbestämda ålders- och efterlevandepensionerna i nuvarande pensionsavtal som kan komma att ändras. Artikeln beskriver nuvarande pensionsregler och vilka förändringar förhandlingarna rör sig om.

Nu ökar tempot i förhandlingarna om ett nytt statligt pensionsavtal. Arbetsgivarverket (AgV) överlämnade ett nytt avtalsutkast den 9 november. SACO-S och övriga organisationer är överens med Arbetsgivarverket om att försöka slutföra förhandlingarna före årsskiftet. Om det lyckas ska det nya pensionsavtalet i så fall börja gälla fr o m den 1 januari 2003. Om tidplanen håller beror förstås på parterna själva och hur stor viljan till kompromisser är, men vissa grundläggande frågor är omöjliga att kompromiss i. För att inte i onödan störa eventuella pensionsplaner de äldre anställda har, kommer med all sannolikhet de anställda som år 2003 är 60 år och äldre inte att omfattas av det nya avtalet.

Vad gäller förhandlingarna?

Arbetsgivarverket vill förändra stora delar av innehållet i det statliga pensionsavtalet. SACO-S och övriga arbetstagarparter har gått in i förhandlingarna, men endast efter det att AgV bejakat vissa av arbetstagarparterna uppställda grundvillkor.

SACO-S har därutöver bland annat krävt oförändrade pensionskostnader och ett pensionssystem som för den enskilde ska ge minst nuvarande pensionsnivåer.

Det är främst de förmånsbestämda ålders- och efterlevandepensionerna i nuvarande pensionsavtal PA-91, som kan komma att ändras. Även att delpension ska vara möjligt i framtiden diskuteras. Värdesäkringen av intjänad pensionsrätt för den som före pensionsåldern lämnar en statlig anställning är en annan viktig fråga i förhandlingarna.

Nuvarande pensionsavtal PA 91

Den avtalsreglerade pensionen är ett komplement till den lagstadgade pensionen och beräknas på löneinkomster upp till 30 förhöjda prisbasbelopp (fpbb, för närvarande 94 250 kr per månad). Men det är bara inkomster under 7,5 fpbb (för närvarande 23 550 kr per månad) som ger rätt till lagstadgad pension.

Den förmånsbestämda ålderspensionen i PA-91

– Ålderspension tjänas in från 28 års ålder.

– För full pension krävs 30 års anställningstid med en sysselsättningsgrad om 40 procent eller mer.

– Grundlön, fasta lönetillägg och kontanta avlöningsförmåner (men inte övertidsersättning) är pensionsgrundande inkomst.

– Ålderspensionen beräknas på ett genomsnitt av lönen för de fem kalenderåren före avgångsåret (pensionsunderlag).

– Pensionsnivån är tio procent av pensionsunderlaget under 7,5 fpbb, 65 procent av lönen mellan

I nuvarande pensionsavtal tjänas ålderspensionen in från 28 års ålder och för full pension krävs 30 års anställningstid.

7,5 och 20 samt 32,5 procent mellan 20 och 30 fpbb.

– Normal pensionsålder är 65 år. Många statsanställda har dock lägre pensionsålder.

– Förtida uttag kan göras från 60 års ålder och uppskjutet uttag fram till 70 års ålder.

Kåpan enligt PA-91

Den avgiftsbestämda kompletterande ålderspensionen, Kåpan, kompletterar den förmånsbestämda ålderspensionen. Kåpan är en avgiftsbestämd del av ålderspensionen där arbetsgivaren avsätter 1,7 procent av arbetstagarnas hela årslön till den för ändamålet inrättade Försäkringsföreningen för statsanställda, FSO. FSO förvaltar de avsatta medlen för att under stor trygghet nå högsta möjliga avkastning. Avgiften avsätts för dem som fyllt 28 år och som har en sysselsättningsgrad i anställningen som är 40 procent eller högre. Kåpan kan tas ut från 60 års ålder som en livsvarig eller temporär pension.

Efterlevandepension enligt PA 91

Pension utges till efterlevande make/maka/registrerad partner. Sambo som tidigare varit gift med den avlidne eller har eller haft barn med denne kan även få pension. Efterlevandepensionen beräknad på inkomstdelar under 7,5 fpbb är till make 1,2 pbb per år och för varje barn under 20 år därutöver 0,5 pbb. Det totala beloppet delas dem emellan enligt vissa regler. Pensionerna utges under maximalt fem år, men dock längst till arbetstagaren skulle fyllt 70 år.

Efterlevandepensionens storlek till efterlevande make, beräknad på inkomsterna över 7,5 fpbb, är hälften av den avlidnes ålderspension. Finns efterlevande barn ökar nämnda belopp med minst 30 procentenheter. Efterlevandepensioner enligt denna punkt utbetalas livsvarigt vad avser make och till barn längst tills barnet fyller 20 år.

Aktuella förhandlingsfrågor

Arbetsgivarverket har i förhandlingarna föreslagit att den förmånsbestämda ålderspensionen *delvis* ersätts med en avgiftsbestämd ålderspension. Konstruktionen har likheter med den lagstadgade premiepensionen där livsinkomsten avgör pensionens storlek. Arbetstagaren ges alltså möjlighet att placera en pensionsavgift som så småningom inklusive dess förräntning betalas ut som pension.

SVERIGES LANTBRUKSUNIVERSITET SLU

svenskmjölk SWEDISH DAIRY ASSOCIATION

Kurs i klövvård och klövsjukdomar med inriktning på klinik och profylax

Kurs motsvarande 5 högskolepoäng för veterinärer med inriktning på nötkreatursspecialisering. Kursen är uppbyggd som en distanskurs på halvfart och kommunikation med kursledningen sker framför allt via E-mail/First Class. Den reella kurslängden beror till en del på deltagarnas förkunskaper och på deras praktiska möjligheter att kombinera kursuppgifterna med de normala arbetsuppgifterna, där klövpraktiken räknas som kurstid. Det interaktiva kursmaterialet omfattar teori om klövvård och klövsjukdomars klinik och förebyggande samt falluppgifter. Stallutformning och miljö som en viktig komponent för djurens hälsa ägnas särskilt intresse. I kursen ingår 2 dagars praktisk handledd färdighetsträning i diagnostik och behandling av akuta klövproblem i det egna praktikområdet.

Kursen är fullgjord i och med att en egen besättningsutredning med klövproblem har utförts och redovisats.

Tekniskt behov: Dator (PC) med internetuppkoppling och CD-spelare, tillgång till klövutrustning för de praktiska övningarna.

Kursstart: 5 februari 2002.

Beräknat kursslut: Senast maj 2002.

Antal kursdeltagare: 20 st. Kurspriset är 8000 SEK exkl kost och logi och kursspråket är svenska men kursen kan även hållas helt eller delvis på engelska.

Bindande anmälan till Carina Johansson, SLU Husdjurens Miljö och Hälsa, Box 234, 532 23 Skara senast den 15 januari 2002.

Kursen är ett samarbetsprojekt mellan SLU och Svensk Mjölk.

Kursledning: VMD Christer Bergsten, 0511-671 02 och VMD Ove Wattle, 018-67 13 86.

Arbetsgivarverkets förslag

Arbetsgivarverket föreslår, för den avgiftsbestämda ålderspensionen under 7,5 förhöjda prisbasbelopp, att pensionen kan tjänas in från 23 års ålder och att pensionsrätt medges alla anställda, dvs även de som arbetar mindre än 40 procent av heltid eller är visstidsanställda. Vidare vill verket att livsinkomsten avgör pensionens storlek och att arbetsgivaren betalar en pensionsavgift på lönen. Den anställde avgör själv var avgifterna placeras, i en traditionell pensionsförsäkring eller i en fondförsäkring.

Normal pensionsålder föreslås vara 65 år men med lagstadgad rätt att kvarstå till 67 år.

Beträffande förmånsbestämd pension över 7,5 förhöjda prisbasbelopp föreslår AgV i huvudsak att nuvarande förmånsbestämda villkor bibehålls. En avgiftsbestämd del diskuteras, men den ersätter i så fall en liten del av den nuvarande förmånen.

Efterlevandepensionen föreslås bli bättre till efterlevande barn. Efterlevandepension till make som beräknas på inkomster över 7,5 fpbb föreslås ändras från att vara livsvarig till tidsbegränsad.

Ny delpension

Möjlighet till lagstadgad delpension har upphört från och med 2001. På SACO:s yrkanden har AgV i förhandlingarna medgivit en ny form av delpension som kan utges till arbetstagare som minskar sin arbetstid ned till högst hälften av heltidsarbete.

Delpension föreslås utges fr o m 61 års ålder och större delen av inkomstbortfallet ska ersättas.

Övergångsregler m m

Enligt AgV:s förslag kan ett eventuellt nytt avtal gälla fr o m den 1 januari 2003.

Den som är född 1942 eller tidigare går kvar på nuvarande regler i PA-91. Den som är född mellan 1943 och 1972 omfattas av särskilda övergångsregler som innebär en successiv övergång till de nya reglerna medan den som är född 1973 eller senare omfattas fullt ut av det nya avtalet.

Vad händer nu?

De förslag som Arbetsgivarverket hittills presenterat är inte tillräckliga. Det finns en hel del i förslaget som måste förbättras. Bland annat är pensionsavgifterna enligt vår bedömning för låga i Arbetsgivarverkets hitintills presenterade förslag. Övertidsersättning måste bli pensionsgrundande. Samordning med annan pensionsrätt är en viktig förutsättning för statens möjligheter att kunna rekrytera arbetstagare med hög kompetens. Värdesäkringen av intjänad pensionsrätt för den som lämnar sin statliga anställning måste också förbättras.

En mycket viktig fråga rör konstruktionen av pensionsintjänandet över 7,5 förhöjda prisbasbelopp. Arbetsgivarverket skulle helst vilja se ett avgiftsbestämt system även för dessa inkomstdelar. SACO-S har dock kraftfullt markerat att detta är omöjligt att acceptera, varför ett bibehållandet av ett i princip helt förmånsbestämt system över 7,5 fpbb är en nödvändighet för en uppgörelse om en ny pensionsplan.

Pensionsvillkoren är en mycket angelägen fråga för medlemmarna och förbunden inom SACO-S. Då slutligt förslag ligger på bordet måste det ges tillräckligt med betänketid för att kunna ta ställning till Arbetsgivarverkets förslag.

Harald Mårtensson
pensionsexpert, SACO

Erikslust Veterinärklinik söker erfaren

smådjursveterinär

med specialistkompetens till hel- eller deltidstjänst. Du bör vara ambitiös, serviceinriktad, flexibel och lätt att samarbeta med.
Kliniken med ca 4500 besök/år är välutrustad, inrymd i ljusa lokaler, belägen i trevligt område centralt i västra Malmö. F n tjänstgör 2 veterinärer och 4 sköterskor.
Tillträde våren 2002.
Kontakta Vet Anita Leideman, tel: a: 040-91 20 77, h: 040-91 20 751, fax: 040-91 20 96.

Rolf Fagerberg till minne

En god vän och en kollega med breda kunskaper i veterinärmedicin har gått bort.

Rolf Fagerberg föddes i Göteborg. Han blev student där på latinlinjen 1941 men valde ändå, sannolikt genom sitt stora intresse för biologi att bli veterinär.

Under åren på Stutis på 1940-talet var han en glad och pålitlig kamrat som genom sin humoristiska syn på tillvaron bidrog till att göra de åren till en minnesvärd tid för oss som hade förmånen att vara hans kurskamrater. Han var sportintresserad och ingick i Stutis på den tiden mycket framgångsrika roddarlag. Och hans intresse för friluftsliv gjorde att han alltid deltog i det Stutisgäng som under veckosluten gjorde utfärder och vandringar i Stockholms omgivningar.

Rolf hade konstnärliga anlag vilket han visade prov på när han tillverkade dekorationer till Stutisfesterna och när han ur vedträn täljde fram förtjusande statyetter av björnar framför öppna spisen i en fäbod under en veckas vistelse i Sånfjället.

Rolf avlade veterinärexamen 1950 och kom därefter under sitt

yrkesliv att bli verksam inom olika grenar av veterinärmedicinen. Han blev 1952, efter ett flertal vikariat, assistent vid patologanatomiska avdelningen på SVA där han förskaffade sig goda kunskaper i patologi, vilket han hade stor nytta av då han först blev assistent och sedan chefveterinär vid Kalmar läns hushållningssällskap.

1962 utnämndes Rolf till distriktsveterinär i Vassmolösa där han blev en skicklig praktiker med en arbetsbörda som ibland överskred gränsen för det rimliga. Rolf var dock benägen att se utmaningarna med optimism och han hördes aldrig klaga. Vid hans sida stod alltid hustrun Maud som var en omistlig del av verksamheten. 1982 slutligen blev han chef för ATG:s hästklinik i Kalmar. Han pensionerades 1986.

Våra tankar går nu till Maud och de tre döttrarna. Vi delar deras saknad efter Rolf som lämnat så många ljusa minnen efter sig.

Ruben Andersson
Nils-Erik Björklund

Disputationer

Avvänjningsdiarré hos smågrisar

Veterinär Lennart Melin från Institutionen för kirurgi och medicin stordjur, SLU och Avdelningen för idisslare- och svinsjukdomar, SVA, försvarade fredagen 23 november sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln ”Weaning of Pigs with Special Focus on the intestinal health”. Fakultetsopponent var VMD Svend Erik Jorsal SVS, Köpenhamn.

Avvänjningsdiarré hos gris är *Escherichia coli*-associerad, men har en multifaktoriell bakgrund. I avhandlingen undersöktes såväl friska som sjuka avvänjningsgrisar. Förutom klinisk status, foderförbrukning och tillväxt undersöktes vissa immunfunktioner samt den fekala floran på ett flertal sätt. Specifika bakteriespecies kvantifierades. Diversiteten inom enskilda djurs fekala koliforma flora och homogeniteten/populationslikheten mellan olika individers fekala koliforma floror beräknades. En modell att inducera avvänjningsdiarré utvecklades. Därutöver studerades effekten av olika foderrelaterade profylaktiska åtgärder.

Resultaten visade att inga oinfekterade grisar utvecklade diarré. Däremot utskiljde samtliga grisar som exponerades för patogena *E coli* dessa i höga tal i faeces. Likväl kunde avvänjningsdiarré inte induceras med en enskild *E coli*-stam men väl med tre. Vid samtidig utskiljning av rotavirus sågs dock diarré även efter exponering med endast en *E coli*-stam. Däremot kunde diarré inte korreleras till utskiljning av enbart rotavirus.

En god fagocyterande och avdödande förmåga hos neutrofiler påvisades fr o m den sjätte levnadsdagen. Antalet leukocyter i blod ökade efter avvänjning och lymfocyter från djur exponerade för patogena *E coli* visade en ökad proliferativ förmåga vid exponering för antigen från infektionsstammen.

En rubbad balans i den fekala koliforma floran noterades under första veckan efter avvänjning, men 2 500 ppm zinkoxid i fodret minskade denna störning. Zinkoxid, ett fiberrikt mjölfoder med laktos och framför allt probiotika i form av 60 nonpatogena stammar av *E coli*, visade potential att reducera effekten av avvänjningsdiarré.

Antibiotikaresistens vid behandling av svindysenteri

Veterinär Märit Karlsson, Institutionen för veterinärmedicinsk mikrobiologi, SLU och avdelningen för antibiotika, SVA, försvarade onsdagen den 19 december sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln ”Antibiotic resistance in Brachyspira hyodysenteriae”. Opponent var laborator Lars Engstrand, Smittskyddsinstitutet, Stockholm.

Svindysenteri är en smittsam bakteriesjukdom, som orsakas av spiroketen *Brachyspira hyodysenteriae*, och är en av de mest förlustbringande sjukdomarna inom grisproduktionen världen över. Sjukdomen är allvarlig, ibland dödlig, och drabbade grisar får ofta blodig diarré. Tylosin (ett makrolidantibiotikum) och tiamulin (ett pleuromutilinderivat) är de två antibiotika som vanligen används vid behandling av svindysenteri. De är i Sverige de enda registrerade medlen med denna indikation. Resistens mot tylosin har dock utvecklats snabbt, vilket lett till att idag endast tiamulin är ett säkert val när avsikten är att helt bli fri från bakterien. Utomlands rapporteras nu även resistens mot tiamulin.

I avhandlingen, som bygger på sex vetenskapliga artiklar, beskrivs utveckling och utvärdering av en metod för test av anti-

biotikakänslighet hos *B hyodysenteriae*, den genetiska bakgrunden till en mekanism för tylosinresistens hos *B hyodysenteriae*, utveckling av tylosinresistens in vivo och pleuromutilinresistens in vitro hos *B hyodysenteriae*. För pleuromutilinerna tiamulin och valnemulin beskrivs verkningsmekanismen samt dessas bindningsställen på ribosomer hos *Escherichia coli*.

En väl dokumenterad och standardiserad metod för test av antibiotikakänslighet hos *B hyodysenteriae* har saknats, bland annat beroende på att speciella odlingsbetingelser krävs. Därför testades och utvärderades en buljongspädningsmetod med förpreparerade antibiotikapaneler på två laboratorier med svenskt och australiensiskt stammaterial. Metoden, som är lätt att avläsa och standardisera, gav reproducerbara resultat.

Makrolidantibiotika binder till bakteriens ribosomala RNA (rRNA) och en del av genen för 23S rRNA sekvenserades från isolat av *B hyodysenteriae* resistenta mot eller känsliga för tylosin. De resistenta isolaten hade en mutation i nukleotidposition 2058 (*E coli* numrering) som förhindrar bindning av tylosin till ribosomen och därmed uteblir den antibakteriella effekten.

Spridning av två kloner av *B hyodysenteriae* mellan grisbesättningar kunde följas genom typning av isolat med hjälp av pulsfältsgelelektrofores. Isolaten resistenstestades och båda klonerna utvecklade under perioden resistens mot tylosin.

Utveckling av pleuromutilinresistens in vitro hos *Brachyspira* spp studerades genom att stammar passerades på agar innehållande låga koncentrationer av tiamulin. När riklig växt uppnåtts höjdes koncentrationen gradvis. Känsligheten för tiamulin sjönk sakta och stegvis. Stammar av *B hyodysenteriae* som exponeras för låga koncentrationer av tylosin blir, till skillnad från fallet med tiamulin, resistenta redan efter ett fåtal passager.

Sammanfattningsvis har avhandlingen resulterat i en validerad metod för resistensövervakning av *B hyodysenteriae* och ökad kunskap om makrolidresistens. Dessutom har studien av pleuromutilinernas verkningsmekanism och bindningsplats öppnat vägen för vidare undersökningar av den genetiska bakgrunden till pleuromutilinresistens hos *B hyodysenteriae*.

Kongresser och kurser

Svenska

Nya

5/2–maj -02. Distanskurs i klövvård och klövsjukdomar med inriktning på klinik och profylax anordnas av SLU och Svensk Mjölk. Info: Christer Bergsten, tel: 0511-671 02 eller Ove Wattle, tel: 018-67 13 86. (Se annons i denna tidning)

Tidigare publicerade

24–25/1 -02. Kurs i hästutfodring för veterinärer, Vetlanda. Arr: Wallby Säteri AB (SVT 15/01)

31/1–2/2 -02. Kurs i Dermatologi hund och katt 1+2, Göteborg. Arr: SVS Smådjurssektion (SVT 14/01)

4–15/3 -02. Forskarkurs i Evidence based medicine, 3.75 ECTS-credits Göteborg. Arr: Nordiska Hälsovårdshögskolan (SVT 7/01)

11–12/3 -02. Svenska Djurhälsovårdens fortbildningskonferens, Saltsjöbaden. Arr: Svenska Djurhälsovården. (SVT 13/01)

14–16/3 -02. Kurs i hältdiagnostik hos hund, Falkenberg. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap och Hallands Djursjukhus (SVT 13/01, annons i SVT 16/01)

16–17/3 -02. Sveriges Sällskap för Djurtandvård (SSDt) arrangerar **årsmöte och vårmöte** på SLU, Ultuna, Uppsala (SVT 15/01)

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på World Veterinary Association's hemsida: http://www.worldvet.org/ och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: http://www.bsava.com

Nya

22–29/6 -02. World Medical and Health Games anordnas vid Balaton Lake, Ungern. Info: Cotporate Sport Organisation, 2, avenue Elsa Triolet BP 63, 13266 Marseille Cedex 08, Frankrike. Tel: 0033-(0)4 91 16 53 14, fax: 0033-(0)4 91 17 60 59, e-post: info@medigames.com

21–26/7 -02. Eighth International Symposium on Equine Reproduction arrangeras i Fort Collins, Colorado, USA. Info: R&W Publications (Newmarket) Ltd, Suites 3&4, 8 Kings Court, Willie Snaith Torad, Newmarket, Suffolk, CB8 7SG, UK. Tel: 0044-(0)1638 667600, fax: 0044-)0(1638 667229, e-post: rw.publications@btinernet.com

Tidigare publicerade

27–31/1 -02. Seminarium om Veterinary Critical Care and Emergency Medicine, Fort Lauderdale, USA (SVT 13/01)

17–21/3 -02. Seminarium om Veterinary Critical Care and Emergency Medicine, Fort Lauderdale, USA (SVT 13/01)

4–7/4 -02. 45th British Small Animal Veterinary Association Congress Birmingham, UK (SVT 4/01)

14–18/4 -02. Seminarium om Veterinary Critical Care and Emergency Medicine, Fort Lauderdale, USA (SVT 13/01)

15–16/4 -02. 3rd International Conference on The Regulation of Veterina-

Jordbruksverket

Jobb som distriktsveterinär

Distriktsveterinäravdelningen söker nu veterinär till följande station:

Piteå (ref.nr. 06-5782/01) en heltidsanställning

Fullständig annons finns på internet:

www.sjv.se

Sista ansökningsdag är 2 januari 2002.

JORDBRUKS VERKET
551 82 Jönköping
Tel. 036-15 50 00

Nr 16-2001 ombrytning 01-12-17 11.38 Sida 908

ry Medicinal Products in Europe, London, UK (SVT 12/01)

10–12/5 -02. Third EVSSAR Congress: On Reproduction in Companion, Exotic and Laboratory Animals, Liège, Belgien (SVT 10/01)

9–13/6 -02. Seminarium om Veterinary Critical Care and Emergency Medicine, Fort Lauderdale, USA (SVT 13/01)

5–7/7 -02. 11th Annual Scientific Meeting of the European College of Veterinary Surgeons Wien, Österrike (SVT 7/01)

4–8/8 -02. International Conference on Antimicrobial Agents in Veterinary Medicine, Helsingfors, Finland (SVT 10/01)

19–23/8 -02. 22nd World Buiatrics Congress, Hannover, Tyskland (SVT 3/00)

11–14/9 -02. British Equine Veterinary Association **(BEVA)** anordnar sin **årliga kongress** i Glasgow, UK (SVT 12/00)

12–14/9 -02. ESDAR (European Society for Domestic Animal Reproduction) 6th Conference, Parma, Italien (SVT 14/01)

25–29/9 -02. 27th World Veterinary Congress, Tunis, Tunisien (SVT 14/00)

19–21/10 -02. Conference on Equine Sports Medicine and Science of the Elite Dressage and Three-Day-Event Horse, CESMAS 2002, Saumur, Frankrike (SVT 13/01)

3–6/4 -03. 46th British Small Animal Veterinary Association Congress Birmingham, UK (SVT 4/01)

4/7 -03. 2nd Dentistry, Oral and Maxillo-Facial Surgery Forum Velbert, Tyskland (SVT 7/01)

5–6/7 -03. 2nd Surgical Forum of the European College of Veterinary Surgeons, Velbert, Tyskland (SVT 7/01)

Noterat

Stor risk att danska galtar för in salmonella

Risken för att salmonellasmittade galtar sprider sjukdomen vidare från svenska seminstationer är överhängande hävdar Statens Veterinärmedicinska Anstalt, SVA, i sin bedömning av det svensk-danska avelssamarbetet. Däremot är SVA i sitt remissvar till Jordbruksverket inte lika orolig för att den fruktade sjukdomen PRRS ska komma till Sverige. Detta rapporteras i tidningen ATL:s nätupplaga den 6 december.

SVA:s bedömning av de veterinärmedicinska aspekterna på en import av danska avelsgrisar spelar en viktig roll i Jordbruksverkets arbete för att formulera en åsikt i spelet om ”charkgrisen”. Trots den låga risken för PRRS-smitta utgår dock SVA från att danska avelsbesättningar även i framtiden kommer att infekteras med PRRS. Att långsiktigt hålla Sverige fritt från PRRS blir därmed svårt, skriver SVA.

I SVA:s uppdrag ingår inte att säga ja eller nej till charkgrisen. Däremot konstaterar man att riskerna som framkommit främst för salmonella är sådana att den utredning från Svenska Djurhälsovården man nu bedömt bör omarbetas vad gäller införselvillkoren, samt att viss ytterligare forskning bör ske.

Ny djurskyddsmyndighet bör ligga i Uppsala

Lokal- och regionalpolitiska mål bör inte ta överhanden vid lokalisering av den nya djurskyddsmyndigheten, skriver Harald

STOCKHOLMS STAD Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningen övervakar både den yttre och den inre miljön i Stockholm. Dessutom arbetar vi med miljöanalyser, information och utveckling. Arbetsplatsen ligger på Rosenlundsgatan på Södermalm.

Stadsveterinär

Till avdelningen för livsmedelskontroll

Dina viktigaste arbetsuppgifter blir att:
Fungera som tillsynsveterinär över de produktionsanläggningar för kött och andra animaliska livsmedel som finns i staden, s.k. EU-anläggningar. Till uppgiften hör också administration av exporter från anläggningarna. Du kommer att ingå i ett särskilt team på avdelningen för livsmedelskontroll bestående av veterinärer och intendenter med speciellt ansvar för tillsynen av EU-anläggningarna. Även andra uppgifter inom livsmedelsområdet kan förekomma. Avdelningen har också ansvaret för stadens djurskyddstillsyn och dricksvattenkontroll.

Vem söker vi?
Vi söker dig som är legitimerad veterinär med intresse för livsmedelshygien, och har god kännedom om livsmedelsbestämmelserna inom det veterinära området. Du bör helst ha erfarenhet av liknande arbetsuppgifter, t.ex. som besiktningsveterinär.
Arbetet är mycket utåtriktat och du måste kunna fungera väl både som myndighetsperson och rådgivare för de produktionsanläggningar vi bedriver tillsyn över samt gentemot allmänheten. God samarbetsförmåga är mycket viktigt. Vi eftersträvar en blandning när det gäller såväl ålder som kön och etnisk bakgrund.

Har du frågor?
Kontakta Karin Granath, telefon 08-508 28 908.
E-post: karin.granath@miljo.stockholm.se.
För SACO Lisbet Wibacke, telefon 08-508 28 840
E-post: lisbet.wibacke@miljo.stockholm.se
För SKTF Inger Rosell, telefon 08-508 28 990
E-post: inger.rosell@miljo.stockholm.se

Välkommen med din ansökan märkt med ref. Nr. 46/01 **senast den 25 januari 2002** till Miljöförvaltningen, Administrationen, Box 38024, 100 64 STOCKHOLM. Hemsida: www.miljo.stockholm.se

Nordlund (fp) i en motion (2001/02:MJ242) till riksdagen.

Han anser att lokaliseringen av den nya djurskyddsmyndigheten ska styras av var myndigheten bäst kan få tillgång till kompetens, kunskap och forskning i det dagliga arbetet. Uppsala är den givna orten för detta. Här finns SVA, SLU och den juridiska fakulteten vid Uppsala Universitet, den senare viktig då den juridiska kompetensen inom djurplågerimål behöver utvecklas. Dessutom anför han närheten till Arlanda och en central placering i landet, som ytterligare skäl till varför Uppsala är den ”bästa tänkbara lokaliseringen ur alla aspekter”.

Riksdagen tillkännager som sin mening vad i motionen anförs.

Framgång för Internetsänd veterinärkonferens

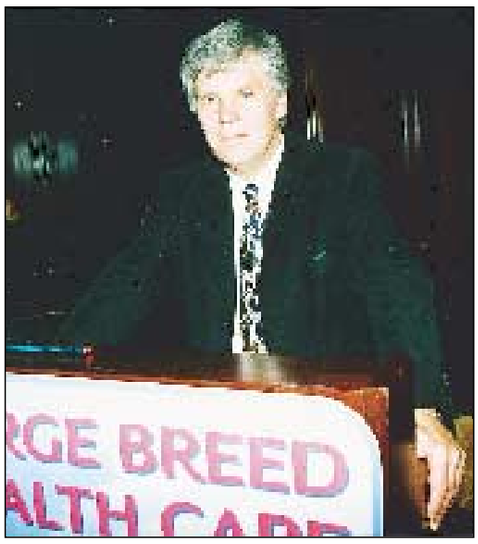

Den 17 november anordnade företaget IAMS det första Internetsända veterinärsymposiet i historien. På temat ”vård av storvuxna hundar” samlades närmare 200 veterinärer från främst Europa i Venedig, för att diskutera vård av storvuxna hundraser, diagnos och behandling av skelettstörningar och lämpliga skötsel- och utfodringsrutiner.

Det unika med mötet var att det sändes över Internet under hela mötesdagen, från 8.30–17.00. Veterinärer från hela världen deltog framför sina datorer, och i genomsnitt 1 000 personer fanns uppkopplade på symposiesajten under mötets olika föreläsningar. Frågor till föredragshållarna kom via e-mail omväxlande från Mexiko, Danmark, Frankrike och flera andra länder.

Sverige hade en framträdande roll under symposiet, då en av huvudtalarna var Åke Hedhammar från SLU. Övriga talare hänvisade dessutom ofta till Hedhammars och medarbetares pionjärarbete från 1974, när man för första gången studerade sambanden mellan näringstillförsel och utveckling av skelettsjukdom hos hund.

Några av slutsatserna från symposiet var att storväxta hundar ska sättas på en diet med låg kalciumhalt så fort som möjligt efter avvänjningen, för att undvika skelettsjukdomar. Proteinöverskott i fodret spelar dock ingen roll för uppkomst av t ex osteokondros, enligt den samlade expertisen.

Dansk veterinär riskerar uteslutning ur DDD

En praktiserande veterinär från Jylland i Danmark riskerar att bli utesluten från det danska veterinärförbundet, Den Danske Dyrlægeforening (DDD). Orsaken är att veterinären påtagligt medverkat till att öka antibiotikaförbrukningen i dansk svinproduktion.

Den aktuelle veterinären äger ett läkemedelsgrossistföretag, och är rådgivare för närmare 400 större svinproducenter. Dessa står för en stor del av den danska svinproduktionen. Det har framkommit att den jylländske veterinären skriver ut stora mängder antibiotika utan att själv åka ut och besöka producenterna. En av de storproducenter veterinären är rådgivare till, är polisanmäld för överträdelse av reglerna kring bruk av läkemedel till djur.

– Om vi bedömer att veterinären har gjort något som sätter veterinärförbundets renommé i fara kan vi påpeka det, döma honom till böter eller rekommendera förbundsstyrelsen att han utesluts, säger ordföranden för DDD:s etiska nämnd, Lene Thorup.

Källa: Berlingske Tidende den 3 december 2001.

Etisk prövning innan djur visas i teve

I och med den ökande användningen av djur i nöjessammanhang, TV4:s ”Farmen” är det mest aktuella exemplet, behövs en etisk prövning inför användandet av djur i nöjesindustrin. Det anser vänsterpartiets Tasso Stafilidis, Jonas Ringqvist och Alice Åström i en motion (2001/02:MJ406) till riksdagen.

”Många gånger är nyttjandet både tveksamt och upprör djurskydds- och veterinärorganisationer samt många enskilda”, skriver de och tillägger att paragrafen i djurskyddslagen som reglerar användningen av djur vid viss förevisning visserligen är bra i sig, men ger inte djuren tillräckligt skydd mot lidande. De föreslår att en liknande modell som finns för djur som används inom försöksdjursverksamheten även införs för djur inom nöjesindustrin.

Riksdagen delar motionärernas mening.

Tyskt förbud mot alla hönsburar

Tyskland meddelade i slutet av oktober att man förbjuder alla typer av hönsburar. Detta radikala beslut innebär att Tyskland går före Sverige när det gäller djurvänlig hönshållning och beslutet kommer att få konsekvenser för den svenska äggnäringen.

Beslutet i tyska Bundestag är överraskande radikalt. Inte ens burmotståndarna trodde att jord-

FIBERGI
-Kvalitetsfoder för alla hästar
www.fibergi.se
035 - 21 56 97

Författaranvisningar för Svensk Veterinärtidning

Ett komplett, rätt utskrivet manus har den kortaste vägen till publicering. Följande vägledning beskriver hur redaktionen vill ha manus uppställda för att få in dem i tidningen fortast möjligt.

Artiklar till SVT

Svensk Veterinärtidning är ett forum för alla veterinärer och veterinärstudenter. Artiklar bör därför vara koncentrerade och utformade så att de är intressanta och förståeliga för flertalet veterinärer, oavsett specialitet.

En artikel i SVT bör inte vara längre än 5 trycksidor, vilket motsvarar maximalt 12 maskinskrivna A4-sidor med *25 rader per sida = dubbelt radavstånd*. Detta motsvarar ca 22 000 tecken. Skriv gärna kortare. Insändare och debattinlägg får normalt inte överstiga två maskinskrivna A4-sidor med dubbelt radavstånd, motsvarande ca 6 000 tecken.

Detta ska vara med!

Manuskript som är ofullständiga måste kompletteras, och kan komma att returneras till författaren. Detta försenar publicering. Se därför till att följande punkter finns med:

Rubrikförslag och ingress

Rubrikförslaget bör innehålla nyckelord som underlättar för läsaren. Kom ihåg att utrymmet är begränsat och skriv korta rubriker. Långa rubriker måste normalt kortas ner av redaktionen.

Ingressen ska vara en sammanfattning av väsentliga fakta i artikeln. Den bör inte vara längre än 80 ord, och nyheter och kliniska konsekvenser ska betonas. Redaktionen kan korta ner eller ändra ingressen om den inte uppfyller dessa krav.

Författarpresentation

Författarens för- och efternamn, vetenskapliga titel och fullständiga adress skrivs i denna ordning. För- och efternamn ska skrivas med stora bokstäver (versaler). Är författarna fler, presenteras namnen i den ordning författarna kommit överens om.

För att få kallas författare ska man ha deltagit så mycket i hela arbetet att man ensam kan svara för innehållet, t ex i en offentlig debatt.

Mellanrubriker

Artikeln bör förses med förslag till mellanrubriker med jämna mellanrum. dessa underlättar läsningen och belyser artikelns uppläggning.

Summary

Om artikeln är av internationellt intresse, d v s redovisar mer omfattande egna studier eller intressanta fall, bifogas en kort sammanfattning på engelska. Denna ska ha mellanrubriken ”Summary”, och kan ha en engelsk översättning av huvudrubriken som underrubrik.

Slutgiltigt manus och granskning

Insänt manus ska vara slutgiltigt. Manuskriptet tillsänds redaktionen i minst ett exemplar på papper, och dessutom även elektroniskt på diskett eller e-post. Redaktionen föredrar formatet Word för PC (vi använder Word -97) men kan konvertera från flera andra format.

Insända veterinärmedicinska artiklar granskas av SVT:s veterinära redaktörer samt av en eller flera referenter som utses av redaktionen. När sakinnehållet i en artikel slutgiltligt godkänts går manuskriptet till redaktionell bearbetning.

Skrivregler

Texten skrivs på ordbehandlare och skrivs ut på A4-papper med dubbelt radavstånd och endast på ena sidan av papperet. Lämna minst 5 cm bred vänstermarginal. Handskrivna manus returneras till författaren.

Medicinska facktermer ska stavas enligt ”Medicinsk terminologi/lexikon” av Bengt I Lindskog och Bengt L Zetterberg. För läkemedel ska generiska namn på svenska används.

Undvik alla förkortningar i löpande text, utan skriv ut orden i stället. Fotnoter och addenda ska också undvikas, skriv hellre inom parentes i texten.

Provvärden ska vara fullständiga, *med* enheter. Ange gärna även normalvärden. SI-enheter bör användas.

Slutligen bör manusbladen numreras för att undvika sammanblandning.

Figurer

Figurer kan bestå av fotografier, diagram, teckningar, röntgenbilder, EKG-remsor etc. Samtliga illustrationer ska vara märkta med figurens nummer (i den ordning de nämns i texten). Om missförstånd kan uppstå, ska fotografiet på baksidan förses med tejpad markering av vänster/höger/upp/ner. Skriv aldrig direkt på bildens baksida, då skriften kan gå igenom och förstöra figuren. Av samma skäl ska inte gem användas.

Författarna ansvarar för att illustrationsmaterial är fritt för publicering utan kostnad för tidningen. Kommer illustrationen från någon annan skrift måste författaren inhämta tillstånd från denna.

Fotografier ska vara skarpa för att kunna användas. Både pappersbilder, digitala bilder (JPG-format) och diabilder går att använda, såväl i svart/vitt som i färg.

Figurtexter

Varje figur förses med en särskild text som kan läsas oberoende av framställningen i artikeln. Samtliga figurtexter samlas på ett separat manusblad. Figurtexterna numreras på samma sätt som figurerna i den ordning de nämns i texten, och kallas alltid ”Figur 1, Figur 2” etc, oavsett om det rör sig om ett fotografi, ett diagram eller något annat.

Tabeller

Redovisa inte ett material i både artikeltext och tabeller! Låt tabellen verka självständigt om den är motiverad.

Varje tabell skrivs på ett separat ark och förses med en kort förklarande text. tabellerna numreras i den ordning de kommer i texten.

Litteraturreferenser

Referenser i löpande text utmärks med siffror inom parentes. Referenserna numreras efter *bokstavsordningen* i referenslistan, inte i den följd de nämns i artikeln. Egna, opublicerade observationer eller personliga meddelanden numreras inte utan nämns endast inom parentes i texten (Sven Svensson, Uppsala, pers medd 1991).

SVT publicerar normalt inte mer än 15 referenser i en referenslista. Författare som av vetenskapliga skäl måste överskrida denna gräns bör sända in dels en komplett litteraturlista (avsedd för granskaren), dels en förkortad version för publicering. I tidningen anges att den fullständiga referenslistan kan rekvireras från huvudförfattaren.

Uppställningen av referenser i referenslistan ska följa det så kallade Vancouversystemet (Uniform requirements for manuscripts submitted in biomedical journals). I korthet ska data i referensen ordnas på följande sätt: Referensnummer, författarens efternamn samt initialer till förnamn, artikelns rubrik, tidskriftens eller bokens namn, utgivningsår, volym, nummer, första sida – sista sida.

Exempel:

6. Bondestam S, Alitalo I & Kärkkäinen M. Real-time ultrasound pregnancy diagnosis in the bitch. J Small Anim Pract 1983, 24 145–151.

Observera att punkt bara ska användas mellan varje delinformation i referensen, *inte* efter alla förkortade ord! Lycka till!

bruksminister Renate Künasts förslag skulle gå igenom helt och hållet, men så skedde alltså, om än med knapp majoritet. Den nya förordningen innebär att inga burar, vare sig inredda eller vanliga burar, får tas i drift. Övergångstiderna för befintliga burar blir inte särskilt långa. Vanliga burar ska vara borta senast 1 januari 2007. Senast 2003 ska hönan också ha fått en större plats i buren. Ytan per höna ökar då från 450 cm^2 till 550 cm^2. De inredda burarna ska vara borta senast den 1 januari 2012.

– Det är fantastiskt roligt att ett stort, mäktigt och inflytelserikt land som Tyskland ändrar kurs. Detta visar att jordbruksministern menar allvar med att förändra jordbrukspolitiken inom EU, säger Sveriges jordbruksminister Margaretha Winberg i en kommentar.

Källa: ATL nr 43 och 44/01.

Annerstedts upphör med kalvkött från Holland

Livsmedelsimportören Annerstedts slutar med importen av gödkalvkött från Nederländerna. Uppfödarna kan inte tillgodose alla de krav som det Swedish Meats-ägda företaget ställer.

– I vårt kvalitetsarbete har vi ställt krav på bland annat fri tillgång till vatten och grovfoder, liksom bättre miljö genom exempelvis halm på stallgolvet. Ingen holländsk producent, inklusive vår leverantör, kan idag uppfylla dessa krav. Vi har därför tagit konsekvenserna av detta och kommer tills vidare att upphöra med vår import av kalvkött från Holland, säger Rolf Köster, VD för Annerstedt Flodin AB i ett pressmeddelande den 13 november.

Annerstedts kommer nu istället att erbjuda en naturligt uppfödd kalv, där den under sin första levnad får växa upp med mamman, med fri tillgång till både mjölk, vatten och gräs. Det här köttet kommer kanske att bli något mörkare till färgen och kanske ibland t o m något dyrare, men vi är övertygade om att det är ett kött som uppfyller våra och våra kunders krav på både matkvalitet och matetik, konstaterar Rolf Köster.

Riksdagen kräver att djurhanteringen förbättras på slakterier

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om hur djurhanteringen på svenska slakterier ska förbättras, efter en motion (2001/02:MJ410) från Chatrine Pålsson (kd).

Hon skriver att efter teveprogrammet ”Kalla Fakta”, som sändes den 20 september i år avslöjades en verklighet på svenska slakterier som hon och många andra upprördes över. I många fall plågas djuren i onödan och i en omfattning som är helt oacceptabel, konstaterar hon och fortsätter: samtidigt uttrycker flera besiktningsveterinärer att de var och en för sig under lång tid försökt få en ändring till stånd men inte fått gehör för sina synpunkter.

”Vem bär ansvaret? Tillsynsansvaret har ytterst Jordbruksverket och lokalt är det kommunerna som ansvarar för tillsynen. (- - -) Det är uppenbart att djurhanteringen brister på landets slakterier och att detta måste åtgärdas”, skriver Pålsson.

Förhandlingsnytt

Arbetstider vid djursjukhusen

Företrädare för veterinärförbundet träffade den 30 november motparterna från Skogs- och Lantbruksarbetsgivarna för att bland annat diskutera arbetstidsfrågan vid djursjukhusen.

Härvid framkom att arbetsgivarna vill ta bort jourbegreppet och i stället lägga ut ordinarie arbetstid dygnet runt året om. Ersättning för arbete på obekväm arbetstid, dvs nätter och helger, vill man beräkna på samma sätt som för TA-personalen.

Förbundets uppfattning är att denna förändring av det lokala arbetstidsavtalet endast kan komma i fråga om detta i sin tur innebär minst samma ersättning för arbete på obekväm tid som idag!

Förhandlingar i denna fråga kommer sannolikt att begäras lokalt vid respektive djursjukhus. Kontakta gärna undertecknad eller Amelie Lothigius innan ni påbörjar dessa förhandlingar och i varje fall innan någon överenskommelse kommer till stånd.

Anders Lefrell
förhandlingschef

Remiss

Remisser under behandling

Följande remisser är under behandling eller har nyligen besvarats av SVF. Intresserade medlemmar kan vända sig till sin riksförening och/eller sektion för information.

Inom parentes anges varifrån remissen kommer, samt senaste dag för delföreningarnas svar till förbundet. Om remissen redan besvarats anges datum för SVFs svar.

Gelatin

Förslag till föreskrifter om gelatin (SLV; besvarad 26/11)

Salmonella hos djur

Förslag till föreskrifter om Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2001-xx) bekämpande av salmonella hos djur (SJV, 26/11)

Läkemedel

Förslag till reviderade föreskrifter om förskrivning och tillhandahållande av läkemedel i samband med djursjukvård (C 15) (SJV, 6/12)

Statens jordbruksverks föreskrifter om val av läkemedel vid behandling av djur (SJV, 29/11)

Djurskydd
Förslag till Förordning om ändring i djurskyddsförordningen (Jordbruksdep., 1/2 2002)

Kötthygien
Utkast till standarder i Codex-kommittén för kötthygien (SLV, 5/12)

FVE
Code of good veterinary practice (FVE, 11/2 2002)

Litteraturtjänst

Lån eller kopior av artiklar kan beställas från Sveriges lantbruksuniversitets bibliotek online i databasen LUKAS. För information ang användarkonto (kostnadsfritt), kopiekostnader etc kontakta Ultunabiblioteket, Låneexpeditionen, Box 7071, 750 07 Uppsala, tel. 018-67 28 09 eller 67 11 12, fax 018-67 28 53.

Lösnummer av Läkartidningen kan beställas från Läkartidningens sekretariat per brev, Box 5610, 114 86 Stockholm, eller per tel 08-790 33 00.

Adress till Dansk Veterinærtidsskrift: Rosenlunds allé 8, DK 2720 Vanløse, Danmark.

Adress till Norsk Veterinærtidsskrift: Den Norske Veterinærforening, General Birchs Gate 16, N-0454 Oslo, Norge.

Betydelse av selenstatus för incidensen kvarbliven efterbörd och dödfödda/svagfödda kalvar
Betydning af selenstatus for incidensen af tilbageholdt efterbyrd og dødfødte/-svagtfødte kalve hos kælvekvier
Olesen, J K, Kristensen, A, Kjeldsen A M, Aaes O & Nørgård P
Dansk VetTidsskr, 2001, 84, 18, 6–10.

Effekterna av upphört användande av antimikrobiella tillväxtfrämjare på resistensförekomst bland produktionsdjur i Danmark
Effekterne af ophørt anvendelse af antimikrobielle vækstfremmere på forekomst af resistens blandt produktionsdyr i Danmark
Møller Aarestrup F, Seyfarth A M, Emborg H-D, Pedersen K, Hendriksen R S & Bager F
Dansk VetTidsskr, 2001, 84, 19, 6–9.

Hälta hos spädgris
Halthet hos spegris
Egeli A K, Framstad T, Sunde M & Waage S
Norsk VetTidsskr, 2001, 113, 10, 615–625.

Profylaktisk tillförsel av selen till dräktiga tackor
Profylaktisk tilførsel av selen til søyer før lamming
Steihaug G, Flåøyen A, Gillund P & Hektoen H
Norsk VetTidsskr, 2001, 113, 10, 627–630.

Vibrio spp i livsmedelshygienen
Vibrio spp i næringsmiddelhygienen
Ørmen Ø & Østensvik Ø
Norsk VetTidsskr, 2001, 113, 11, 689–696.

Djurskyddslagen §2 ”Allmänt om välfärd hos djur” i europeiskt perspektiv
Wigen Skjerdal J
Norsk VetTidsskr, 2001, 113, 11, 697–702.

Ur Läkartidningen
Fomepizol – en alternativ antidot
Persson, H
Läkartidn, 2001, 98, 30-31, 3334–3337

Vibrio vulnificus: Havsbakterie med dödlig potential
Melhus, Å, Larsson, C & Schliamser, S
Läkartidn, 2001, 98, 32-33, 3400–3402.

Korvduellen som inte blev av
Nordlander N B
Läkartidn, 2001, 98, 37, 3949.

Ännu inga svenska fall av galna kosjukan och vCJD
Horal P
Läkartidn, 2001, 98, 43, 4684–4688.

Svensk veterinärlegitimation

Elisabeth Arild
Palle Brink
Anita Ekman
Niels Hjørnholm
Lisbeth Rem Jessen
Berit Krohn
Jane Morrell
Lars Nordenberg
Jesper Ordell
Anita Pedersen
Carmen Selariu
Dan Selariu
Lotte Sindhøj
Gustaf Svensson
Helena Therus

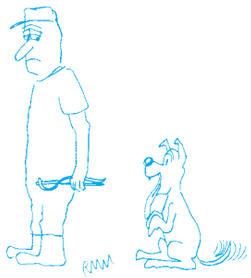

Tjänstenotiser

Tjänstetillsättningar
Jordbruksverket
Fr o m 2001-11-01:
Distriktsveterinärstationen i Lilla Edet:
Nanne Elisabeth Björnstad.

Fr o m 2001-12-10:
Distriktsveterinärstationen i Kristianstad:
Ursula Larsson.

PERSONNOTISER

Födelsedagar i januari
Bengt Bergrahm, Järfälla 70 år den 1/1
Nils Ewerlöf, Skänninge 75 år den 4/1
Lars Gleisner, Horred 70 år den 7/1
Jan-Erik Ringmar, Sköldinge 75 år den 8/1
Elvy Svensson, Hjo 50 år den 9/1
Dagmar Morein, Vimmerby 95 år den 12/1
Lars-Erik Kihlstrand, Linköping 80 år den 15/1
Christer Nygren, Linköping 50 år den 16/1
Harry Kristoffersson, Rimbo 70 år den 17/1
Arne Persson, Uppsala 50 år den 21/1
Amanuel Taye, Reftele 50 år den 25/1
Klas Elmgren, Färgelanda 70 år den 26/1
Axel Lunsjö, Mörarp 70 år den 26/1
Sven-Ove Olsson, Eskilstuna 60 år den 30/1

Avliden
F klinikchef Rolf Fagerberg har avlidit den 6 oktober 2001. Han föddes 1921 i Göteborg, Göteborgs och Bohus län, avlade studentexamen där 1941 och veterinärexamen 1950. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

Stängt på förbundskansliet

I år har förbundskansliet julstängt torsdagen den 27 och fredagen den 28 december.
Vi öppnar igen onsdagen den 2 januari 2002.

Vid mycket brådskande och angelägna ärenden kan kontakt tas med:

Förbundsordförande
Dag Hultefors, tel: 070-566 08 36.